

Odprt lov na novinarje?

Odločen protest slovenskih novinarjev zoper javne grožnje, s katerimi sta proti nekaterim novinarjem in urednikom TV Slovenija nastopila poslanec Demosa v slovenski skupščini Janez Janša in Demos iz Murske Sobote, bi že zaradi časovne odmaknjenosti komaj zaslužili prostor v tej rubriki, če ne bi bilo nevarnosti, da se zadeva ponovi, oziroma, da se bo gonja v tej ali oni obliki (tudi pod drugimi gospodarji) nadaljevala. Kot je znano, sta bila soboški Demos in Janša ogrožena zaradi načina prikaza dogajanja v skupščini, kamere oziroma televiziji naj bi bili smešili nekatera na političnem parketu manj izkušene Demosove poslance.

Morebiti nekaterim slovenskim urednikom in novinarjem Demos in njegovo početje res ni posebno všeč, vendar so, kar se smešenja tiče, časopisje — zlasti pa radio in televizija — dolga leta prenašali vse, kar so govorili tedanji oblastniki, dosti tega je bilo zelo smešno, če ne kar usodno tragično. Samo analizirajte kakšen Popivov, Ravnikov in Rožičev govor. Kako drobna so zrnca pameti. In ne glede na to, da je bil cesar gol, se ni tedaj nihče pritoževal. Skrbno izbrani uredniki so se z blablublajimi večinom strinjali, pametneji del novinarskega čeha pa je užival v objavljenih cvetkah. Tu in tam je, v tistih svinčenih časih, kakšen posameznik kaj malega tudi pokomentiral. V grozo urednikov in

veselje bralcev ali poslušalcev. To, da je zdaj Demos zaradi dejanskega prikazovanja scen iz slovenske skupščine (kamera, čeprav v sekvencah, pač ne laže), potegnil meč iz nožnice, za glasbeno kuliso pa uporabil posnetek labodjih sprevov, ne pomeni nič drugega kot to, da je Demos spoznal, da so bili nastopi njegovih nekoliko ostarelih, političnega imageda neveselih, sicer pa verjetno vsega spoštovanja vrednih prvakov politično kontraproduktivni. Z drugimi besedami: slovenska javnost je o njih dobila slab vtis, ljudje so od ljudi, katerim so za štiri leta zaupali usodo svojega življenja in dela, pričakovali vse kaj drugega.

Demosu seveda lahko čestitamo, da je za razliko od prejšnje oblasti, ki je zlasti na krajevnih ravneh pošiljala za mikrofoni in nato tudi v odločanje večinoma najbolj preverjene miselne revčke, svojo napako tako hitro spoznal. Toda kamere so samo smetale, kamere ne pišejo nastopnih govorov. Če je torej Demos bistrotumno spoznal, kaj mu v javnosti škoduje, bi moral posvetiti nekaj svojih nedvomnih moči opismenjevanju svojih predstavnikov, ne pa, kot je storil, napasti televizijo in novinarje. Demos je ravnal kot Veliki brat.

Slovenci se učimo demokracije, političnega nastopanja in parlamentarizma. V bolj ali manj spretnem nastopu Demosovih poslancev ni

ntiče, dobronameren, videl nič slabega, v nerodnosti so bili celo simpatični, saj je gledalec pomislil nase in se vprašal, kako bi se on obnesel pred kamero in toliko ljudmi. Nerodnost torej sploh ni bila nerodnost, vse skupaj je bilo le dokaz, da človek ni popolno bitje, še zlasti pa ne brezoseben politični stroj.

Drugo vprašanje pa je, zakaj si je Demos privoščil spor s slovenskim novinarstvom oziroma njegovim dobrnim delom. Tega ne bi storila, tako trdijo dobro obveščeni novinarski kolegi iz tujine, nobena pametna stranka. Tudi če bi imela absolutno večino v parlamentu, ki pa je Demos nima. Zdi se, da bi Pučnikovi ljudje radi posegli po nekaterih ključnih mestih v slovenskih medijih, tako kot je to za dolgo časa storila Partija. Toda Demos pri tem pozablja, da slovensko novinarstvo ni več to, kar je bilo včeraj. In celo včeraj ni bilo tako hudičevo slabo in prestrašeno. Sicer nikoli ne bi bilo Demosa, Janez Janša pa bi bil komaj kaj več kot anonimni obsojenec pred vojaškim sodiščem.

M. BAUER

»Vsi smo pri tem Vidovem plesu sodelovali...«

Novi predsednik republiške skupščine dr. France Bučar o narodni spravi

Krivicu bi delali pretežni večini vseh tistih, ki so se spustili vpreči v voz absolutne resnice in bi jim vnaprej podtikali slabe namene totalitarizma, protidemokratske, zaničevanja človekove osebnosti in nasilnosti. Nasprotno, velik del teh ljudi je začel iz idealizma, iz pripravljenosti na lastno žrtvovanje za ideale, v katere je verjel. Njihova in naša skupna tragika je v tem, da jih je oslepel nepremagljivi blišč absolutne resnice. Če za koga, potem zanje velja stari rek, da je pot v peklo tlakovana s samimi dobrimi deli: ko je tisti Rubikon, ki ga predstavlja nedotakljivost temeljnih človeških moralnih vrednot, prekoračen zaradi navidezne nepremagljivosti absolutne resnice, ki terja absolutno podrejenost. Tu se začne nezavestna pot v moralni in temu sledeči tudi materialni propad.

Zato bi bilo toliko bolj neumestno danes zahtevati njihovo obsodbo. Vsi smo pri tem Vidovem plesu tako ali drugače sodelovali. Pred absolutno oblastjo se ni bilo mogoče nikamor skriti. Pa ne samo to: premagovanje zla absolutne resnice ni v nasprotovanju tej resnici druge ali drugačne absolutne resnice. Ze samo to spoznanje nas sili v narodno spravo, ki je temeljni pogoj za novo narodno življenje, ki ga prav sedaj začenjamo. Narodna sprava ni pomiritev. Sprava pomeni priznanje dobrega

namena tudi svojemu dotedanjemu nasprotniku — ga moralno prizna in rehabilitira prav zato, ker mu priznava dober namen, ki pa se je oprl na napačno razumevanje stvarnosti.

(iz nastopnega govora ob prevzemu predsedniške dolžnosti)

SPET SEJEM V KRANJU

KRANJ — V dvorani B Gorenjskega sejma so v torek odprli 15. mednarodni sejem kooperacij industrije, trgovine in drobnega gospodarstva, torej področja, ki dobiva v našem gospodarstvu izjemen pomen. Vabljeni!

• Nobena zemeljska sila ne more odrediti svobode tisku, še najmanj pa pokvarjena vodstva držav, ki skušajo rešiti lastno kožo. (Erskin)

• Upor slovenskih novinarjev, njihova opozorilna stavka — sta dejanje, ki zasluži vso podporo zdaj in zmeraj. (Kučan)

Naša anketa

Prvo je, kako do denarja

Kolektivna pogodba prihaja k nam po sili razmer, zaradi sprememb tudi na področju urejanja delovnih odnosov in še posebej na področju plačila dela oz. oblikovanja osebnih dohodkov. S kolektivno pogodbo naj bi v bodoče urejali položaj delavca v podjetju celovito, njegove pravice, dolžnosti, pa tudi plačilo, o čemer se v javnosti sedaj tudi največ govori. Večina namreč ve, da sindikat zahteva 600 DEM za najnižjo slovensko plačo, povprečno plačo pa v znesku 1000 DEM, s čimer so celo prišli na dan takrat, ko se je za to vsoto dalo kupiti skoraj enkrat več kot sedaj. Gospodarska zbornica Slovenije temu predlogu nasprotuje in nastopa s preplovljenimi zneski. Dejansko je še to vprašljivo, saj ni nobena skrivnost, da je slovensko gospodarstvo v krizi. O teh zneskih se torej v javnosti še kaj ve, nasploh pa so kolektivne pogodbe za večino malo in težko razumljiva zadeva. Tudi strokovno marsikaj še ni jasno, zato se tudi tako zamuja s pripravo generalne in branžnih ter potem posameznih kolektivnih pogodb. Dokler ni razščiteno, kdo je delodajalec ali predstavnik kapitala delodajalcev in kdo predstavnik delavcev (prenovljenemu sindikatu vsi ne priznavajo te vloge), verjetno ne bo nič s pogajanjem in sklepanjem kolektivnih pogodb. Z rešitvami v svetu si v naši sedanji kolobociji žal tudi težko kaj pomagamo.

MAG. JANEZ KRAMARIČ, direktor splošno kadrovskega sektorja v semiški Iskri: »Poznamo generalno kolektivno pogodbo, kjer normativni del ni sporen, pač pa tarifni, ki se tiče osebnih dohodkov. Čakamo, da bodo sprejeli najprej generalno in branžno pogodbo, šele potem bomo lahko v podjetju izdelali svojo lastno. Realno gledano, pa pogodba še ne bomo mogli podpisovati letošnje leto. Te pogodbe bodo zaživele šele takrat, ko bo rešeno vprašanje lastništva.«

JANEZ JAKŠE, monter v Podjetju za ptt promet Novo mesto: »Pri nas smo vsi izstopili iz sindikata, sedaj pa še razmišljamo, kam naj bi se vključili. Jasno je, da bomo člani sindikata neke morali biti. Ker trenutno nimamo organizacije, tudi o podpisu kolektivne pogodbe še nismo dosti razmišljali, niti ne vemo, kaj naj bi delavcem prinesla. Nekaj smo sicer slišali, naj bi bila povprečna slovenska plača okoli tisoč mark in da je ponudba gospodarske zbornice precej nižja, več pa ne vemo.«

STANE JELENČIČ, predsednik občinskega sveta zveze svobodnih sindikatov Metlika: »Delavce v naši občini smo na zadnjih občinskih zborih sindikata seznanili z zadevami okoli kolektivne pogodbe, sedaj se zanimajo, kako je s tem. Najvažnejše vprašanje, ki še ni rešeno, je cena dela, še bolj pomembno pa je, kako potem, ko bo generalna pogodba podpisana, priti do denarja. Pogodbo bomo lahko izpolnjevali, če bo gospodarstvu ostalo bistveno več denarja, to pa bo v Sloveniji morala urediti nova oblast.«

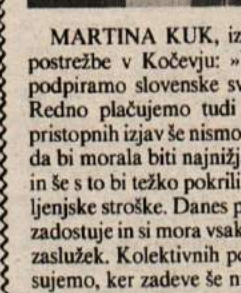

MARICA ŠTOS, delavka v kadrovske službi podjetja Slovin »Vino Bizeljsko Brežice«: »Za podpisovanje delovnih pogodb s posamezniki ni osnove, dokler ne sprejeta generalna pogodba med Gospodarsko zbornico Slovenije in sindikati. Tej bo sledila grupacijska pogodba za našo dejavnost in potem bomo na vrsti mi. Mislim, da finančnih omejitev tu ne bo, vsekakor pa mora biti prej določena minimalna plača, še ni uveljavljena.«

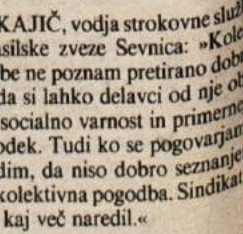
SILVO POTOČNIK, predsednik sindikata v SOP Krško: »Vsi veliko pričakujemo od te kolektivne pogodbe. Določala bo samo najnižje osnove, sindikati pa bodo morali opraviti vse ostalo. Zato bo marsikaj odvisno od sindikata. Če bo sindikat močan, potem se bo lahko pogajal kot močan partner, če ne bo, ga nihče ne bo jemat resno. Kako močni bomo, je seveda tudi stvar števila. Zdaj zbiramo pristopne izjave in bomo šele videli, koliko članov bomo imeli.«

OLGA DOLES, zdravnica, predsednica sindikata v Zdravstvenem domu Ribnica: »Pri nas smo se odločili za svobodno sindikato in zdaj zbiramo člansvo. Naše glavne naloge so: boj za delovna mesta, delovne pogoje in plače. Ta boj bo dolgotrajen. Kolektivnih pogodb še ne sklepamo, ker smo niso znani lastniki firm. Poseben problem so nizke plače. Pri nas plača 400 DEM delavsko pomeni 200 DEM, ker je vse najmanj enkrat dražje kot v Avstriji in drugje.«

MARTINA KUK, izmenovodja samopostrežbe v Kočevju: »V našem podjetju podpiramo slovenske svobodne sindikate. Redno plačujemo tudi članarino, čeprav pristopnih izjav še nismo podpisali. Menim, da bi morala biti najnižja plača 700 DEM, in še s to bi težko pokrili najosnovnejše življenjske stroške. Danes plača za življenje ne zadostuje in si mora vsak omisliti še dodatni zaslužek. Kolektivnih pogodb še ne podpisujemo, ker zadeve še niso urejene.«

MILAN KAJIČ, vodja strokovne službe občinske gasilske zveze Sevnica: »Kolektivne pogodbe ne poznam pretirano dobro, mislim pa, da si lahko delavci od nje očitno tamo večjo socialno varnost in primernost osebni dohodek. Tudi ko se pogovarjamo, kaj prinaša kolektivna pogodba. Sindikat lahko tukaj kaj več naredil.«

Svetla zvezda na zatemnelem nebu

Krški SOP (nekdanja Oprema) sploh ne občuti naše gospodarske krize

KRŠKO — »Bog čuva to hišo,« pravi inž. Anton Jenžur, direktor SOP, specializiranega podjetja za industrijsko opremo, in ima pri tem v mislih odločitev, ki je pred 7 leti pripeljala do tega, da so začeli resno in sistematično iskati poti na tuje trge.

Ta tuji trg pa rešuje SOP zlasti sedaj, ko se je domači trg dobesedno sesul in nekdanji veliki kupci opreme, kot so Tam, Iskra in lesna industrija, ne zmorejo kupiti niti desetine tistega, kar so nekoč. »Na domačem trgu prodamo le še približno 5 odst. svojih izdelkov, na tujem trgu pa že 95 odst. Zaradi tega smo lani poslovali dovolj normalno in ustvarili za 22,5 milijona DEM skupnega prihodka,« je povedal inž. Jenžur. Če vemo, da je praktično vsa kovinsko-predelovalna industrija v Sloveniji v veliki krizi, potem je primer krškega SOP tembolj vreden posebne pozornosti. K temu pa je treba vendarle dodati, da je ta SOP samo del nekdanjega velikega SOP. Zdjaj je namreč že približno dve leti, odkar se je firma reorganizirala, tako da v njenem okrilju poslujejo štiri samostojne tovarne. Precej slabše, kot gre matičnemu delu tovarne, pa gre ikonu in Kleparju.

Pa vendar so v SOP prepričani, da še niso dosegli skrajne meje. Bilanca za prve tri mesece je bila narejena že veliko pred rokom, kot ga določa SDK. Poka-

inž. Anton Jenžur

žali svojo proizvodnjo in s tem tudi prihodke za celih 30 odst. Tega pa ne nameravajo dosežati samo z večanjem proizvodnje, marveč tudi z višjim kakovostnim razredom, s prodajo svojega znanja. »Želimo si postati prava evropska firma, ki bo sposobna konkurirati na tujih trgih. Zato bomo še več skrbi kot doslej posvetili kakovosti,« zagotav-

želi sploh obstati kot država?

Oglejmo si troje vplivnih mnenj: dr. Marko Kos (na okrogli mizi o odcepitvi v Cankarjevem domu): Slovensko gospodarstvo lahko uspešno in zadovoljivo deluje le v odprtem okolju in v večji družini med seboj enakovrednih držav, brez carinskih in drugih ovir. To pa Evropa danes še ni in najbrž še nekaj časa ne bo. V tej luči se kaže odcepitev Slovenije kot nasprotna ekonomski pameti. Vendar — odcepitev kljub temu vsebuje nekaj pozitivnega. Predvsem gre za psihološki vidik akta odcepitve. Preprost človek je sit jugoslovskega kaosa.

Emil Milan Pintar (na okrogli mizi o odcepitvi): Odcepitev bi na ekonomskem področju postavila pred nas zahtevo, da se izkažemo, ali smo lahko gospodarsko uspešni ne v jugoslovskih razmerah, marveč v evropskih. Ni dileme, ali Slovenija lahko živi sama. Lahko! Celo morala bo, če se bodo sedanji nesprejemljivi procesi nadaljevali. Če pa hočemo živeti skupaj v isti državi, je pogoj, da na poglavitne stvari gledamo vsaj približno enako. To pa ni lahko.

Dr. Jože Mencinger (v intervjuju za Telex): Vsekakor bi bilo slovensko gospodarstvo nekaj časa zelo prizadeto. To kažejo vsi tokovi, ki jih ima slovensko gospodarstvo z drugimi deli Jugoslavije, saj je v veliki meri vezano na druge dele države, in to predvsem s prodajo svojih izdelkov, ne pa toliko z nakupom surovin, ki jih je mogoče dobiti celo ceneje povsod po svetu. Ze iz teh izjav je možno sklepati, da odgovora na vprašanje: odcepiti DA ali NE? ni možno stresti iz rokava.

VINKO BLATNIK

lja Jenžur. Zaposleni sprejemajo tako usmeritev tovarne, vendar pa to ne bo dovolj. Delavce bodo motivirali tudi na ta način, da jim bodo ponudili možnost delničarskega odnosa. Po Jenžurjevem mnenju mora dobiti SOP pravega last-

• Razvojne perspektive so usmerjene v okolju bolj prijazen tehnologijo, kar seveda sploh ni v nasprotju z dosedanjim usmerjenostjo na zunanje trge. Dosej so sami ali v sodelovanju s tujimi firmami izvažali v Avstrijo, Nemčijo, Švico, Češko in Slovaško, ZSSR, Kitajsko. V pripravi so veliki posli za lakirnice za tovarne bele tehnike v Rusiji, v Vzhodni Nemčiji za tovarno hladilnikov, možnosti iščejo tudi na Finskem pa tudi doma s Či mosom. »Skratka, naše zmogljivosti so razprodane, zato seveda pričakujemo tudi temu primerne rezultate. In pri vsem tem nas sploh ne moti konvertibilni dinar, ki naj bi bil precejnej. Mi lahko poslujemo tudi z njim,« je povedal Jenžur.

nika in ni čisto izključeno, da bodo to tudi tuje firme. Spodbudno pa naj bi delovale tudi plače, kjer naj bi bil posledj gibljivi del tud za 40 odst. nižji ali višji, kar pa seveda pomeni, da bodo kuvertirane in nič več na oglasni deski.

J. SIMČIČ

Republika Slovenija SKUPŠČINA OBČINE NOVO MESTO IZVRŠNI SVET Komisija za izvedbo javne dražbe

Številka: 465-17/88-9 Datum: 8. 5. 1990

RAZPIS

Komisija za izvedbo javne dražbe razpisuje v smislu 5. člena uredbe o postopku za prodajo stanovanjskih hiš, stanovanj in garaž v družbeni lastnini (Uradni list SRŠ, št. 24/87) in sklepa zborov občinske skupščine z dne 25. 4. 1990

razpisuje javno dražbo

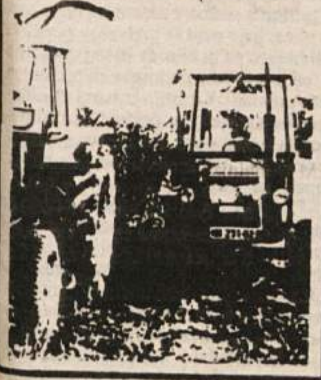
za prodajo zasedenega objekta mlina v Mačkovicu 21 — stoječ na zemljišču parc. št. 191/1, mlin v izmeri 410 m² in dvorišče v izmeri 381 m², vl. št. 809, k. o. Zdinja vas.

1. Izklicna cena znaša 647.006,80 din.
2. Najugodnejši ponudnik plača kupnino v skladu s kupno pogodbo.
3. Varščina znaša 20% izklicne cene in jo morajo interesenti nakazati 5 dni pred dnevom dražbe na žiro račun št. 52100-630-40019 — občina Novo mesto. Varščina se vračuna v kupnino najugodnejšemu ponudniku, ostalim ponudnikom se vrne v roku 8 dni po opravljeni javni dražbi.
4. Javna dražba bo 5. 6. 1990 ob 9.00 uri na kraju samem.
5. Vse stroške prodaje, cenvite objekta in izdelave spomeniškovarstvenega elaborata plača kupec poleg izklicne cene.
6. Vse podatke o nepremičnini dobijo interesenti v sobi št. 31/1, Ljubljanska cesta 2, in sobi št. 66/II, Novi trg 6 v Novem mestu.
7. Objekt je zaseden — prostori so oddani v najem.
8. Predkupno pravico imajo pod enakimi pogoji najemniki.
9. V objektu se lahko opravlja le dejavnost, ki sta jo opredelila Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine in Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje.
10. Vsi interesenti morajo ob pristopu k javni dražbi poleg dokazila o vplačani varščini predložiti tudi potrdilo o plačanih vseh ostalih družbenih obveznostih.

KOMISIJA ZA IZVEDBO JAVNE DRAŽBE

kmetijstvo

BREZ GNOJIL BI BILI LAČNI

Naša zemlja je bila stoletja izčrpana in je v takšnem stanju, da je na njej mogoče pridelati brez uporabe kakršnihkoli gnojil le po 1.1 tone pšenice ali 1.6 tone koruze na hektar, to pa je toliko, kot so znašali pridelki v stari Jugoslaviji, ko mineralnih gnojil niso uporabljali. Danes imamo resda boljše sorte semen, boljše obdelavo zemljišč, toda brez bogatenja zemlje z mineralnimi gnojili in hlevskim gnojem preprosto ne gre. S temi besedami je na pomembnem strokovnem posvetovanju prof. dr. Mirko Leskošek z Biotehniške fakultete v Ljubljani zavrnil vse tiste, ki prisegajo na pridelavo hrane brez uporabe gnojil (biohrana), ne da bi se zavedali, kakšne posledice bi to imele. Brez gnojil bi bilo kmetijstvo — lačno.

VOZNIK V KUPČIJI

Trg z živino se umirja in je stabilen kot že dolgo ne. Tako pa je tudi s cenami, ki mirujejo že več kot dva meseca. Mlado pitano govedo odkupujejo na meso po 28 do 30 din za kilo, ponekod pa so cene tudi višje. Kilogram žive teže pri teletih za klanje je 28 din, pri teletih za pitanje pa se cena giblje od 28 do 31 din, odvisno od pasme.

V hladilnicah so v glavnem že razprodali vse lanske zaloge jabolk, po katerih pa je tudi že ves lanski krompir. Pretekli teden so v novomeških hladilnicah prodajali jabolka ajdared po 18 din, krompir pa po 3,70 din. Do avgusta ne pričakujejo novih pošiljk krompirja in jabolka, ostale zaloge pa tudi počasi razprodajo.

NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so prodajali solato po 40 do 60 din za kg, špinačo po 20, sol po 30 in krompir, tako leto, leto, po 10 din za kg. Jajce je bilo 1,80 din. Sadik paprike in paradiznika so stale od 5 din po primerku, sadike zelja po 10 din za šopek. Lonček smetane je veljal 25 din, kilogram skute je bil od 40 do 40 din. Imeli so jabolka po 22, krompir po 60 in češnje po 50 din po 50. Soper rdeče redkvice je veljal 5 din. Na stalnih stojnicah so imeli leseni krompir po 34 din za kg.

Kmetijski nasveti

Silažni sok — krma in strup

Čas siliranja prvega odkosa trave, detelje ali travno-deteljne mešanice je zato bo koristno povedati nekaj več o soku, ki nastaja pri pripravi silaže. Sok je običajno nekoristno porazgubi, za nameček pa lahko še nevarno prozi tekočo ali talno vodo. Silažni sok ni le voda, marveč je raztopina koristnih snovi v krmi, zlasti v obilju prebavljivih, kot so ogljikovi hidrati, kisline in topne dušikove spojine. Cim več soka se izluči, tem slabši je preostanek krme, saj se poveča delež hranljivih in prebavljivih snovi, kot so surove vlaknine in lignin. Pri mokri krmi lahko znaša izguba tudi desetino in več hranilne suhe snovi, pa zelo poslabša koristnost siliranja. Da bi se temu izognili, je več kot dobro krmo pred siliranjem oveniti, prav tega pa se naši kmetje še ne poslužujejo v zadostni meri in si s tem delajo po nepotrebnem precejšnjo škodo. Seveda je ob uvajanju venaženja siliranje bolj odvisno od vremena, kot bi bilo sicer. Če je sonca premalo, je venaženje moč pospešiti z obračanjem krme v tanjši redmi, torej z vsemi ukrepi, ki veljajo za sušenje sena na soncu. Povedati je treba, da venaženje ne sme trajati dlje kot dva dneva, sicer bodo sušne hranilnih snovi prevelike, kisal pa bo mnogo slabše kakovosti.

Če se silažni sok kljub venaženju po siliranju pojavi v večji količini, je treba preprečiti, da bi odtekal v bližnji potok ali reko. Sok je namreč eden od najbolj škodljivih onesnaževalcev vode, ki zmore pomoriti vse v vodi živeče živali. Sok je koristno in zdravo, kar počenjajo ponekod v bolj razvitih deželah: silažni sok prestrezajo v posebne zbiralnike in občasno z njim pokropijo parcelo, s katere je bila silažna masa. Silažni sok ne vsebuje le lahko prebav-

ŽGANJE PROTI MASTITISU? — Pred leti sem imel velike težave z žganjem vimen pri kravah. Prišlo mi je na misel, da bi uporabil staro ljudsko zdravilo — žganje. Uspeh je bil presenetljiv. Obbolelo vime ali del vimena se po molži masiral z žganjem in že po dveh dneh je bilo zdravo. Od tedaj žganje mnogo vnetij vimena pozdravi na ta način, zato ga priporočam tudi drugim rejcem. Žganje ne pusti ne na vimenu ne v mleku nobenih posledic, ne okusa, se učinkovitejša pa je, če je z žganje prej namočena arnika ali kaka druga zdravilna rastlina. (Nasvet bralca Jožeta Kranjca, Šentilj 88, Ljubljana)

hranilnih snovi, ampak tudi minerale, ki so se izprali vanj, zlasti mangan, železo, kalcij, in je zato odlično gnojilo. Sok je moč tudi pokladati živini, oz. z njim navlažiti suho krmo ali rezanico.

Inž. M. L.

Izdelava ketchupa končno stekla

V Belsadu ga bodo izdelovali po licenci slovite švicarske firme Thomy

ČRNOMELJ — Po poskusni proizvodnji ketchupa po Thomyjevi licenci, ki je bila konec decembra preteklega leta v Belsadu, sicer proizvodni enoti Kolinske, so Švicarji marca sporočili rezultate analiz, s katerimi so bili zadovoljni. To je pomenilo, da bi v Belsadu lahko že pred dvema mesecema začeli proizvodnjo novega izdelka, če ne bi imel Thomy še ene zahteve: spremembo embalaže.

Tako kot Švicarji bodo morali tudi Črnomalci uvažati embalažo iz Anglije, ker pa je nova embalaža nekoliko drugačna od tiste, v katero so poskusno polnili ketchup, morajo v Belsadu spremeniti orodje na strojih za polnjenje, zapiranje, etiketiranje. Računjo, da

bodo Nemci, sicer proizvajalci strojev, sredi maja zamenjali orodje, takda bo proizvodnja lahko končno stekla.

Letos naj bi prišlo iz Belsada na trg 300 ton ketchupa, potem pa postopoma vsako leto več, saj se bo potrebno na okus novega izdelka šele navaditi.

Tako kot embalažo bo kolinska uva-

žala tudi osnovno surovino za ketchup, torej polpredelani paradiznik, in sicer preko Švice iz Turčije, pa tudi številne začimbe. Čeprav je proizvodnja ketchupa zadnja od nalog, ki so si jih zadali ob priključitvi Belsada Kolinski leta 1984, pa v Črnopolju razmišljajo tudi o novih programih, zlasti na novi liniji, ki vsaj v začetku ne bo polno zasedena. Vendar zaradi tega ne nameravajo na novo zaposlovati ljudi, saj je linija močno avtomatizirana, tako da ji bo streglo le 5 delav.

M. B.-J.

PADLO BO PREKO 100 MEDVEDOV

KOČEVJE, RIBNICA — Na območju občin Kočevje in Ribnica deluje 15 lovskih družin, ki imajo 810 članov. V tem srednjeročnem obdobju (5 let), ki se zaključuje, so načrtovali odstrel 9.414 kosov jelenjadi. Plan so dosegli še 81-odstotno. Za letos so načrtovali odstrel 1.755 živali, a so plan povečali na 2.048, ker zaradi mlkih zim v zadnjih letih ni bilo načrtovane izgube (poginov) živali.

Nadalje je bilo načrtovano za odstrel 5.600 kosov srnjadi. Plan so že dosegli in presegli za 4 odstotke. Podobno je pri divjih prašičih, ki so jih nameravali odstreliti 2.000; doslej so jih že 2.470, a bodo odstrel še povečali, ker se je tudi ta divjad zaradi ugodnih vremenskih razmer preveč razmnožila. Sedanjí petletni načrt predvideva odstrel 100 do 115 medvedov. Doslej so jih odstrelili 90, letos pa jih bodo še 25 in tako dosegli zgornjo mejo plana odstrela.

Na Vigredi izvrstna vina

Najboljša belokranjska vina na rastavi na Vinski vigradi — Šampion laški rizling pozne trgatve

METLIKA za razstavo belokranjskih vin, ki bo tudi letos v okviru Vinske vigradi, je strokovna komisija pod vodstvom prof. dr. Slavice Škivic ocenila 167 vzorcev. Največ je bilo belokranjskih belih vin, in sicer 107 vzorcev, 19 je bilo vzorcev metliške črnine, ostalo pa so bila belokranjska rdeča vina, rose in sorta vina. 5 vin je dobilo plaketo za vrhunsko vino, 6 vin je dobilo veliko zlato medaljo, 30 je zlatih, 53 srebrnih in 30 bronastih medalj, 43 vzorcev pa je komisija izločila. Naziv šampion je dobil laški rizling pozne trgatve metliške Vinske kleti, to izvrstno vino je dobilo tudi najvišjo oceno — 18,8 točke.

V najhujši konkurenci, med belokranjskimi belimi vini, sta se najbolj izkazala vinogradnika Janez Janžekovič z Radovice in Ivan Vergot iz Metlike. Njuno vino je komisija ocenila s 17,2 oz. 17,0 točkami in sta dobila diplomu in veliko zlato medaljo. 19 vzorcev med belokranjskimi belimi vini je dobilo diplomu in zlato medaljo. Med metliški črninami so tri vina dobila zlato medaljo, in sicer vina Alojza Finka s Tanče Gore (16,4 točke), Jožeta Rusa z Bol-

draža (16,3) in Boža Kopiniča iz Metlike (16,0). Tri zlate medalje so tudi med roseji, in sicer: Jože Matekovič z Radovice (16,7), Ivan Suhorepec iz Ručetne vasi (16,3) in Vinko Guštin iz Križevske vasi (16,2).

Najvišjo oceno in naziv šampion je, kot rečeno, dobil laški rizling pozne trgatve KZ Metlika — 18,8 točke. Diplomino in plaketo za vrhunsko vino je dobil laški rizling pozne trgatve Janeza Humljanja z Boldraža (18,4). Med laškimi rizlingi je plaketo za vrhunsko vino dobilo vino Martina Črnuglija iz Ljubljane (18,0), veliko zlato medaljo sta prejela KZ Metlika (17,6) in Martin Plut iz Drašičev (17,4), zlato pa Peter Guštin iz Metlike (16,7). Beli pinot Antona Kostelca iz Drašičev je dobil plaketo za vrhunsko vino (18,2). Med renkskimi rizlingi pa sta vini Miralema Imširoviča iz Črnopolja (17,8) in KZ Metlika (17,0) dobili veliko zlato medaljo. Zlato medaljo je dobil Janez Humljan z Boldraža za sauvignon (16,8), plaketo za vrhunsko vino za rumeni muškata Jože Prus s Krmačine (18,3), zlato medaljo za rumeni muškata pa Janez Pečarič iz Metlike (16,8). Pepca Barbič iz Metlike je dobila zlato medaljo za žametno črmino (16,4), Matija Absec iz Mihelje vasi pa za modro frankinjo (16,3).

A. B.

Paradiznik, ki se ne bo zmečkal

Nov pomemben uspeh genskega inženiringa

Genski inženiring zmora s spreminjanjem oz. vnašanjem dednostnih dejavnikov prave čudeže. Svoj čas smo poročali, da se je znameniti ameriški kmetijski univerzi Berkeley v Kaliforniji posrečila vzgoja oglatega paradiznika, ki je bolj primeren za transport. Vzdržljivejši je tudi paradiznik, ki so ga vzgojili britanski selektorji in ki obeta precejšnje pridobitve v zelenjarni trgovini.

Po zaslugi britanskih vrtnarjev bodo namreč prodajalne v prihodnje lahko imele na zalogi novo vrsto nekašastega paradiznika, ki ima to prednost, da dalj časa ostaja svež in ne izgubi dobrega okusa. Znano je, da se vse doslej znane vrste in sorte paradiznika že v nekaj dneh po dorzoritvi zmečajo in uvenejo, s tem pa izgubijo svoje prehrabne odlike. Doslej so si vrtnarji pomagali tako, da so obrabli še zelene, nedozorele plodove ter jih s pomočjo etilena umetno dozorevali.

Britancem je z genetsko manipulacijo uspelo aktivirati gen v paradizniški rastlini, ki preprečuje, da bi se zmečalo paradiznikovo tkivo. Plodovi ostanejo še tudi po dorzoritvi več tednov gladki in trdni, s tem pa mnogo dalj časa uporabni. Upajo, da se bo kaj podobnega posrečilo tudi pri vzgoji drugih sadežev, na primer banan, ki podobno kot paradiznik rade prezorijo in propadejo, prav zaradi tega pa povzročajo sadni trgovini cel kup preglavic. (Tehnične in tehnološke informacije)

-n

ZASEBNIK ODKUPUJE ŽIVINO — V poplavi zasebnih podjetij se je tudi bivši obrtnik Franc Hočevar iz Dolnje Težke vode 7

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Bo letos res oidijevo leto?

Zanimiva odkritja in napovedi nemškega strokovnjaka dr. Hilla

S takšnim naslovom je opremljen članek v aprilski številki vinogradniške strokovne revije »Der deutsche Weinbau«. Avtor članka je dr. Hill iz Oppenheina, ki spremlja pojav oidija v nemških vinogradih od leta 1954, torej celih 35 let. Menim, da se lahko iz te študije tudi mi nekaj naučimo.

V lanskem letu so na začetku julija opazili močan napad oidija na grozdju. Bolj občutljive sorte, na primer portugalka in kerner, so bile napadene prve, nekaj kasneje pa tudi rizvanec in renski rizling. To pove, da se s pravilno zaščito v vinogradih oidis lahko prepreči.

Normalno opazi vinogradnik oidij, ko je grozdje napadeno. Toda ta faza je zadnja v razvoju bolezni. Samo takojšnje škropljenje s karantonom lahko grozdje reši. Napad oidija pa se začne že ob brstenju trte. V vinogradih, ki so spomladaj močno napadeni, se običajno najdejo na zrelem lanskem lesu tipične oidijeve pege. Če teh peg ni, še ni jamstva, da kljub temu ne bo težav z boleznijo. Oidij namreč prezimi v očesih rozge, ki je bila poleti napadena. Iz takega očesa odžene ponavadi, kasneje kot pri zdravih, poganjki šibke rasti, pokriti v celoti z belosivo prevleko glivice. Iz teh

poganjkov se množično okužijo trte, ki so v smeri vetra od bolne trte. Na vsi okuženi trti se v 5 do 10 dneh opjavijo na zgodnji ali spodnji strani lista belkaste pege, podobne mokasti ali pepelasti prevleki. V letu 1989 je bilo ogromno opisanih peg, ki so jih mnogi vinogradniki zamenjali za oljne madeže peronospore. Najprej se pojavi takšna prevleka na prvem listu, kasneje se razširja tudi na višje ležeče mlajše liste. Mlade grozdne jagode, ki so v rasti, so na taki trti hitri napadene. Zato je v tej fazi nujno škropiti s cosanom vsakih 8 do 10 dni. Visoke temperature pospešujejo epidemijo oidija. V letu 1989 je bilo opaziti v vinogradih, ki so bili prejšnje leto po cvetenju trte škropljeni z bayletonom special ali topasom, da se je oidij pojavil pozneje. V teh vino radih po brstenju ni bilo opaziti šibkih poganjkov, prevlečenih z belkasto prevleko glivic.

Kaj priporočajo za leto 1990? Zima 1989/90 je bila sorazmerno mila. Zato lahko računamo, da je prezimilo veliko število očes, ki so kužena z oidijem iz leta 1989. Priporočajo se v obdobju pred cvetenjem vinske trte škropiti s 0,4-odst. močljivim žveplom (cosanom). Po cvetenju trte priporočamo organske pripravke, kot sta bayleton special ali topas. Topas naj bi bil še bolj učinkovit. Tisti vinogradniki, ki ostajajo pri cosanu, ne smejo podaljšati časa med dvema škropljenjema nad 12 dni. To velja tudi za letnika, ki sledijo zelo mrzlim zimam.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Vsako leto 6 novih kmetij

Zanje 6 hlevov za govedo ali pa ovčarnikov — Agromeliorirati v petih letih 3.000 ha pašnikov

KOČEVJE — Kmetijsko gospodarstvo Kočevje pripravlja vsem srednjeročni plan do leta 1995. V njem načrtujejo, da bodo agromeliorirali 3.013 ha pašnikov, in to na območju vse občine.

SPET SEJEM V NOVEM SADU

NOVI SAD — Danes, 17. maja, bodo v metropoli Vojvodine odprli 57. mednarodni kmetijski sejem, ki bo odprt teden dni. Ogled priporočamo, saj gre za tradicionalno največjo tovrstno prireditev v Jugoslaviji.

- Za kmeta bi bilo še stokrat huje, če bi ga sodili kmetje in pobirali davek kmetje. Take sodnike in davkarje bi kmet kmalu odpravil, naveličal bi se prvi mesec njihove zlobe, maščevalnosti in grabežljivosti. (Trdina)
- Kogar je sram lagati, ne more kariere kovati. (Torkar)
- Ni plevel kriv, če zaduši žito, ampak kmetova malomarnost. (Kitajski pregovor)
- Slovenija od 18. decembra več uvaža kot pa izvažala. Z morebitno precenjenostjo dinarja je dobila, in ne izgubila. (Pregl)
- Klevetnik je tak kot sito, ki očista šiyanki, da ima luknjo. (Torkar)

J. P.

Izšla je 5. številka novega mesečnika za sadjarstvo, vinogradništvo in vinarstvo — revija

V njej lahko med drugim preberete tudi o redčenju plodičev jabolk, uporabi herbicidov v drevesnicah breskev, vzrokih osipanja črnega ribeza in o značilnostih nove sorte titanije, poletni rezi aktinidije, škrlupu in sistemskih škorpivih, ekološkem vinogradništvu, svetovni vinski krizi in skupnem evropskem trgu, svetlenjenju vina...

NAROČILNICA za REVIJO SAD (izpolnite z velikimi tiskanimi črkami)

ime in priimek _____ naročam od številke _____

naslov _____

pošt. št. _____ mesto _____

datum _____ podpis _____

Naročilnico pošljite na naslov: Cesta 4., julija 66, 68270 Krško

Zdraviliške postelje razprodane

Dobri rezultati v Zdravilišču Šmarješke Toplice — Vse več tujih gostov — V načrtu prizidek hotela s 100 posteljami — Letos dokončan športni center

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Za bogato ponudbo dolenjskega zdravilišča Šmarješke Toplice, znanega po preventivnih in rehabilitacijskih programih za boleznih srca in ožilja in poškodbe ter programih aktivnega oddiha, je posebno med tujimi gosti vse več zanimanja in tudi letos to zdravilišče dela zelo uspešno. V prvih štirih mesecih so imeli 20.200 nočitev, kar je 5 odst. več kot v prav tako uspešnem lanskem letu. Od tega so tuji gostje ustvarili 22 odst. nočitev, to pa je kar za 160 odst. več kot lani. V nekaj letih naj bi se delež tujih gostov povzpela na 40 odst.

Direktor zdravilišča Šmarješke Toplice Matevž Aš pravi, da je hotel zasebnosti na novomeški tržnici uredila prodajo svežega mleka. Bilo je nekaj cenejših od pakiranega v trgovinah, predvsem pa polnomastno, da se je na njem ob kuhanju naredila smetana, kakršne obdelano »trgovinsko« mleko ne more dati. Prodajali so okrog 280 litrov mleka na dan, potrošniki so se na to novo ponudbo očito hitro navadili. Ustavitev takšne prodaje mleka s strani inšpektorjev je več stalnih odjemalcev tako razjezila, da se je prišla v njihovem imenu ena pritožiti tudi v naše uredništvo, pri čemer je s primeri naštevala, da inšpektorji ne vidijo zmeraj pravih stvari in da je šlo tu gotovo za pikolovstvo. Načelnik Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto, Andrej Tiran, je povedal, da so prodajo svežega mleka ustavili, ker mleko ni bilo pregledano, ni imelo proizvodne deklaracije in ker zadruga ni imela vseh potrebnih dovoljenj. Ukrepali so, ker gre za eno najbolj občutljivih živil, katerega prodaja je zaradi odprtega točenja še posebej zahtevna. Poudaril je, da delajo v interesu potrošnikov in da se tudi sicer trudijo, da bi bila sveža živila, ki so v prodaji, pod nadzorom in v redu, da pa jim kdaj verjetno tudi kaj uide. Omenil je prav tako prodajo svežega mleka po domovih, pri čemer da so že zalotili dva zasebnika, ki nista imela potrebnih papirjev za prodajo, jih je pa, kot se sliši, še

Matevž Aš

Sveže mleko bo spet na trgu

Prepoved prodaje svežega mleka razburila stalne odjemalce — KZ bo prodajo v kratkem obnovila

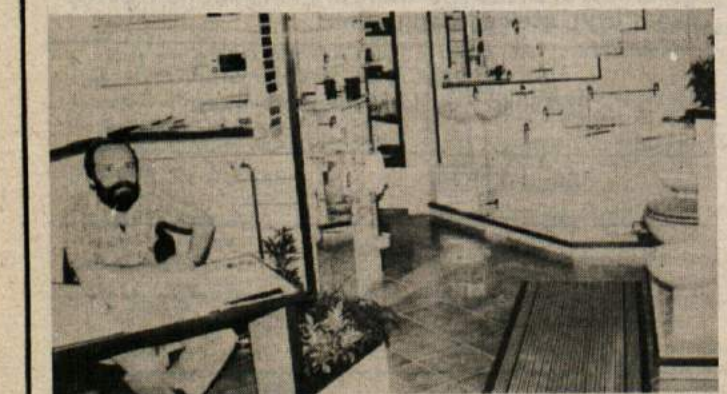
NOVO MESTO — Pred časom je novomeška Kmetijska zadruga Krka v kiosku na novomeški tržnici uredila prodajo svežega mleka. Bilo je nekaj cenejših od pakiranega v trgovinah, predvsem pa polnomastno, da se je na njem ob kuhanju naredila smetana, kakršne obdelano »trgovinsko« mleko ne more dati. Prodajali so okrog 280 litrov mleka na dan, potrošniki so se na to novo ponudbo očito hitro navadili. Ustavitev takšne prodaje mleka s strani inšpektorjev je več stalnih odjemalcev tako razjezila, da se je prišla v njihovem imenu ena pritožiti tudi v naše uredništvo, pri čemer je s primeri naštevala, da inšpektorji ne vidijo zmeraj pravih stvari in da je šlo tu gotovo za pikolovstvo. Načelnik Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto, Andrej Tiran, je povedal, da so prodajo svežega mleka ustavili, ker mleko ni bilo pregledano, ni imelo proizvodne deklaracije in ker zadruga ni imela vseh potrebnih dovoljenj. Ukrepali so, ker gre za eno najbolj občutljivih živil, katerega prodaja je zaradi odprtega točenja še posebej zahtevna. Poudaril je, da delajo v interesu potrošnikov in da se tudi sicer trudijo, da bi bila sveža živila, ki so v prodaji, pod nadzorom in v redu, da pa jim kdaj verjetno tudi kaj uide. Omenil je prav tako prodajo svežega mleka po domovih, pri čemer da so že zalotili dva zasebnika, ki nista imela potrebnih papirjev za prodajo, jih je pa, kot se sliši, še

več. Z njihove strani zdaj ni več ovir za ponovno prodajo mleka na tržnici ob stalnem nadzoru in skrbi za higieno, pa tudi analiza je pokazala, da so prodajali dobro mleko. Direktor Kmetijske zadruge Krka, Jože Starič, pravi, da je bil njihov osnovni namen, da bi poskrbeli za boljše in cenejše oskrbo trga s svežim mlekom. Prodajo so organizirali tako, kot jo imajo po nekaterih drugih krajih v Sloveniji. Pred tem so poskrbeli za dodatno veterinarsko kontrolo vseh krav v hlevski skupnosti Orehovica, ki so dajale mleko za to zahtevnejšo prodajo in tudi potem živali stalno kontrolirali. Ker gre za zelo občutljivo živilo, so seveda pred začetkom prodaje prosili za mnenje sanitarnega inšpektorja. Poskrbljeno je bilo za ustrezno kontrolo mleka, že podatek, da so prodajali mleko, namoženo od 80 krav, pa pove, da je imelo najmanj 3,6 odstotka tolišče (v trgovini je ima največ 3,2 odst.). Pozabili so, pravi Starič, da morajo imeti za delo hladilnika elektroenergetsko soglasje in da je hotel svoje reči tudi tržni inšpektor, kar bi po njegovem lahko uredili tudi drugače, saj inšpektorji navsezadnje sedijo v isti pisarni. Kakorkoli že, v zadrugi so sedaj storili vse, da jim prodaje svežega mleka ne bo mogel nihče preprečiti zaradi morebitnih pomanjkljivosti. Sveže mleko naj bi bilo na tržnici spet v prodaji že čez teden dni. Z. L.-D.

Vse za gradnjo hiše

Brane Petrovič je v Novem mestu odprl Kerametalovo trgovino — Kompletna ponudba

NOVO MESTO — V začetku tega meseca je Brane Petrovič v prizidku svoje nove hiše v Novem mestu Ob Težki vodi odprl Kerametalovo trgovino. Gre pravzaprav za razstavno-prodajni salon te velike zagrebške firme, ki ima svojo prodajno mrežo razporejeno po celi Jugoslaviji. V sodobnem in okusno urejenem razstavno-prodajnem prostoru — mimogrede: to je prva in za sedaj tudi edina trgovina v novomeški KS Regrača vas — je na ogled kopalniška in sanitarna oprema s pripadajočo galanterijo, keramika, delno tudi instalacijski in celo gradbeni material. »V tej trgovini je moč nabaviti vse, kar človek potrebuje za gradnjo stanovanjske hiše, razen ostrišja, od cementa in opeke do strešne kritine in stavbnega pohištva, vodovodni in toplovodni material in opremo, material za kanalizacijo, vse za sončno ogrevanje, da seveda o kopalniški opremi in keramiki sploh ne govorim; na voljo

NOVA KERAMETALOVA TRGOVINA — V novi trgovini v Regrački vasi je na enem mestu moč nabaviti vse za gradnjo hiše, od cementa in opeke do kopalniške opreme. (Foto: A. B.)

kovno zasedbo v tem delu novomeške Tovarne zdravil Krka. V celotnih prihodkih narašča delež tistih, ki jih zaslužijo z zdraviliškimi programi, medtem ko hotelski, gostinski del narašča počasneje. Med tujimi gosti prevladujejo Izraelci, Finci pa gostje iz Avstrije, Nemčije, Nizozemske in Italije, ki so zdravilišču najbolj zvesti. Poleti pa pričakujejo spet več skupin naših izseljencev iz ZDA, katerih obisk v Šmarjeških Toplicah za razliko od večine drugih nima za osnovni cilj vključitve v programe zdravljenja.

V Zdravilišču se sicer stalno trudijo tudi, da bi bilo gostom čimbolj prijetno. Zanje pripravljajo izlete do bližnjih in malo bolj oddaljenih znamenitih krajev in točk, pogosto nastopa folklorna sku-

• Ugodni rezultati in zanimanje, predvsem tuje, zanje pa jim je v Zdravilišču Šmarješke Toplice narekovalo ambiciozne načrte za prihodnost. Pripravljajo se na dozidavo hotela, s katero bodo pridobili okrog 100 novih postelj. Če bi jih imeli, bi jih posebno v glavni sezoni še sedaj brez težav prodali, pravi Matevž Aš. Prizidek bodo začeli graditi prihodnje leto. Na njegov račun bo zdravilišče močno izboljšalo ekonomičnost in rentabilnost poslovanja, saj nameravajo vse delo pri dobri tretjini povečanih storitev opraviti s približno enako zaplenjenimi, kot jih je v zdravilišču sedaj, ko so sicer že izkoristili mnoge notranje rezerve, infrastruktura pa je tudi že zgrajena.

pina Kres in razni zbori, imajo recitale, v hotelski avli je stalna slikarska razstava itd. Za mnoge so privlačni tudi sprehodi po lepi okolici.

V Šmarjeških Toplicah nameravajo letos obnoviti zunanji športni bazen, končujejo pa tudi športni center, v katerem je več teniških igrišč, igrišče za minigolf, namizni tenis, košarko in odbojko, trim steza, možno si je tudi sposoditi kolo. Center je odprt ves dan, na voljo je tudi zunanjim gostom. Aš pravi, da so skupaj s krajevno skupnostjo letos uredili avtobusno postajo s postajnimi hiškami. Načrtov za lepši videz kraja je še več.

Z. L.-D.

METLIŠKA TELEFONIJA — V zadnjih dveh letih so prekopalji tako rekoč vso metliško občino. Do konca poletja bodo zaključili

Zadnje poročilo doseganje vlade

V težkih razmerah je v zadnjih dveh letih metliški izvršni svet poskušal narediti čimveč in čim bolje — Od pomoči gospodarstvu do telefonije

METLIKA — Ob izteku mandata sedanjemu občinskemu izvršnemu svetu — prav danes bodo novoizvoljeni delegati izvolili tudi novega kandidata za predsednika metliške občinske skupščine — je ta organ pripravil poročilo o svojem delu v zadnjih dveh letih. To poročilo so obravnavali tudi na zadnji skupni seji vseh zborov občinske skupščine in občinski vladi izrekli priznanje za opravljeno delo.

Vsekakor drži, da sta bili zadnji dve leti za vse izredno težki, saj je kriza zajela in krepko načela vsa področja gospodarskega in družbenega življenja v vsej državi. Inflacija se je povzpela v vrtoogleve višine, razmere na vseh področjih so se do konca zaostriale in vsako ukrepanje je bilo tvegano. Seveda se je vse to odražalo tudi v metliški občini in gnotni položaj gospodarstva se je stalno slabšal. Jasno je, da občinska vlada v takih razmerah ni mogla stvari bistveno spremeniti, se je pa metliški izvršni svet angažiral tam, kjer je bila njegova pomoč smotrna in potrebna. V tem času so rešili stisko Novolesove Tovarne kopalniške opreme, ki je končno prišla do prostorov in zemljišča bivše metliške enote SČT, hkrati pa so v tujih tovarni zaposlili tudi delavce in ukinjene enote. V tem času so posodobili in tehnološko

Že v jeseni v nove šolske prostore

Šolsko leto bodo v Bršljinu pričeli z 12 novimi učilnicami

BRŠLJIN — Osnovna šola XII. SNOUB je bila zgrajena pred 19 leti na pobudo delovne organizacije Novotek, ki je ob gradnji zagotovila tudi tretjino sredstev. Šola je bila že takrat premajhna, saj so bili zagotovljeni prostori le za višjo stopnjo. Že vrsto let je bila bršljinska šola v programu občinskega samopri-

TONE DRAGAN, ravnatelj: »Našim šolarjem že v jeseni ne bo več potrebno po učenost v prostore kmetijske šole pod Trško goro.«

spevka, vendar do zidave ni prišlo, ker so bila nekatera krajevna središča v občini še bolj potrebna gradnje novih in posodobljenih šol.

Zaradi pomanjkanja prostorov so vsa ta leta učence nižje stopnje vozili v smihelski dijaški dom, v tem času pa se štirje oddelki šolarjev vozijo na Kmetijsko šolo Grm pod Trško goro. »Konec dolgoletnih težav bo že 25. avgusta, ko naj bi delavci GIP Pionir končali izgradnjo prizidka, v katerem bo 12 sodobno opremljenih učilnic, pridobili bomo tudi računalniško učilnico, nove poslovne prostore in zaloznice,« je povedal Tone Dragan, v tem času najbolj zaposlen ravnatelj. Investicija bo veljala 16 milijonov dinarjev. Denar za gradnjo je bil zagotovljen iz občinskega samopriskpevka, delno iz 0,2-odstotne prispevne stopnje, nekaj sredstev pa se je nateklo tudi iz združene amortizacije osnovnih šol novomeške občine.

J. P.

Še dogovori o zasedbi funkcij

Novomeška občinska skupščina bo novo vodstvo volila v nedeljo

NOVO MESTO — V nedeljo dopoldne se bo na prvi seji sestala novomeška občinska skupščina, izvoljena na aprilskih večstrankarskih volitvah. Najprej bodo delegati — kot se po ustavi še vedno imenujejo — vseh treh posameznih zborov izvolili svoje predsednike in podpredsednike, potem pa naj bi na skupni seji dobili še novega predsednika in podpredsednika občinske skupščine, delovna telesa skupščine, v. d. sekretarja skupščine in tudi predsednika izvršnega sveta.

Kako bodo vodilne funkcije porazdeljene med strankami, je ta čas še posebej nemogoče napovedati. Novomeške stranke, združene v Demos, ki so na volitvah dobile največ podpore, ne pa absolutne večine v občinskem parlamentu, so se doslej dogovarjale z ZSMS — Liberalno stranko. V teh dneh pa naj bi le stekli dogovori tudi z drugimi strankami, ki imajo sedeže v občinski skupščini, o zasedbi posameznih funkcij. Tovrstno dogovarjanje z namenom, da bi prišli do najboljših možnih rešitev, do dobrega vodstva občine, poudarjajo sicer vsi, koliko bo možen sporazum, pa je vprašanje, saj so oblastne želje posameznih strank očitne. Tako je zaenkrat bolj ali manj jasno, da bosta verjetno dva kandidata za predsednika skupščine, Demosov in kandidat ZKS-SDP, kandidatov za mandatarka pa zna biti, še posebej v primeru neuspešnega dogovarjanja, še več. Sliši se, da imajo pripravljeno celo Zeleni, in sicer ime, ki v primeru resne kandidature skoraj ne more biti »premagano«. Ne gre pozabiti, da je za kandidaturu za katero od funkcij dovolj osem delegatskih podpisov.

Za novomeške funkcije se nekaj imen že omenja, a jih predstavniki strank držijo v strogi tajnosti. Nič bolj ni jasno, kako bo z novimi vodstvi posameznih zborov, vse funkcije so, kot rečeno, še stvar dogovarjanja. Le upati je, da bo novomeška občina v nedeljo dobila vodstvo, ki bo sposobno reševati premnoge velike probleme v občini.

Z. L.-D.

PLESNI VEČER

NOVO MESTO — V novomeškem Domu kulture so včeraj pripravili večer s plesnimi skupinami, ki so prišle iz Dolenjskih Toplic, Krškega, Novega mesta, Šentjerneja in Trebnjega. Predstavilo se je dvanajst otroških, mladinskih in odraslih skupin, zvečine plesnih, med njimi tudi po ena ritmična in baletna, solo plesalka in plesni par.

DVE ŽENSKI IN JOŽETI

METLIKA — Med 39 delegati v vseh treh zborih nove metliške občinske skupščine sta samo dve ženski. To sta Karolina Končar, delegatka v zboru združenega dela, in Vera Klojučar, delegatka v zboru krajevnih skupnosti. O kakšni ženski strahovladi v občinski skupščini bo res težko govoriti. V veliki večini pa so — Jožeti. Med delegati je namreč kar osem možakov s tem imenom, od tega pet v zboru krajevnih skupnosti. Na Jožefovo torek ne bo priporočljivo sklicevati sejo skupščine, pa tudi na 8. marec ne, ker Jožeti in ostali možki tudi takrat veselo praznujejo.

BARVANJE — Zelo hvalevredno je, da pristojne službe v našem slavnem mestu obnavljajo oznake prehodov za pešce, tudi modro pa bi bilo, če bi to počele ob 14. uri, ko se vse vozi domov ali zdoma, za urico prekinili. Koristilo bi barvi na asfaltu, še bolj pa že sicer polzevi hitrosti novomeškega prometa. A kaj, ko za takšno odločitev ne potrebujemo samo bele barve, ampak tudi malo možganov.

STROKA — Občan je v semenarni ob kandiškem mostu kupil herbicid, nameraval je zatrepi travo in plevel med granitnimi kockami na dvorišču. Prodajalec mu je prodal neko zadevo, ki je stala 150 din. Dvorišče je bilo poskropljeno, trava pa iz dneva v dan bolj zelena. Lastnik travnika se je nato zabulil v navodilo in ugotovil, da omenjeni herbicid sploh ne učinkuje zoper travo. Ko je to ob prvi priliki omenil v trgovini, je prodajalec, ki je poslušal mirlo tožbo, takoj vedel, kdo od kolegov je stranki podtaknil kukavičje jajce. Stranka nima od tega, da ve, kdo jo je prevrnil, nič trgovina, ki si lahko privoščiti nevedne in nevestne uslužbenke, pa še manj. Sicer pa — pravi herbicid so stranki pomagal prodati v novi trgovini KZ na Grabnu. O herbicidih so vedeli tako rekoč vse.

COCA-COLA — V vročino narašča coca-cola. Kupci litrskih steklenic doma po licenci narejenega polstrupa se komaj dokopljejo do tekočine. Pločevinasti zamašek, ki bi ga moral odvrtni vsak otrok je narejen iz tako kvalitetne jecklene pločevine, da je za odpiranje potrebna orjaška sila, večkrat celo kleščice. To je najbrž zato, ker pri nas izdelujemo zamaške za coca-cola iz pločevine za avtomobilске prageslednje pa iz pločevine za zamaške. In potem se coca-cola praktično ne da odpreti pragi pa takoj pregnijejo.

Ena gospa je rekla, da v našem mestu z velikimi koraki stopamo v družbo, ki spoštuje zakone in predpise. Tako je bila nedavna čvčkarjara na Glavnem trgu neke vrste prirreditveni črna gradnja, ki ji je pomagal načelovati sam predsednik občinske vlade.

ODGOVOR NA POVABILO JE LE BIL

NOVO MESTO — V prejšnji številki smo zbudili novomeške občinarje, ker so pozabili na vljudnost in niso odgovorili na povabilo prijateljsko razpoložene norveške občine Stord, ki bi rad navezala z Novim mestom tesnejše stike. Sedaj lahko bodici izderemo ostalepevskim zborom iz Portoroža, s katerimi naj bi sicer potovali na Norveško Novomeščani, je tja odromalo pismo, po katero se je podpisal dosedanj župan Franci Šali, z vljudnim opravičilom zagotovilom, da so Novomeščani sodelovanje vsekakor zainteresirani, le dokaz za to pa so pripravljivi, če bi možno to vključiti v okvir za mednarodno sodelovanje, na Norveškem pripraviti razstavo del Božidarja Jakca. Vsekakor pa imajo zapletljaj, tako kot smo domnevali, povezano s sedanjimi spremembami v občinskem vrhu.

• Če hočete tišino, začnite diskusijo. (Jurčič)

Sprehod po Metliki

PO FASADAH NEKATERIH METLIŠKIH hiš so se pojavili graditvi: dva kranj naj bi pomenilo: metliška mafija. Na znano, kdo piše, še manj, na koga označuje »metliška mafija« sploh leti. Naivno lahko sklepamo, da so si izmislili napis največjetneje mulci iz družin, ki imajo vsaj eno člana, ki po njihovem pripada tej mafiji. Okvir grafitov sodi tudi popisana Veselice gostišče, ki je v lasti Beti. Od silnih obljub kaj vse se bo tam dogajalo, se odvijajo na Veselici le poslovna kosila in praznovanja rojstnih dnevo ljudi, ki v Beti živijo pomenijo.

• VINSKI VIGREDI 90 — bo 18. maja in 20. maja v Metliki — vemo zdaj domneva, že vse, ničesar pa še nismo napisali o kranjskih razstavih. Le-ta bo v Ganglovo razstavišču, razstavljena jedila pa so Belskranjci navadno pripravljali za veliko množico. Sploh si bo vredno ogledati grajsko dvorišče, blizu je tudi Ganglovo razstavišču, saj bo za Vinsko vigred dobera preureitev 26.000 din je za adaptacijo prispevek pripravljali odbor Vinske vigredi.

• V SOBOTO, 19. maja, bo žgolela na Trgu svobode Romana Kranjčan, in sicer ob 16. uri. Njen nastop je namenjen mladim obiskovalcem Vinske vigredi. Romana bo predstavila svojo kaseto, vse tiste, ki govorijo po Beli krajini, da nikoli niso slišali za Romano Kranjčan, naj zapišemo, da je Romana Kranjčan Romana Ogrin, se pravi pevka zelo popularnega ansambla RZ.

• METLIŠKA MLADENIČA STA POKLONILA NA ZAMISEL, da bi uredila na gometnem igrišču osnovne šole Podmetlijo teniška igrišča. Petnajst let bi bili njuni uporabi, potem pa bi pripadli osnovni šoli. Kako se bodo odgovornost odločili, še ne vemo, res pa je, da je danje nogometno igrišče zelo slabo razčiščeno. Druga plat je medalje pa govori dejstvu, da je nogometno igrišče v Podmetliji edino igrišče te vrste v občini.

A. B.

MOST IN NOVA VLADA — Mostič pri klavnici na Ločki cesti je že v obupnem stanju. Tako zatrjujejo tisti, ki morajo vsak dan po njem. Namesto ograje dajejo »popravljalci« kar deske, cestušče je vse bolj udrtu, po dežju pa je prava umetnost priti po njem, ne da bi pešca še dodatno oprahali avtomobili. Ker dosedanja enostrankarska vodstva niso v 45 letih nič storila za most, ljudje upajo, da bo vsaj sedanja večstrankarska vlada ugodila več kot upravičenim zahtevam občanov, naj most končno popravijo.

UVOZ — Črnomaljski večkrat slišijo na radiu, TV, berejo v časopisih o uvoženih cenejši robu, vendar v Črnomlju teh primerkov po zagotovljenih kupcev ni moč dobiti. Zato krajane zanima, ali je Črnomelj res tako daleč od meje ali pa ima Dolenjki kot nosilec trgovine v občini, torej kot monopolist, tako malo poslušala do kupcev, ki so prisiljeni kupiti samo tisto, kar jim je Dolenjka milostno pripravljena ponuditi v svojih poslovalnicah.

JURJEVANJE — Konec tega tedna bo Vinska vigred v Metliki, čez mesec dni, točneje 15. 16. in 17. junija, pa jo pripravljajo v Črnomlju, sedena ne Vigredi, ampak jurjevanje. V petek bo v Miniartu razstava ljudskih glasbil, v jurjevanki dragi pa mladi in jurjevanje. V soboto bo v dragi kres in prikaz svatbenih običajev, v nedeljo dopoldne pred gradom obred zelene Jurja, popoldne pa bodo v jurjevanki dragi nastopile številne folklorne skupine. Organizatorji obljubljajo, da zabave in vsega, kar sodi zraven, ne bo manjkalo.

Drobne iz Kočevja

PADLI DVE LIPI — Pri starem misi-jonu na Trati v bližini kulturnega parka, a izven njegovega območja, je do nedavnega rastle pet lip, danes pa so samo še tri, zaradi česar ljudje negodujejo. Pri krajevni skupnosti so povedali, da so lipi posekali zato, ker sta bili votli in tudi že nagnjeni proti Tekstilni hiši nasproti cerkve.

OTROŠKA VESELICA — 26. maja ob deseti uri dopoldne se bo začela pri kočevskem vrtcu otroška veselica »Živzav«, ki bo trajala do popoldanskih ur. Na njej bodo uživali najmlajši v glasbi, plesu in raznih igrh. Razstavljene bodo tudi risbe, ki so jih napravili otroci; napredaj pa bodo igrače, ki jih bo izdelalo vzgojno osebje iz raznega odpadnega materiala, ki so jim ga podarila podjetja. To bo že četrta tak majska živzav v tem vrtcu.

KADILCI, VEN — Na prvi seji nove občinske skupščine so bili kadilci opozorjeni, naj kadijo zunaj in ne v sejni dvorani, sicer bodo delegati-nekadilci sejo zapustili. Ukroj je zalegel.

ČIGAVA JE RDEČA HIŠA? — Na delegatsko vprašanje na prvi seji nove skupščine, čigava je »rdeča hiša«, kjer je sedež občinskih vodstev političnih organizacij, ni bilo odgovora. Gotovo bo dan na prihodnji seji.

Ribniški zobotrebci

VEDNO CENEJE IN UGODNEJE — Ne le v trgovinah, ampak tudi po Ribnici je vedno več reklam, ki vabijo k nakupu tega ali onega po zelo ugodnih pogojih. Tako reklamni lepak Iskra obljublja, da je televizor te tovarne za 30 odstotkov cenejši, še posebno pa velja zapisati obljubo, da ti ga v primeru okvare popravijo v 24 urah.

VELIKI ALI DOLGI? — Na zadnjih volitvah je bilo v zbor občinske skupščine Ribnica izvoljen tudi nekaj velikih mož, ki so si s svojim delom pridobili zaupanje volivcev. Med njimi je gotovo najvišji Janez Bambič iz Loškega potoka, ki ga mi, manjši, običajno sprašujemo malo za šalo in malo zares, kakšno je vreme tam zgoraj. Tone Marolt, odbornik z Novoga Pota, pa je na opombo, da je velik, odgovoril: »Velik je bil Prešeren, jaz sem pa dolg.«

MESECLADOSTI — Dom JLA v Ribnici je v maju že izvedel prireditve ob prazniku dela, dnevu vojaške enote Mirka Bračiča (6. maj) in dnevu zmage, 25. maja ob 12. uri pa bo proslava dneva mladosti, na kateri bodo sodelovali vojaki, šolarji, učenci glasbene šole in plesna skupina KUD Jakob Galus.

Trebanjske iveri

ZAKLADNICA — Prelesje pri Šenturpertu ni nič kaj prelestno, kar bi nemanja potrdil vsakdo, ki bi tam zavlil z glavne ceste proti bivši opekarni. Blizu podirajočega se dimnika zapuščene tovarne opek je namreč razkošen kup odpadnega materiala. Ta zakladnica nesagne ima najbrž nekaj stalnih svojih dobaviteljev, saj je dostavljena snov na omenjenem kupu dokaj enotna po videzu, razen kosovnih odpadkov, ki jih je nekaj treščilo v vse smeri okrog epicentra smetišča. Odlagališče je praktično neomejenih zmogljivosti, ker je čisto blizu njega nekaj kot zanemarnjen ribnik, kar bo seveda »požrlo« marsikaj, česar že ni doslej.

PARLAMENTARNI VRISK — Na ustanovni seji občinske skupščine Trebnje je eden od prisotnih prešerno zaviskal, tik zatem pa obljubil delegatom dvajset litrov vina, kolikor da mu ga je pripadlo po neki dobljeni stavi. Čeprav se grede ponekod v Sloveniji nagradno akcijo »Alkohol? Ne, hvala!«, so lahko v trebanjski občini še vedno svojih parlamentarcev. Ti si vriskajo obljubljanju vino, medtem ko so nekatere drugi v Jagoslaviji tudi streljali.

ZOBEH — Nedavna ost na rovaš »nega« zobozdravnika je spodbudila kolego iz novinarskih vrst, da si je šel popraviti zobove prav k žrtvi omenjene bodice. Rezultat? Zobove je bilo popravljeno rekordno hitro, a sploh ne zaradi iveri. Čakalni rekord pa verjetno pojasnjuje, zakaj zdravnikom zasebnikom posej cvete.

IZ NAŠIH OBČIN

Kako se bo izvlekla Iskra Semeč?

Optimističen gospodarski načrt — Najnižja plača 135, najvišja 579 dolarjev

SEMEČ — Čeprav v obratih semiške Iskre zaradi pomanjkanja naročil tujih partnerjev nimajo dovolj dela — izjema je le obrata za proizvodnjo elementov za odpravo radiofrekvenčnih motenj — pa so v gospodarskem načrtu za letošnje leto zapisali, da se bo proizvodnja v povprečju povečala za 16 odst. Pri tem niso upoštevali proizvodnje opreme. Ocenjujejo, da so ti podatki realni, čeprav se zavedajo, da pomeni sproščeni uvoz zanje tudi nujno zniževanje cen na domačem trgu. Zato so za učinkovito prodajo doma predvideli več dolgoročnih in kratkoročnih akcij.

Starši sami krojili cene
Črnomaljski eksperiment na starših, ki imajo otroke

SEMEČ — »Specialitetam«, po katerih slovi črnomaljska občina, se je pridružila še ena. Kljub temu da je bilo ob visokem decembrskem povečanju prispevkov staršev za varstvo v vrtcih rečeno, da bo podražitev vzdržala nekaj mesecev, se je v črnomaljski občini še 1. marca oskrbnina znova povišala, in to kar za 100 odst. Tako je najvišja cena za jasli, ki naj bi jo plačevali starši, 1.000 din, za vrtec pa dva stotaka manj. Le 40 od 450 otrok v dveh enotah v Črnomlju in eni v Semeču je prejelo skromno subvencijo, vsi ostali pa naj bi plačevali polno, torej najvišjo ceno.

Zaradi premajhnega dotoka v občinski proračun namreč ni denarja, da bi lahko subvencionirali prispevke staršev. Na izvršnem svetu so pojasnili, da prispevne stopnje za otroško varstvo (ki je sicer med nižjimi v Sloveniji) ne morejo dvigniti, češ da družba denarja ne da. Pa lep po starših! Vse bi se najbrž dobro izteklo, saj je vrtcu pravzaprav vseeno, od kod dobi denar, od družbe ali staršev, če slednji prav tako kot izršni svet ne bi rekli »ne«. Vzrok za »ne« pa ni bil v tem, da ne bi hoteli plačati oskrbnine, ampak je preprosto ne zmorejo. Zlasti gre za delavce semiške Iskre, ki dobijo, kot je bilo slišati na eni izmed zadnjih sej, po 250 DEM plače. Zato so se s socialno delavci

KONEC PLAČEVANJA ZA ZAKLONIŠČA

ČRNOMELJ — Na zadnji seji občinske skupščine so sprejeli odlok, s katerim so črtali vse odločbe, ki govori-jo o gradnji zaklonišča in drugih zaščitenih objektov v črnomaljski občini ter o plačevanju za zaklonišča. V Črnomlju so plačevali za zaklonišča od sredine leta 1983, skoraj ves denar pa so namenili za gradnjo 25 javnih zakloniščnih mest v novi večnamenski stavbi v mestu. To je edino javno zaklonišče v mestu, čeprav so načrtovali, da bi zgradili tudi večnamenski prostor za 100 zakloniščnih mest na Gričku, a so prišli le do idejnega načrta, saj jim je inflacija denar, ki je bil strogo namenski in je moral stati na računu, razvednotila. Sicer pa je v občini okrog 2.500 nejavnih zakloniščnih mest, ki pa jih bodo morali še naprej vzdrževati.

Kako bo poslej?
Skupščina ZSB NOV

TREBNJE — Tu je bila pred nedavnim volilna skupščina Zveze združenj borcev NOV občine Trebnje, ki so se je poleg članov krajevnih odborov te organizacije udeležili predstavniki partizanskih enot z domicilom v občini Trebnje in general Stane Potočar, ki je udeležence pozdravil kot član predsedstva republiškega odbora slovenske borbevske organizacije. Predsednik OO ZSB NOV Trebnje Ivan Longar je v daljšem uvodu pokazal na sedanje procese v političnem sistemu in družbi. Razpravljajoč pri tem o pobudah za narodno umiritev, je ocenil, da prav z vsemi sprava najbrž ni mogoča. V nastopu je poudaril, da se socialni položaj borcev slabša, ob koncu pa je pohvalil za prizadevanje delo delovno skupino za vzdrževanje grobišč in spomenikov NOB v občini Trebnje.

V nadaljevanju so razpravljali menili, da člani borbevske organizacije že doživljajo šikaniranje s strani sil, zmagovitih na nedavnih volitvah v Sloveniji, in da »nam v bodoče najbrž ne bo lahko«, kot je ocenil Slavko Kovačič, nekdanji aktivist OF. Bogdan Vrančič iz skupnosti borcev 15. divizije pa je dejal, da je treba pustiti preteklost na miru in skrbeti, kako nam bo v prihodnje. Stane Potočar je rekel, da borci niso zgubili morale ob svojem odhodu v partizane in da je zato tudi zdaj ne smejo. Potrebno se je prilagoditi razmeram, je menil in dodal, da gredo lahko borci ponosno naprej. Stane Prijatelj iz Trebnje je ob koncu posvaril pred sektašenjem v splošnih kritikah na račun Demosa.

Franc Mihelič, novi predsednik OS Ribnica

je v prvem krogu dobil sedanji predsednik IS Peter Levstek 30 glasov, Branko Čavka pa 26. V drugem krogu je dobil Levstek 28 glasov, Čavka pa 29 in tako zmagal le s prednostjo enega glasu. Živahna razprava je bila predvsem pred volitvijo za že omenjene dolžnosti. Na vprašanje enega izmed delegatov, v katero organizacijo je vključen Čavka, je predstavnik Demosa pojasnil, da je to njihov kandidat, ki pa ni član nobene organizacije. Na to se je oglašil delegat ZKS-SPD in povedal, da je Čavka njihov član, saj se iz njihove organizacije ni izpisal. Predstavnik Demosa pa je spet poudaril, da bi morale vse organizacije z novim letom vpisovati na novo svoje člane in da se Čavka ni ponovno vpisal v ZKS-SPD. Po volitvah se je novi predsednik Franc Mihelič zahvalil za pomoč in sodelovanje dosedanjemu predsedniku Francu Lapajni in poudaril, da bo sode-

Po 10 letih je borcev že pol manj
Zavzemajo se za gradnjo doma starejših

RIBNICA — Na nedavni skupščini občinskega odbora ZSB NOV Ribnica so ponovno izvolili za predsednika svoje organizacije Vinka Kersniča, za sekretarico Nado Blatnik, za podpredsednika pa Franceta Zbačnika. V predsedstvu so še Stanko Rus (predsednik komisije za socialnozdravstvena vprašanja), Jože Klun (predsednik invalidsko-zdravstvene komisije in vojaških vojn invalidov), Stane Nosan (predsednik domicilne enote) in Jože Levstek (predsednik aktivistov).

Ugotovili so, da število članov zaradi umrljivosti hitro upada in se je v desetih letih zmanjšalo od 1.300 na 604 člane, ki so stari od 60 do 90 let. Vse več članov je sami in si prepuščeni pomoči in dobri volji sosedov. Tem je treba organizirati pomoč tudi preko patronažne službe zdravstvenega doma in centra za socialno delo. M. B.-J.

• **Kako lep se je zdel kapitalizem pod socializmom!** (J. Zlobec)

Vsi izvoljeni v prvem krogu

Kočevje: predsednik ObS dr. Petrovič, podpredsednik dr. N. Žilevski, mandatar B. Štefanič

KOČEVJE — Prvega zasedanja nove občinske skupščine Kočevje se je udeležilo 73 od 75 izvoljenih delegatov, ki so najprej izvolili volilno komisijo, v kateri je bil po en član vsake stranke, za predsednika pa so izvolili sekretarja občinske skupščine Mira Ferlina. Z volitvijo predsednikov in podpredsednikov zborov je šlo vse gladko, ker je bil za vse dolžnosti le po en kandidat. Izvoljeni so bili v Zbor združenega dela: Cveto Obratnovič, predsednik (p), Stane Logar, podpredsednik (pp); v zbor krajevnih skupnosti: Stane Pogorelec (p), Vlado Prebilič (pp); v družbenopolitični zbor: Mirica Dimitrijevič (p), Alojz Košir (pp). Kandidati za predsednika občinske skupščine so bili: Alojz Eržen (samostojni kandidat), Ladislav Lenassi (ZKS-SDP) in dr. Mihael Petrovič (SZS), ki sta mu izrazila podporo še Demos in ZSMS, a so predstavniki ZKS-SDP protestirali, da je ta podpora prišla prekasno; zato je skupščina sprejela sklep, da se pri nobenem kandidatu

Dr. Mihael Petrovič, zobozdravnik in novi predsednik občinske skupščine Kočevje.

in Rudi Gruden. Sklenjeno je bilo tudi, da bo naslednja seja 23. maja ob 18. uri in da bodo na njej glasovali o novem izvršnem svetu ter imenovali sekretarja občinske skupščine. J. P.

Kulturno izpeljali menjavo

Zahvala dosedanjemu vodstvu in politikom

RIBNICA — Že prejšnji teden smo na kratko poročali, kdo je bil na prvi seji nove občinske skupščine Ribnica izvoljen na najdogovornejše dolžnosti. Novi predsednik občinske skupščine Franc Mihelič in podpredsednik Franc Mihelič sta člana Demosa oz. SKD. Oba sta se pri prvem glasovanju dobila v primerjavi s sokandidatoma za te dolžnosti ogromno večino glasov. Drugi krog volitev je bil potreben le pri mandatarju za sestavo izvršnega sveta, kjer

Novi predsednik je predlagal mir

Na konstitutivni seji trebanjske občinske skupščine izvolili za predsednika Cirila Pungartnika — Prepričljiva zmaga Demosa v družbenopolitičnem zboru

TREBNJE — 11. maja je bila tu konstitutivna seja občinske skupščine, na kateri so za predsednika občinske skupščine Trebnje izvolili Cirila Pungartnika, ki ga je kot kandidata za volitve v občinski družbenopolitični zbor predlagala podružnica Slovenske kmečke zveze. Izvolili so tudi podpredsednika ter predsednika in podpredsednika zborov. Po daljšem razčiščevanju so z glasovanjem za podpredsednika skupščine izbrali kandidata ZKS-Stranke demokratične prenovne Draga Kotarja. Za to funkcijo je predlagal svojega kandidata tudi Demos, in sicer predsednika trebanjskih slovenskih krščanskih demokratov Francija Smoliča, ki je to kandidacijo dobil potem, ko je iz konkurence za omenjeno skupščinsko mesto izstopil njegov strankarski kolega Marjan Dolensček. Draga Kotarja je kot kandidata za podpredsednika predlagal na seji v imenu skupine delegatov Stefan Kamin iz ZKS-SDP. Predlog neposredno na seji je izval polemike, vendar je slo v njih bolj za oceno Kotarja kot za pravico o časovnem terminu kandidiranja. Poznavanje kmetijske politike, ki so ga poudarili v obrazložitvi kandidature Kotarja, ni v posesti enega samega človeka, so ugovarjali razpravljavci. Za Francija Smoliča so nekateri menili, da nima izkušenj v političnem delovanju.

Na seji so izvolili za predsednika družbenopolitičnega zbora Alojza Metelka in za podpredsednika Janeza Prosenika, oboje iz SKZ. V zboru KS je predsednik Stane Urek (KS Trebelno), podpredsednik pa Jože Smolič (KS Velika Loka). Zbor združenega dela je za upala vodstvo Francu Jevnikarju (Mercator-Gradišče Trebnje), funkcijo podpredsednika pa opravlja Pavel Jarc (Komunala). Naslednja seja skupščine naj bi bila v desetih dneh po ustanovitvenem skupščinskem zasedanju. Ali bo dopoldne ali popoldne, se na petkovi seji niso odločili, vendar je vprašanje o času seje načel delegat ZSMS Marko Kapus na ločeni seji družbenopolitičnega zbora pred skupnim zasedanjem vseh treh zborov. Na tem ločenem zasedanju, kjer so temeljito obravnavali poslovniki občinske skupščine, je predsedujoči Marjan Dolensček opozoril na pomanjkljivo poročanje o izidih drugega kroga volitev v občini Trebnje, pri čemer je to ocenil kot spodsrljaj. Na volitvah 22. aprila je v družbeno-

Letos brez jelke

Podeljena letošnja priznanja KS Kočevje-mesto

KOČEVJE — Na svečanosti ob prazniku krajevnih skupnosti Kočevje-mesto so minuli petek, 11. maja, podelili tudi priznanja organizacijam in posameznikom, ki imajo posebne zasluge za razvoj mesta in krajevnih skupnosti. Prejeli so jih:

bronasti grb mesta z listino o podelitvi: Miloš Špoljar, miličnik in vodja varnostnega okoliša Kočevje; Vilko Ilc, učitelj na OŠ Zbora odposlancev v Kočevju in Delavska godba Kočevjske sekcija mažoretke;

srebrni grb mesta z listino o podelitvi: Olga Ožbolt, upokojenka in vodja rekreacije upokoencev; Andrej Žagar, stomatolog; Marija Blažič, referentka za potne liste, vozniška dovoljenja in tuje, ter Jože Novak, upokojeni prometni in požarni referent;

zlati grb mesta z listino o podelitvi: Pokrajinski muzej Kočevje, Vinko Zajec, sekretar SZS za komunalno in cestno dejavnost, in Jaka Lavriša, upokojenec in prizadeveni delavec v društvi in organizacijah;

zlati spominski plaket (dobijo jo zaslužni za razvoj KS, ki pa žive ali delajo izven Kočevja); Medan Uračič, nekdanji glavni inženir Rudnika rjavega premoga Kočevje, tudi za delo na športnem področju; Alojz Drofenik, soustanovitelj Avta Kočevje; Lado Troha, za stvarno prikazovanje Kočevske na TV ter za nekdanji prispevek na kulturnem področju v Kočevju.

Zirija za podeljevanje priznanj KS Kočevje-mesto, ki ji predseduje Alojz Petek, je sklenila, da letos ne podeli najvišjega priznanja KS, se pravi kipca bronaste jelke.

ZA GRADNJO NOVEGA VRTCA

MIRNA — Na tukajšnjem nedavnem sestanku predstavnikov trbnjskega izvršnega sveta, KS Mirna, Vzgojno-varstvene organizacije Trebnje in mirenškega iniciativnega odbora za gradnjo vrtca so podprli zamisel, po kateri naj bi zdajšnje pomanjkanje prostora za potrebe otroškega varstva na Mirni rešili z gradnjo novega vrtca. Za vrtec naj bi na Mirni zbirali denar tudi z 1,5-odstotnim krajevnim samoprispevkom, o katerem naj bi v krajevni skupnosti glasovali na referendumu letošnji jesen. Stavbo, kjer je sedanji, po vrsti ocen neustrezen vrtec, nameravajo letos poleti izboljšati z najnujnejšimi sanacijskimi posegi. Internat, ki ga ima v tej stavbi mirenska šola s prilagojenim programom, bodo s soglasjem staršev uknili in na njegovem mestu organizirali delavnice za potrebe omenjene šole.

PESTRA SREDINA MAJA

TREBNJE — V dneh okrog 25. maja bodo pod skupnim naslovom Tek mladosti od Sentlovenca do Trebnjega organizirali več kulturnih, športnih in turističnih akcij. Tako bo med drugim 23. t. m. ob 19. uri v knjižnici v Trebnjem srečanje pesnikov in pisateljev Dolenjske in Bele krajine, pol ure prej pa bo v šolski telodavnici kočarkarska tekma Zlate selekcije in Moped show s paraplegiki. Omenimo, da bodo 26. maja odprli v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici pregledno razstavo Stojana Zafreda.

Na konstitutivni seji trebanjske občinske skupščine izvolili za predsednika Cirila Pungartnika

političnem zboru dobil 9 od 16 sedežev Demos, pri čemer ima Slovenska kmečka zveza 7 poslanskih mest in Slovenski krščanski demokrati 2. ZKS-SDP je dobila 3 mesta, ZSMS-LS in Socialistična zveza pa po 2. Tako so delegati DPZ Alojz Prosenik, Anton Fortuna, Peter Brar (SKZ), Marjan Dolensček, Franc Smolič (SKD), Jože Jevnikar, Stefan Kamin, Drago Kotar (ZKS-SDP), Bruno Gričar, Marako Kapus (ZSMS-LS), Nace Dežman in

• **Ciril Pungartnik se je po slovenski izjavi v govoru zavzel za zgleditev morebitnih strankarskih razprtij v občini, češ da je enoten nastop v korist vsem.**

Jože Falkner (SZDL). Medtem ko je sestavo zbora KS Dolenjski list že predstavil, povejmo, da so delegati zbora združenega dela Tatjana Fink-Zupančič, Milan Škufca, Pavla Banič-Kranjc, Srečko Pust, Franc Jevnikar, Miran Bizjan, dr. Vladimir Fatur, Jože Jerak, Stane Sever, Pavel Jarc, Roman Perpar, Alojz Kek, Marjan Uhan, Andrej Kastelic, Jože Hočvar, Milena Ratajč, Jože Tisu, Ignac Škoda in Anka Zajc. L. M.

Kupec ni več tisti, ki vse plača

V začaranem krogu?

BREŽICE — Imamo predrag sistem in začarani krog naraščajočih cen je končno prekinil potrošnik...

»Dobiš samo, kar plačaš, in nič več«

Kapelci so z asfaltom povezali Jereslavec in Slogosko

KAPELE — Komaj poldruge leto je preteklo, odkar so v krajevni skupnosti izglasovali samoprispe-

Viktor Pšeničnik

vek, in že so dokončali prvo cesto, 4.200 metrov dolg odsek Jereslavec — Slogosko.

»S to cesto smo realizirali 42 odst. petletnega referendumskega programa,« je dopolnil svoje pojasnilo Pšeničnik.

Z referendumskim denarjem nameravajo Kapelci posodobiti še nekaj nad 6 km lokalnih krajevnih cest.

»Žal, nam ne gre vse gladko od rok,« je Pšeničnik potožil nad težavami, ki jih jim povzročajo predvsem lastniki počitniških hišic in nekateri zdomci.

J. TEPPEY

DOVOLJ PROSTORA V LESKOVŠKEM VRTCU

LESKOVEC — Čeprav je do jeseni še nekaj časa, pa v vrtcih zbirajo prijave že v maju.

ZOS ostaja še naprej opozicija

Volitve v novem sevniškem parlamentu mnogo uspešnejše za komuniste in socialiste kot pa za opozicijo — Zapleti pri glasovanju — Mandatar IS?

SEVNICA — Na prvi skupni seji zborov nove sevniške občinske skupščine se je zbralo 41 delegatov, ki postajajo odborniki.

Združena opozicija Sevnica (ZOS) je namreč predlagala umik 6. točke dnevnega reda volitve mandatara izvršnega sveta SO.

Toda že po naslednji točki, poročilu predsednika občinske volilne komisije Silva Zagorjaka o rezultatih volitev v občinsko skupščino, na katero odborniki niso imeli pripomb.

oz. ga volili čez 14 dni, so bili vsi za tak predlog razen odborice ZKS-SDP.

Skratka, šlo je za mnogo več kot zgolj proceduralna vprašanja, saj je naposled tudi razprava oz. pobuda odbor-

(NE)ZADOVOLJEN — Kandidat Združene opozicije Sevnice Julij Jeraj čestita novi (stari) županji Bredi Mijovič po izvolitvi.

Močno zbornico za prodor navzven

V posavska podjetja prihaja MGZ z jasno vsebinsko ponudbo in ceno

KRŠKO — Glede regionalnega uveljavljanja si v Posavju ne delajo praznih upov. Že doslej so se z veliko muko prebijali do dinarja za hitrejši razvoj ali za ekologijo.

V podjetja se bo podala z jasno ponudbo in ceno, oni pa bodo povedali, kaj hočejo od nje, ko se bodo včlanili vanjo.

APRILA MALO BOLJE KOT V MARCU

POSAVJE — Včasih so bile izgube najhujša šiba za gospodarstvo, zdaj pa je to nelikvidnost.

14. OBČINSKA PEVSKA REVILJA

SEVNICA — Sevniška zveza kulturnih organizacij prireja v soboto, 19. maja, ob 19. uri v kulturni dvorani GD v Sevnici že 14. občinsko pevsko revijo.

Demos močno zaostal za napovedmi

Župan je postal inž. Vojko Omerzu, predsednik občinske vlade pa Branko Janc

KRŠKO — Anekdota pravi, da je kandidat za krškega župana iz vrst kršćanske demokracije še dan pred volitvami prišel v službo po mater županjo.

Kako resno so poslanci vzeli novi parlament, kaže udeležba. Manjkala sta samo dva poslanca, družbenopolitični zbor pa je bil prvič po dolgem času zbran polnoštevilno.

Čeprav govorniško morda celo spretnješi. Ampak na koncu je zmagal Vojko Omerzu, ki je od 79 glasov dobil kar 46 glasov, medtem ko je njegov konkurent dobil 33 glasov.

Nič manj ni bil oster boj med kandidatom za predsednika izvršnega sveta. Medtem ko je kandidat Demosa Franc Češnovar zagovarjal predvsem interese podjetelja iz zveze njegov okvirnega programa Demosa in Slovenske kmečke zveze, je bil Branko Janc odločen glede racionalizacije državne uprave na občinski ravni in višje.

Mile zime so zadale Elanu nemil udarec

Kako se kriza »paradnega konja« odraža v obratu na Blanci

Franc Vavtar, vodja Stillesovega obrata na Blanci

BLANCA — »Zasedenost proizvodnje je trenutno zelo slaba. Delamo vrhunske tekaške smuči hitec, skakalne smuči in dodelovati Elanove alpske smuči, ki jih delajo v Brnici v Avstriji.

V obratu, kjer 60 delavcev izključno izdeluje smuči po Elanovi tehnologiji za begunjsko tovarno

družbe z omejeno odgovornostjo za suho sadje.

Med pomembnejše dejavnosti lahko prištejemo izobraževanje, predvsem podjetniško šolo, ki jo je te dni že drugi letos pripeljala v Krško iz Ljubljane.

Strokovna služba zbornice bo do konca maja letos pripravila ponudbo za ustanovitev agencije, ki bo skrbel za priliv gostov v Posavje.

OMERZU PREPRLJIVO ZMAGAL — V nasprotju s pričakovanji je Omerzu zmagal na volitvah za krškega župana in že takoj po svojem nastopnem govoru sprejel čestitke predsedstva skupščine.

PRVIČ NA OGLED PARIŠKI AKVARELI

SEVNICA — V sevniški galeriji na gradu je odprta razstava olj in akvarelov akademskega slikarja in svobodnega umetnika Janeza Kneza iz Trbovelj.

Na ločenih sejah so poslanci izvolili še predsednike posameznih zborov. Družbenopolitičnemu zboru bo predsedovala Vida Ban (Zeleni) zboru krajevnih skupnosti Jože Zabkar (Demos) in zboru združenega dela Ivan Kozole (ZKS — SDP).

»Nenaklonjeno vreme nam je že prineslo veliko škodo. Moram povedati, da je več kot pol leta iščemo dodatne programe, da bi zapolnili proizvodnjo. Pobuda za to je naša, kajti v Begunjah imajo že dosti svojih problemov.

»Zasedenost proizvodnje je trenutno zelo slaba. Delamo vrhunske tekaške smuči hitec, skakalne smuči in dodelovati Elanove alpske smuči, ki jih delajo v Brnici v Avstriji.

»Zasedenost proizvodnje je trenutno zelo slaba. Delamo vrhunske tekaške smuči hitec, skakalne smuči in dodelovati Elanove alpske smuči, ki jih delajo v Brnici v Avstriji.

ALI BO ŽUPAN ZELEN, MODER ALI RDEČ? — To je bilo najpogostejše vprašanje, ki so si ga ljudje zastavljali v teh dneh.

GNEA PO DOLENJSKO — Voznike Breusovih avtobusov bodo Novomeščani z neredom na avtobusni postaji pred Metropolom prisilili, da bodo prenehali voziti v mestno središče.

ZB VARNOST SO DOLŽNI POSKRBEVI, MAR NE? — Še malo in enostranski pločnik od Brežic do Čateža bo dokončan v zadovoljstvo mnogih, ki dnevno prepešajo to nevarno razdaljo.

Krške novice

PARLAMENT — Na prvi seji krške občinske skupščine je več kot zadušilo parlamentarno demokracijo, za katero pa je značilno, da se v njej krešejo mnenja, pa tudi, da kakšen gosod poslanec dobi na glavo polno kahlo iztrebkov.

NAGRADA — Čeprav so oljari v krškem Vidmu namazani z vsemi vrstami olja, jim vendarle ne gre vse tako gladko.

VZGOJITELJICE — Kako stroga je gospa Polona Urek na mestu direktorice krških otroških vrtec? Zelo, tako zelo, da svojih vzgojiteljic sploh ne pusti v šolo zdravega življenja.

Sevniški paberki

DAN ZMAGE — Volitve funkcionarjev nove občinske skupščine so minile v znamenju premoči komunistov in socialistov nad ZOS.

ZUPAN DRUGIČ

ZUPAN DRUGIČ — V prijetnem nedeljskem popoldnevu je obiskal pisca telet rubrike nesojeni župan, oz. pravilno možakar, ki se je našel v tem kotičku Dolenjskega lista prejšnji teden.

Prvi koraki k devetletki

Bomo v Sloveniji svoje šoloobvezne otroke poslej pošiljali v devetletko? Po vesteh, ki zadnje čase prihajajo iz Ljubljane, je moč soditi, da se resno dela za preobrazbo osnovne šole in da ni daleč dan, ko se bo sedanja osemletka morala posloviti. Seveda bi prehod na devetletno osnovno izobraževanje ne bil nepomembnejše, kar bi dosegli s preobrazbo. Pomembnejše se zdijo tiste spremembe, ki naj bi zajele vsebino šolskega dela.

Nekaj o podobi nove osnovne šole smo slišali na regijskih posvetih, ki so se po Sloveniji vrstili v obdobju ustanavljanja novih strank. Na takšnem posvetu v Novem mestu so poudarili, da se mora šola otresti vsakršne ideologije, da mora postati avtohtona in usmerjena le k pedagoškemu smotrom. V zvezi s tem bi se morala povečati odgovornost ravnatelja za učno-vzgojne učinke šole.

Podrobneje so vsebino potrebnih novosti na področju osnovnega izobraževanja pretresali ravnatelji na seminarju v Opatiji. Slovenski prosvetni minister dr. Ludvik Horvat pa jih je seznanil z zamisljimi novega zakona o osnovni šoli in napovedal, da v njegovem komiteju že pripravljajo izhodišča za spremembo zdajšnjega zakona. Po zadnjih vesteh je tovrstno gradivo medtem tolikanj dozorelo, da bi ga lahko že ta mesec javno pretresali.

Prosvetno ministristvo je v izhodiščih navedlo, v čem je treba spre-

meniti zakon o osnovni šoli. Predvsem naj bi šola ne bila več organizirana kot poslovna profinca organizacija. Znatno bi morali zmanjšati število nepedagoškega osebja, spodbujati pa gospodarno velikost šol. Najboljše tovrstne učinke bi dosegli, če bi šola imela 24 do 32 oddelkov, v oddelkih pa do 30 učencev. Učiteljeva plača bi morala biti uravnana na 20 ur pouka tedensko in temu ustreza druga strokovna dela, vendar pa bi moralo biti učitelju omogočeno stalno izobraževanje pa tudi napredovanje.

V šolskem letu bi bilo (lahko) manj redovalnih obdobij, spričevala pa bi učence izdajali le enkrat letno. Močno je razširjena želja, da bi učence v prvih treh letih sploh ne ocenjevali. V zadnjih letih šolanja pa naj bi učencem dali možnost, da nekatere predmete sami izberejo. Razmišljajo tudi o tem, da bi učenci devetletko zaključevali s končnim izpitom iz osnovnih splošnih predmetov, z neke vrste malo maturo.

Nedvomno pa bo predvsem za učence največja pridobitev, če bodo z novega urnika črtali balast in vse tisto, kar je učence prekomerno obremenjevalo in oteževalo njihove šolske torbe. Skratka: če se bodo učenci učili samo tistega, kar sodi k njihovim splošnim izobrazbi in znanju, potrebnemu za nadaljevanje šolanja na srednjih in poklicnih šolah.

I. ZORAN

Talijin vrh (spet) brez Dolenjcev

V Postojni se danes začena 33. srečanje gledaliških skupin Slovenije

Dolenjci, Belokranjci in Posavci so se navadili, da jih ni med izbranimi, najboljimi v Sloveniji. Ni jih bilo zadnjič na tekmovalni reviji pevskih zborov Naša pesem v Mariboru, ne bo jih na 33. srečanju gledaliških skupin Slovenije, ki se začena danes v Postojni, niti drugam, kjer bo treba pokazati res kaj kvalitativnega, jih ne bo. Čast poustvarjalnega amaterizma rešujejo v glavnem govorniki iz treh posavskih krajev, ki segajo celo po zlatih odličjih, to pa je med odraslimi skoraj tudi vse. V tolažbo jim je lahko le to, da se v ospredje čedalje bolj približajo mladi, denimo pevski zbori iz Novega mesta in Trebnjega pa gledališki zagnanci iz 7. b mirnske osnovne šole, da drugih ne omenjamo.

Za 33. srečanje gledaliških skupin Slovenije oz. za 3. Linhartovo srečanje je republiški selektor Jaša Jamnik izbral devet predstav, najboljšo izmed šestinsitridesetih, kolikor si jih je ogledal v letošnji zimsko-spomladanski sezoni. V dolenjski in posavski regiji ni imel kaj izbirati, saj tisto, kar je v obeh regijah, kjer je gledališki amaterizem opesal do hiranja, le vzbrstelo, ni ustrezalo njegovim kriterijem. Zato danes dopolnje v postojnskem kulturnem domu dvigujejo odrski zastor Linhartovega srečanja

brez enega samega amaterskega gledališke ansambla iz omenjenih regij.

Izbrane in poklicane gledališke skupine, ki tvorijo letošnji gledališki amaterski vrh Slovenije, so iz Kopra (AGO

VAL A), Ljubljane (Šentjakobsko gledališče, Inferno — SSĐSK Vida Janežič), Jesenic (Tone Čufar), Stražišča (Teater Ante Portas), Šmarja pri Jelsah (Gledališče BO), Maribora (RUSLI — MKUD SDS, Dramski studio) in Kranja (Gledališče čez cesto). Od predstav naj omenimo vsaj eno, ki jo moramo spraviti v zvezo z gledališko omlatvlim Novim mestom: Grumov Dogodek v mestu Gogi v izvedbi Dramskega studia.

3. Linhartovo srečanje, to je 33. srečanje gledaliških skupin Slovenije v Postojni, bo trajalo tri dni, do sobote. Jutri zvečer bodo podelili Linhartova priznanja za najboljše gledališke dosežke oz. stvaritve, v soboto pa bo skupščina Združenja gledaliških skupin Slovenije. Ta bo zanimiva predvsem zaradi teme, ki jo bo v uvodnem referatu obravnaval letošnji selektor Jaša Jamnik. Govoril bo o vlogi profesionalcev v nepoklicnem gledališču.

I. ZORAN

Likovniki iz Langenhagna

NOVO MESTO — Kmalu potem, ko sta Novo mesto in nemški Langenhagn sredi osemdesetih let navezala stike in začela sodelovati na najrazličnejših področjih, je prišlo tudi do prve kulturne izmenjave med mestoma. V Langenhagnu so se v prvem krogu predstavili folkloristi Kresa, Dolenjski muzej z manjšo razstavo o arheološkem bogastvu, ki ga hrani, likovniki pa s skupinsko razstavo, v drugem krogu (lani) pa solisti in instrumentalne skupine Glasbene šole Marjana Kozine. V Novem mestu pa so naj-

V KRŠKEM NASTOPILO KULTURNIKI IZ SARAJEVA

KRŠKO — Mešani pevski zbor »Viktor Parma« iz Krškega je lani gostoval v Bosni in Hercegovini, v soboto, 12. maja, pa je sam dobil obisk kulturnih skupin iz Sarajeva. Na kulturnem večeru v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja so se predstavili mešani pevski zbor vojaškega letalstva, pesne in baletne skupine, prvaki sarajevskega gledališča in zabavni ansambel.

• LANGENHAGENSKI GLASBENI VEČER — Mladi glasbeniki iz pobratenega nemškega mesta Langenhagna, ki vračajo obisk glasbeni šoli Marjana Kozine, se bodo jutri, v petek, 18. maja, zvečer predstavili v Domu kulture. Na koncertu, ki se bo začel ob 20. uri, bodo nastopili solisti in sestavi langenhagenske glasbene šole.

prej nastopili langenhagenski godbeniki.

Razstavo likovnih del ustvarjalcev iz Langenhagna bodo odprli jutri, v petek, 18. maja, ob 19. uri v Dolenjski galeriji. Razstavljali bodo: Jacques Gasmann, Wolf Glossner, Heinz Kanitz, Wolfgang M. Ludwig, Christiana Mucha, Christoph Rust, Michael Hischer, Christian Joost in Werner Ratering. Na otvoritveni slovesnosti bodo nastopili mladi glasbeniki iz Langenhagna, ki bodo v Novem mestu tudi gostje glasbene šole Marjana Kozine.

I. Z.

kultura in izobraževanje

Za strokovnost in pravičnost Občinski pevski reviji v Artičah na rob

ARTIČE — Občinska revija pevskih zborov iz brežiške občine je bila tudi tokrat v Artičah, in sicer 11. maja, na njej pa je nastopilo šestnajst zborov in kot gost prvič ženski zbor hrvaškega pevskega društva »Jeka« iz Samobora. Revija je pokazala, da delujejo v tej posavski občini številni zbori in vokalne skupine, ki se seveda med seboj razlikujejo tako po številu članov kot tudi po kvaliteti. Tudi je hvalevredno, da je v pevskih vrstah čedalje več mladih zborovodij, ki želijo že na prvih nastopih pokazati rezultate kakovosti svojega dela.

V prihodnje naj bi ZKO Brežice določila kriterije, po katerih bi smel posamezen zbor ali vokalna skupina nastopiti na občinski pevski reviji, zlasti še, ker ima slednja selektivno značaj oziroma se na njej vsakokrat določijo zbori za nastop na posavski pevski reviji. ZKO kot prirediteljica bi morala za občinsko revijo zagotoviti strokovnega presojevalca, človeka, ki bi imel odgovoren in kritičen odnos do zborovodij in njihovih vokalnih sestavov ter do svojega ravnanja. Žal letos zbori na artiški reviji česa podobnega niso bili deležni. Ocenjevalec, menijo, ni bil dorasel svoji vlogi, saj se je zadovoljil s pavšalnimi, nestrokovnimi ocenami in dovolil, da so prišli v »drugi krog« nastopanja zbori, ki si tega ne zaslužijo.

S takšnim ocenjevanjem si ZKO Brežice, pač zato, ker ga dopušča, dela medvedjo uslugo in sili posamezne zborovodje k izstopu iz občinske ZKO. Obenem bi moral republiški ZKO vedeti, koga pošilja na tako prireditve, ter zagotoviti strokovnega in nepristranskega človeka. Vsi zborovodje namreč le niso amaterji pri svojem delu, so tudi visoko izobraženi glasbeniki, zato jih amatersko, nestrokovno ocenjevanje globoko žali.

Upajo, da se v prihodnje kaj takega ne bo več ponovilo, letošnjo odločitev pa bi morali razveljaviti. Zborovodjem in zborom je veliko od tega, da se na posavski reviji predstavijo resnično najboljši zbori.

JGM

ZBOROVODJE O HUGU WOLFU

SLOVENJ GRADEC — Od 1. do 3. junija bo tu že 22. republiški seminar za zborovodje odraslih zborov. Posvečen bo ustvarjalnosti skladatelja Huga Wolfa, slovenjgraškega rojaka, ob 130-letnici njegovega rojstva. Wolf je bil po očetu Slovenec, zato se je zanimanje zanj in njegova dela v zadnjem času pri nas zelo povečalo. Na omenjenem seminarju, ki ga bo vodil mag. Leopold Spitzer, predsednik mednarodnega društva »Hugo Wolf« in redni profesor na dunajski visoki šoli za glasbo, bodo spoznavali in obravnavali tudi Wolfove zborovske skladbe. S posebnimi predavanji bodo domači strokovnjaki osvetlili osebnostni in ustvarjalni lik Huga Wolfa, o življenju in delu tega moža pa bo govorila tudi razstava. Za seminariste bosta nastopila pevski zbor iz Slovenj Gradca in Vuzevca.

WOLFOV VEČER V FILHARMONIJI

Raziskovalci so šele v najnovjšem času odkrili, da je veliki skladatelj Hugo Wolf, katerega 130-letnico rojstva praznuje leto v svetu, na pol slovenskega rodu, ne pa samo slovenjgraški rojak, kot je bilo do zdaj znano. Wolfov oče je bil Slovenec, vendar je Hugo sprejel in se vzgajal v kulturi svoje nemške matere. Dejstvo, da je skladatelj vsaj po eni strani naše slovenske gore list, pa je pri nas še bolj povečalo zanimanje zanj in za njegova dela. Še posebej za Wolfov zborovski opus. Koncert Wolfovih zborovskih skladb pripravlja Komorni zbor RTV Ljubljana pod vodstvom dr. Mirka Cudermana v Ljubljani. Prireditelj bo v četrtek, 14. junija, v dvorani Slovenske filharmonije.

• Mati resnica ima hčer sovražstvo. (Torkar)

Zakaj ne še več »pervih islag«

Na občinski pevski reviji v Novem mestu nastopilo petnajst zborov, od tega dva cerkvena — Šentjernejski oktet zapel tudi eno Trubarjevo pesem

NOVO MESTO — Na tradicionalni spomladanski pevski reviji, ki jo je Zveza kulturnih organizacij tudi tokrat priredila v Novem mestu, in sicer 11. maja zvečer v Domu kulture, je nastopilo petnajst zborov iz novomeške občine. Predstavili so se v štirih različnih vokalnih sestavih: kot oktet (dva), ženski zbor (eden), moški zbor (trije) in mešani zbor (devet), skupaj pa štejejo okoli 380 pevskih glasov. Večina zborov ima več kot devet članov, največji pa nad štiri-

deset. Prvič sta nastopila na takšni reviji tudi dva cerkvena zbor, oba iz Novega mesta. Peli so: Dolenjski oktet (jeseni bo proslavil 20-letnico ustanovitve), Šentjernejski oktet, ženski zbor iz Dolenjskih Toplic (edini v občini delujoči ženski zbor), moški zbor Ruperč Vrh, moški zbor Dušana Jereba (najstarejši v občini, ustanovljen leta 1945) in moški zbor Šmihel ter mešani zbori: zbor novomeškega društva upokojencev, zbor Mali Slatnik, zbor KUD brata Pirkovič iz Šentjerneja, zbor SGP Pionir, zbor Orehovica, zbor Krka, zbor IMV, frančiškanski zbor in nedavno ustanovljeni zbor Ignacija Hladnika pri kapiteljski cerkvi.

Večina zborov je nastopila s pesmimi, ki tvorijo ustaljen program zborov-

skega petja v Sloveniji, se pravi z narodnimi in ponarodelimi, nekateri pa,

V soboto za Cankarjevo priznanje

Regijsko tekmovanje

DOLENJSKE TOPLICE — V soboto, 19. maja, bo na tukajšnji osnovni šoli regijsko tekmovanje učencev iz znanja materinščine za Cankarjevo priznanje. Tekmovalci bodo reševali slovnčni test in pisali spis, s katerim bodo pokazali poznavanje Linhartove dramatik, predvsem njegovi komediji Županova Micka in Ta veseli dan ali Matiček se ženi.

Po končanem tekmovanju bo v šolski telovadnici kulturni program, v katerem bosta sodelovala akademski slikar in pisatelj Marijan Tršar, topliški rojak iz Ljubljane, in akademski slikar Jože Kumer, v tem zdraviliškem kraju udomoljeni rojak iz Novega mesta. Ob koncu programa bodo tekmovalci dobili pisna priznanja. Najboljših pet bo prejelo knjižne nagrade, izročili pa jim jih bodo na posebni slovesnosti, ki bo v četrtek, 24. maja, v Dolenjski založbi v Novem mestu.

I. ZORAN

STARE MELODIJE IZ STARIH ORGEL — Takole je priznani slovenski orgelski koncertant Milko Bizjak minul četrtek zvečer v novomeški frančiškanski cerkvi na orglah izvajal stare skladbe, ki so jih nedavno našli v arhivih frančiškanskih samostanov v Novem mestu in Klanjcu, pa Bachove, Hladnikove in lastne kompozicije. (Foto: J. Pavlin)

Oživljena glasba (sive) preteklosti

Na orgelskem koncertu v frančiškanski cerkvi je Milko Bizjak izvajal tudi skladbe iz arhiva frančiškanskega samostana — Prireditelj »novomeške pomladi«

NOVO MESTO — V dolenjski metropoli se vrstijo kulturno-umetniške prireditve ob 70-letnici »novomeške pomladi« in po programu novega kulturnega gibanja s tem imenom, za kar so se pripravile začele že lani. Po glasbenem večeru v Domu kulture, na katerem se je prvič predstavil javnosti novoustanovljeni novomeški simfonični orkester, pa po razstavi Novomeški likovni trenutek in fotografski razstavi novomeških ustvarjalcev v Fotogaleriji — vse tri prireditve so bile februarja v počastitev slovenskega kulturnega praznika — je bil minul četrtek, 10. maja, večerni orgelski koncert v frančiškanski cerkvi, na katerem je program izvajal mladi, 31-letni organist Milko Bizjak, jeseniški rojak, ki se je po diplomni na zagrebški glasbeni akademiji izpopolnjeval še v tujini in se uveljavil kot odlični interpret skladb za orgle in čembalo.

Na tem koncertnem večeru, katerega organizacijsko izvedbo si je naložil Dom kulture, je Milko Bizjak izvedel program orgelskih skladb, sestavljen iz dveh delov. V prvem delu je na malih orglah interpretiral tako imenovane arhivske, dvesto in več let stare skladbe; našli so jih v arhivih frančiškanskih samostanov v Novem mestu in hrvaškem Klanjcu, ki sta včasih tesno sodelovala. Tako so se v akustični frančiškanski cerkvi po več stoletjih spet oglasile kompozicije, ki so jih zložili: Anonimus (18. stol.), Johann Adam Scheibl (1710

— 1773), Jan Krittler Vanhal (1739 — 1813), Jakob Zupan (1734 — 1810) in P. Robert Lesjak (1737 — 1816). Zupanove in Lesjakove skladbe so se ohranile predvsem po zaslugi frančiškana Kalista Weibla (ok. 1749 — 1801), ki je kot organist deloval v Novem mestu in Klanjcu, in sicer so jih v prepisu odkrili v zbirki, ki si jo je sestavil za lastno uporabo. Ti podatki so pomembni tudi zato, ker potrjujejo, da je bilo Novo mesto že v preteklosti pomembno glasbeno središče.

V drugem delu koncerta je Milko

Bizjak izvajal na velikih orglah skladbe J. S. Bacha (1685 — 1750), Ignacija Hladnika (1855 — 1932) in dve svoji. Starejši Novomeščani so že slasti tenkočutno prislunhni Hladnikovemu Preludiju, skladbi človeka, ki so ga imeli sami priložnostno spoznati, saj je v Novem mestu celih 42 let deloval kot skladatelj, organist in pevovodja, na njegovo zapuščino, ki obsega 74 opusov cerkvenih in posvetnih skladb — vseh rokopisov je kar za deset knjig — po krivici lega prah, oziroma ta zapuščina ni izrabljena tako, kot bi lahko bila.

Za oblikovalce je bil orgelski večer v frančiškanski cerkvi lepo in zanimivo glasbeno doživetje, za samo Novo mesto pa dogodek, ki se več kot dostojno vključuje v novo »novomeško pomlad«. Namen tega gibanja je namreč tudi v tem, da oživi vso tisto ustvarjalnost iz preteklosti, ki se je kdove po čigavi zaslugi zapredla v pajčevino pozabe.

I. ZORAN

Knjižni sejem bogati utrip

DOLENJSKE TOPLICE — Viteška dvorana tukajšnjega zdraviliškega hotela je bila ves minul teden bolj živa kot druge dni, obiskovali pa so jo predvsem ljudje, ki so iskali duhovno hrano. Med temi so bili obiskovalci najrazličnejše starosti in poklicev, iz Toplic in drugih krajev Topliške doline, pač vsi tisti, ki jih je pritegnila lično postavljena prodajna razstava knjig, pripeljanih iz Novega mesta. Razstava novih slovenskih knjig, ki jo je pripravila knjigarna novomeške Mladinske knjige, je bila osrednji del letošnjega Topliškega knjižnega sejma, kulturne prireditve, ki je v tem kraju pogloda koronine že tako globoko, da so jo ljudje vzeli za svojo. Organizirali so jo isti prireditelji kot do zdaj vsako leto, bila pa je že osmič. Prav zanimivo je bilo gledati ljudi, kako spoštljivo segajo na police in listajo po knjigah takšne in drugačne vsebine. Še posebej pa mlade bralce, šolarje. Za slednje je bila Viteška dvorana minul teden kar nekajkrat prijetno zbirališče. Še posebej pa v četrtek (10. maja) popoldne, ko je sejem obiskal in se z obiskovalci pogovarjal pisatelj, urednik in založnik Slavko Pregl, avtor več knjižnih uspešnic za mlade bralce. V kroniko knjizi zapisali, da je bil tudi ta, 8. topliški knjižni sejem manifestacija, ki je dala kulturnemu življenju zdraviliškega kraja pomemben utrip, a tudi njegova celotna bilanca je takšna, da se mu tudi prihodnja leta ne bodo odpovedali.

I. Z.

pisma in odmevi

Še: Avtobusno postaja gradile nezakonitosti

Ugovor pisca članka

Iz odgovora na moj zapis, objavljen pod naslovom »Avtobusno postaja gradile nezakonitosti«, ki ga je podpisala sekretarka sekretariata za urbanizem in varstvo okolja občine Novo mesto, Angelca Legan, nesporno izhaja, da je bilo njihovo delo docela zakonito in brez napak. Iskreno mi ni bilo vesel, ako bi res bilo tako. Toda z vsodgovornostjo vnovič trdim, da ogledi inšpektorjev, njihove odločbe, ne zadostujejo tudi ukrepanje temeljnega javnega točilca kažejo nekaj povsem nasprotnega. Leganova v svojem odgovoru naštevata izdana gradbena dovoljenja, toda slednja še niso porok zakonitosti, vsaj v Novem mestu ne. Resda je sekretariat 15. septembra 1989 izdal dovoljenje za gradnjo I. faze del na avtobusni postaji, med drugim tudi za kabelsko transformatorsko postajo in priključni kablovod, toda to gradbeno dovoljenje je nezakonito. Zakon jasno pravi, da ga je moč izdati le na osnovi predloženih projektov, teh pa sekretariat ni imel, iz preprostega razloga, ker projekt sploh ni bil izdelan. Komentar bržkone ni potreben. V tem stilu bi lahko razčlenjevali še naprej, sekretariat naj spomnim le še na ugotovitve gradbene inšpekcije, da izvajalec za kabelsko kanalizacijo še danes (to trditev je inšpektor izrekel ob neuspelim tehničnem prevzemu — op.p.) nima gradbenega načrta, čeprav je bilo gradbeno dovoljenje izdano že v lanskem septembru. Nemara (ne)zakonitosti na rob le še tale ocvirek: predzadnje izdano gradbeno dovoljenje — slo je za gradnjo fekalne kanalizacije, opornega zidu, brežin in zunanjih dostopov — nosi datum 18. decembra 1989. Če drugače ne, to pomeni, da je izvajalec šele v lanskem decembru prejel projekte za izvedbo naštetih del. V času torej, ki je za opravljanje takšnih gradbenih posegov vse prej kot normalen, da časa, ki je po pridobitvi izvedbenih načrtov potreben za organizacijo in pripravo del, ne prištevamo. Razlagi sta le dve: ali je izvajalec dela opravljal pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja in torej na črno ali pa pozimi in so temu primerno kvalitetna. Tisti, ki so gradnjo kolikor toliko pozorno spremljali, vedo odgovor.

Če je bilo ob gradnji avtobusne postaje res vse tako čisto in zakonito, kot trdijo, zakaj potem ukrepanje temeljnega javnega točilca, ki je zoper novomeški GIP Pionir te dni vložil obtožni predlog zaradi storjenih gospodarskih prestopkov (beri gradnje na črno — op.p.). Zavoljo kopice najdenih nepravilnosti in ogroženih javnih interesov — avtobusna postaja je vendarle objekt širšega javnega pomena — je postal opozorilno pismo tudi novomeškemu izvršnemu svetu in občinski komisiji za družbeni nadzor. Nepojmljivo, vsaj zame in nemara še za koga, je tudi, da se je ob gradnji avtobusne postaje GIP Pionir hkrati znašel v vlogi investitorja, celo projektanta, izvajalca in nadzornega organa. Morda je to celo izviri greh vsega zla. Za laično razmišljanje bi bilo edino razumljivo in logično, ako bi se na eni strani našla investitor in nadzornik, na drugi pa izvajalec. Kajti v nasprotju ob izvajalcu, ki je hkrati investitor, gledal predvsem na svoj žep in imel svoj račun. Ali z drugimi besedami: vgrajeval bo poceni materiale in pri gradnji iskal poti, ki bodo njemu v prid. In nemara je tudi zato novomeška avtobusna postaja takšna, kot je.

BOJAN BUDJA

Več ko je klevetnikov, lažje izveš resnico. (Torkar)

Živim resnico, mrtvim mir

Odmev na pismo »Zakaj ponatiskujejo take laži?«

Spomin na mrtve je nedotakljiva pravica svojcev, da se jih spominjamo v trenutkih, ko oživi spomin v bolečini in nedoumljivosti nenadnega slovesa, ki je nepreklican. Kadar v ta svet tišine poseže nepoklicana oseba, z besedo, ki je hkrati lažno obarvana, ni mogoče z molkom izbrisati storjenega madeža. Zato smo dolžni žive braniti pred lažjo in spregovoriti v imenu tistih, ki sami tega ne zmorejo več.

V Dolenjskem listu, ki ga ljubljanski bralci verjetno ne berejo prav pogosto, je 19. aprila na strani 8 izšel prispevek Stanka Kušljana iz Sentjerneja, kjer ugotavlja »Mladini« glede pisanja o »Crnih bukvah«. Med drugim omenja pomor sedemindvajsetih moških — med njimi dveh petnajstletnih otrok — ki naj bi jih 21. oktobra 1943 postrelili domobranci. Žal je bil eden teh otrok naš edini brat in res je obležal na isti nji-vo kot večina ostalih, vendarle pa velja opozoriti na RESNICO, da so jih postrelili nemški esovci in ne domobranci. Prav naša mama je šla namreč

Protest Zelenih

Novoga mesta

Krka nezadržno umira

Zeleni Novoga mesta podpiramo proteste občanov iz Kostanjevice in se pridružujemo njihovem: gnevu nad stopnjno onesnaženostjo reke Krke. Kljub papirnatim obljubam (glej npr. družbeni dogovor o zaščiti reke Krke, ki so ga pred leti podpisale občine od Grosuplje do Brežic), se razmere nezadržno slabšajo. Zaradi skromnih samočistilnih sposobnosti krške Krke, visokih količin organsko in kemično onesnaženih odpadkov, kraške hidrologije v njenem zgornjem toku, vse intenzivnejše kemizacije tal, je bila »reakcija« reke pravzaprav pričakovana. Zastonj so bila vsa opozorila različnih strokovnjakov in združenj o poglabljanju nesozamerljive uporabljenosti in očiščeno vodo. V zadnjih petnajstih letih se je onesnaženost Krke pri Novem mestu povečala za več kot petkrat (vir: ZVS Slovenije) in danes presega 300.000 E. Vse čištilne naprave od izvira pa do Kostanjevice so v idealnih razmerah sposobne čistiti le 47.000 E. Po grobih ocenah novomeška industrijska podjetja prečiščujejo le slabo polovico uporabljene vode: od tega tretjino na mehansko-bioloških ČN z okrog 90% učinkov in petino na mehanskih oziroma mehansko-kemičnih ČN z okrog 30% učinkom. Največja — centralna čištilna naprava Novo mesto s kapaciteto več kot 2 milj. m³ vode oz. 45.000 E zmora očiščiti le 23,2% industrijskih odpadkov. Vsem novomeškim odpadkom pa je treba priskrbiti še 73.000 E, ki pridejo po Krki že iz grosupeljsko-kočevske smeri. Pri teh odpadkih bi tudi kazalo iskati inicialne vzroke nenadnih sprememb v barvi Krke. Barva reke je namreč spremenjena že nad Stražo in se nato proti sotočju s Savo samo še drastično poslabšuje.

Hkrati s protestom zoper akutno stanje reke Krke Zeleni Novoga mesta še odločneje protestiramo proti prav nerazumljivi indolenciji pristojnih služb, ki štirinajst dni od začetka vidnih sprememb v reki še niso znali (hoteli) ugotoviti niti vzrokov, kaj šele ukrepati. Prav smešni so njihovi izgovori. Kot da ne obstajajo nikakršne evidence o onesnaževalcih in kot da ni ne dovolj znanja ne ustreznih instrumentov, tako se obnašajo!

MARJAN RAVBAR

za Zelene Novoga mesta

N. mesto — eksperimentalna občina

Odgovor na kritiko s tem naslovom, objavljeno v Dolenjskem listu 10. maja

Pismo Mihe Hrovatiča, pisca prispevka, do nedavnega direktorja Razvojnega raziskovalnega centra Novo mesto, direktorja nekdanjega Zavoda za družbeno planiranje Novo mesto in Podjetja Dominvest Novo mesto ter člana Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto, zadolženega za infrastrukturo (objavljenega v Dolenjskem listu z dne 10. 5. 1990), odpira vrsto vprašanj na področju planiranja in ne prispeva k izboljšanju stanja na tem področju, temveč poglablja krizo, ki jo čutimo v zadnjem desetletju.

S pisecem članka nimamo namena polemizirati, ker mu je področje urbanizma in organizacije strokovnih služb tega področja dovolj poznano. Za organiziranje kvalitetne in strokovno močne organizacije je imel v tem času dovolj možnosti. Fluktuacija strokovnega kadra iz Razvojnega raziskovalnega centra Novo mesto je bila tolikšna, da se lahko upravičeno vprašujemo, ali je za to lahko kriva le dnevna politika. Prostorsko načrtovanje je v vsaki družbenopolitični skupnosti vitalnega pomena, saj rezultati dela s tega področja ostajajo vidni v prostoru. Kvaliteta tega načrtovanja je vsekakor odvisna ne samo od kvalitetnega strokovnega kadra, ampak tudi od razumevanja in spoštovanja dela posameznih organizacij in skupin. Urbanizem kot tak je odraz gospodarske moči družbenopolitične skupnosti, kakor tudi njene izoblikovane politike. Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto je bil ustanovljen pred dobrimi dvema letoma z namenom, da občina Novo mesto pridobi strokovno upravno organizacijo, ki bi pripravljala strokovna gradiva za družbene in individualne odločitve za posege v prostor. Prav gotovo je en članek veliko premalo, da bi odgovorili na vse probleme, ki se tičejo oblikovanja politike urejanja prostora, pa naj bo to v občinski upravi ali pa v ostalih strokovnih organizacijah. Na Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto so trenutno zaposleni trije strokovni delavci na področju urbanističnega planiranja in urejanja prostora ter eden na področju družbenega planiranja, kar ne zadostuje niti za zmanjšani obseg dela zavoda. Pomanjkanje strokovnih kadrov s področja prostorskega

in družbenega načrtovanja pa ni samo v upravnih organih občine, ampak tudi v strokovnih organizacijah v našem prostoru. Zavod je v tem času navezal strokovno sodelovanje z institucijami, ki so v slovenskem prostoru že znane. Tukaj naj omenimo predvsem sodelovanje s FAGG Ljubljana (VTOZD Arhitektura, Prometno tehniškim inštitutom in Komunalnim inštitutom) ter Urbanističnim inštitutom Slovenije. Rezultate njihovega dela vgrajujemo v planske in posamezne prostorske izvedbene dokumente. S sodelovanjem domače strokovne organizacije, Razvojnega raziskovalnega centra Novo mesto, smo v tem času pripravili spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana, ki so verifirane in sprejete in zagotavljajo kvalitetnejšo osnovo za nadaljnje delo na področju planiranja. Omeniti moramo še skupno delo pri spremembah in dopolnitvah plana za sedanje srednjeročno obdobje in pripravljamo za naslednje srednjeročno obdobje ter pri nekaterih prostorskih izvedbenih načrtih.

Zavod bo tudi v prihodnje sodeloval s strokovnimi kadri in organizacijami, pri tem pa bo težil, da se tudi sam kadrovsko okrepi, saj bo le tako lahko izpolnil pričakovanja ob njegovem ustanavljanju.

ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE IN URBANISTIČNO NAČRTOVANJE OBČINE NOVO MESTO

KDO BI POMAGAL

NOVO MESTO — Upokojenec Ivan Lahajnar, ki je že večkrat dobil priznanja za tehnične izboljšave in inovacije, se je oglasil v uredništvu Dolenjskega lista in povedal, da ima zamisel o očiščenju zraka v dimnikih pri večjih kuriščih na premog, pa nima sodelavca, ki bi njegovo zamisel realiziral do te mere, da bi jo lahko predložil patentnemu uradu za patentiranje. Glede na izkušnje nekaterih inovatorjev pa tudi ne zaupa vsakemu, zato bo hvaležnost tistemu, ki bi njegovi originalni zamisli pomagal k življenju s poštno mislijo in po poštenem dogovoru. Uredništvo Dolenjskega lista je pripravljeno sodelovati pri vzpostavitvi stikov. Torej, zainteresirani, oglašite se!

NERAZUMLJIVO Povišanje cen

Najemniki grobov na metliškem pokopališču zahtevajo pojasnilo zaradi tako visokih najemnin

V Metliki je bila zadnja leta ustaljena cena najemnin za grobove, in sicer za enojni 10 DEM v dinarski protivrednosti. Letos pa so v Komunalnem gospodarstvu in na oddelku za gospodarstvo metliške občinske skupščine povišali ceno na 30 DEM v dinarski protivrednosti. Tako velja najemnina za enojni grob 210, za družinski pa 350 din. Nekoliko grdo rečeno, je za Komunalno gospodarstvo in SOB Metlika na pokopališču najvišji hektarski donos.

Menim, da bi morali tisti, ki so postavili ceno, za ta denar tudi kaj narediti. Komunalno gospodarstvo kot upravitelj pokopališča enkrat na leto pripelje pesek, ki pa ga še pred nekaj leti ni mogel dobiti tisti, ki ga ob pravem času ni bilo na pokopališču. Druga njihova naloga je odvoz smeti iz kontejnerja, ki stoji pred pokopališkimi vrati. Za vse to bodo dobili v letošnjo najemnino dobrih 100 tisoč din, saj je v Metliki okrog 200 družinskih in 170 enojnih grobov. Kar čedna vsota, mar ne?

In če primerjamo naše cene z nekaterimi drugimi po Sloveniji, ugotovimo, da moramo v Metliki plačevati največ. Na ljubljanskih žalah je enojni grob 160, družinski pa 320 din, v Novem mestu prvi 119,50 din, drugi pa 169,50 din, v Celju pa stane m2 28 din.

Najemniki grobov nismo nezadovoljni le s podražitvijo, ampak tudi s plačilom v roku 15 dni od prejema polnočnice. Takšna zahteva je neutemeljena, saj je na primer letos Komunalno gospodarstvo opravilo le odvoz smeti. Sicer pa se mi prav smilijo najemniki grobov na novem delu pokopališča, kajti njihovi stroški za spomenike in najemnine so astronomsko veliki. Parcele so namreč zelo velike, tudi spomeniki, menim pa, da najbrž obstajajo evropske norme tudi za to. Videla sem že veliko pokopališč, kjer se novi in stari del lepo dopolnjujeta, vse drugače kot v Metliki. Najemniki grobov želimo v Dolenjskem listu odgovor glede novih cen najemnin od Komunalnega gospodarstva in SOB Metlika. Prav bi bilo, da bi nekdo premislil o temeljiti prenovi metliške vežice, ki je uporabna le v sončnem vremenu. In prav bi bilo tudi, da bi družina umrlega lahko na enem mestu naročila vse potrebno za slovo, bodisi pri podjetju ali zasebniku, ne pa, da v svoji stiski in žalosti lovi zdaj enega, zdaj drugega odgovornega za pokop najdražjega.

ALENKA MEŽNARŠIČ

Metlika

Silvester Tihole

Kadarkoli umre mlad človek, polje življenjske moči in načrtov, to toliko bolj prizadene tiste, ki so z njim živeli in ga bolje poznali. V soboto popoldne se je v srca boleče zarezala vest, da se je na cesti, ki jo je tako rekoč poznal kot svoj žep, smrtno onesrečil 39-letni Silvester Tihole iz Sevnice. Prehitra vožnja je nasilno pretrgala ni vsej prepotni mišlega, spokojnega življenja moža v najlepših letih.

Silvo je bil nadvse bister, pronicljiv fant. Imel je mehko srce, zato je bil tudi bolj prizadele krivice, ki jih je občutil na lastni koži ali pa jih je slišal od ljudi, ki so se nanj radi obrnili za nasvet in pomoč. In Silvo je bil pač tak, da nikoli ni znal reči ne, ako ga je kdorkoli potreboval. Zavedal se je, in tega niti ni nikdar skrival, da pripada njegov rod vtičnemu slovenskemu malemu človeku, vajenemu trdega dela, a hkrati včasih tudi tako neobogljenu pred življenjskimi preizkušnjami, še zlasti uslovoma, ki bi mu morale služiti, ne pa ga še bolj odvirati na obrobje. V taki luči mi je ostal Silvo, ko sem ga zadnji službeno obiskal v Vočivju, vasici, kjer so vaščani in med njimi tudi njegovi sorodniki protestirali, da nečje zaradi neurju uničene ceste ostati bogu za vrat, medtem ko je denar za asfalt obli, Krakovega proti Lisci, verjetno tudi radi kakšnega vikenda občinskega vodiljaka, bil. Silvo, ki je okrog 9 let delal Sevnici kot sodnik za prekrške, je še kot pripravnik po končani ljubljanski pravni fakulteti, kjer je bil odlični študent, dobora spoznal kolese občinske uprave, dokaj nedovzetne za resnejšo pravitritiv. Zdaj je delal kot namestnik javnega točilca v Trbovljah. Morda je bil Silvo zavoljo raziskovanja in neprijetnega vrtačja po tabu temah marsikot trn v ocesu, tudi v taisti upravi, saj o ponedeljkovem zadnjem slovesu v sevniskem pokopališču nismo sliši poslovilne besede iz ust katerega izmed — to je pa treba priznati — kar številnih srednjih in visokih uradnikov.

Silvo je hotel delati in živeti hitro, bil med tistimi, ki se jim mudi zaklepe predale pisalnih miz natančno ob dočeni uri. Zato mu je njegov konjiček čebelarjenje in občasno gobarjenje, bolj koristil, da so se v njem vsaj včas sporestile silnice razhajanja in razdvojniosti s svetom in samim seboj.

P. PER

SREČANJE PLANINCEV

HRASTNIK — Planinsko društvo Brežice slavi letos 40 let obstoja. Planincev se je v nedeljo odpravilo pohod na Gore nad Hrastnikom. Tam smo pa nadaljevali pot prek Kofnika do Zidanega mosta. Začudili smo se, ker je Gorah igrala godba na pih. Slavilo so srečanje planinskih društev. Dola pri Hrastniku s planinskima društvoma iz Zagreba in Ljubljane. Ponosno nam čaj z rumom in fižol z mesom zastoj. Po kratkem počitku smo obljubljeno glasbi zaplesali in se veselili domov.

B. HROVATI

DOMAČE TRNJE

- Za tiste, ki streljajo kozle, očitem lovopusta.
- Če hočemo imeti svetlejšo prihodnost — nehajmo brcati v temo.
- Ob obljubah volilnih kandidatur se človek mimogrede spomni Medjugorje.
- Grenkih izkušenj ni mogoče gnati z ideološkimi sladili.

M. BRAD

Iz KS Osilnica

IZLET NA SOČO — Poročali smo uspešno organiziranem petdnevnem movanju v kajaku in kanuju na divjih dah Kolpe pri Osilnici. KSD Tone Ožar je za 10 domačinov, ki so pomagali prevesti tega tekmovalca (prvenstva Jurske lavijske) ali pa so na njem tekmovali, naredilo tako, da jih je odpeljalo na izlet Sočo, kjer so si tudi ogledali podoben tekmovalca.

PO KOLIKO PENZION — En neumni penzion v gostišču Kovač v Osilnici ki se je uveljavilo s svojimi uslugami tujnini, velja 280 din. V to ceno je vključena tudi uporaba gorskih koles, igra, tenis, jahanje in vožnja s kanuji po Koroškem. VEDNO VEČ LEZIŠČ — Zaradi večstičnega razvoja Osilnice in okolice v tem območju tudi vedno več lezišč v stičnih in turističnih sobah. Tako imamo stilska Kovač na Selih 40 lezišč, zasebniki pa na 13. 37 lezišč je pri zasebniku na Hrvaškem (vas Hrvatsko itd.), na Seljih 16 pa urejajo na Selih in v Hrvatskem (v vsaki vasi po 8). Tako se postopno uresničujajo načrti o turističnem razvoju tega dela kočevske občine.

TURISTIČNI KIOSK — Turistično društvo Osilnica si prizadeva, da bi v kratkem postavili turistični kiosk.

ZARUŠENA GORJANSKA CESTA

Posnetek je z gozdne ceste na Gorjancih, prizor pa je značilen za večino gozdnih cest in se ponavlja iz leta v leto. Nekdanjo ozko pot, ki pelje od Črnege lica do Krčev, prostranih gorjanskih košenjic pod Trdinovim vrhom, imenovano »ciganska pot«, so pred leti razširili in spremenili v gozdno cesto. Vsako pomlad, pa tudi sicer se sedaj z neutrnjene brežine na cesto kotali kamenje, ki na nekaterih mestih cesti povsem zapre. Narava se tudi na tak način brani pred nasilnimi posegi vanjo. (Foto: A. B.)

Zakaj ponatiskujejo take laži?

Ugovor na pismo, objavljeno 19. aprila: talce streljali Nemci, ne belogardisti

V Dolenjskem listu sem prečitala pismo Stanka Kušljana iz Sentjerneja, borca Gorjanskega bataljona, z naslovom »Zakaj ponatiskujejo take laži?«. Pisec navaja, da je bil to primoran storiti, ker članek »Crne bukvje«, objavljen v Mladini 29. 3. 1990, presega vse meje. Vprašam ga, kako si je mogel izmisliti in napisati, da je četa domobrancev iz Kostanjevice pod vodstvom komandanta čete Pregla po že vnaprej pripravljenem navodilu 21. oktobra 1943 postrelila 25 Kranjčanov in ostalih, ki jih navaja.

V resnici pa je bilo drugače. 21. oktobra 1943, tik pred nemško ofenzivo, je mina iz partizanskega minometa v Kostanjevici ubila štiri nemške oficirje. Partizani so se umaknili v gozdove, civilno prebivalstvo pa je plačalo krvavo

dnavek. Pobesneli Nemci so zatem polovili okrog 70 domačinov in jih za talce odgnali preko meje na Malence, na nemško stran. Med njimi je bil tudi moj oče. Petindvajset so jih še istega dne postrelili, 7 izpustili, ostale pa odpeljali na Rako in jih po nekaj dneh izpustili. Tega dne so Nemci streljali talce še v Prekopi, Ostrogu, Sentjerneju, Orehovcu in enega na Dolščah. Na Malencah v bližini transformatorja stoji spomenik, na njem je z zlatimi črkami napisano: Ob vdoru na osvobodeno ozemlje 21. oktobra 1943 so nemški fašisti zverinsko postrelili 25 Kranjčanov. Prav tako je postavljen spomenik sentjernejskim talcem, ob cesti proti Pletermu z napisom: Ob vdoru nemških osvajalcev 21. oktobra 1943 je bilo zverinsko pobitih 27 Sentjernečanov, od tega 17 na tej nji.

Znano je, da zgodovino piše zmogovalec, ne poraženec, vendar mora biti resnična. Zato se mi tako podkajanje krivde na tistega, ki dejanja ni storil, ne zdi na pravem mestu. Spominjam se, da je bil tov. Kušljan partizan že od leta 1942 in se je večkrat zadrževal s soborci v okolici Kostanjevice in Sentjerneja ter

ZA DRAGE MEDICINSKE INSTRUMENTE

V sklad z drage medicinske instrumente pri OORR so prispevali: Srednja šola tehničnozdravstvene usmeritve Novo mesto namesto venca pokojnemu očetu Stefana Davida 500 din; Občinski komite ZKS Novo mesto namesto venca na grob pokojnega Antona Pluta iz Sentjerneja 400 din; IMV — TOZD ADRIA IOO — OS Novo mesto namesto darila za dan žena 1.201 din; osnovna organizacija sindikata KRKE; tovarne zdravi, Novo mesto, namesto venca za pokojno mamo Franca Lešnjaka 800 din; Joža Skufca in Ana Florjančič iz Otočca namesto cvetja na grob tovarisa Libersarja iz Ljubljane 300 din; Krka; tovarna zdravi, Novo mesto, namesto cvetja na grob mame Franca Lešnjaka 400 din; Ciril Lešnjak, Kristanova 55, Novo mesto, namesto cvetja na grob Adolfa Koviča iz Volčičeve ul. 100 din.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Nova afera Krupa

Ali je mogoče, da bomo samo nekaj let po tem, ko je industrija dokončno zasturla Krupa s PCB, učinili tudi njen izvir? Vso odgovornost za to nerazumljivo dejanje nedvomno nosijo strokovne službe SOB Črnomelj.

Ob izviru Krupe pod slikovito prevrisno steno ustvarja reka pravcato malo jezerc, pod katerim je (sedaj že bi vsi) kamnit jez, ki je zbiral vode za mlin in žago. Če ste hoteli odkriti še malo romantike, je bil izvir Krupe, eden največjih kraških izvirov v Sloveniji, resnično nekaj nenavadnega. Mali biser sredi je zdavnaj ne več bele Krupine. Tega kmalu ne bo več.

Nekdo — kdo je to, za nas niti ni pomembno — je namesto starega jez zgradil novo, betonsko »ograjjo« ter s težko mehanizacijo intenzivno zasipava jezero. Kubiki in kubiki kamenja so že sedaj, ko dela še zdavnaj niso končana, popolnoma izmislili prvotno podobo te kraške zanimivosti. Zato Zeleni Bele krajine zahtevamo: — da se takoj prenehajo ta začeta dela — da strokovne službe občine Črnomelj javno, kot je javen tudi naš protest, odgovorijo, kdo je dovolil takšno vavalsko početje. Izvir Krupe je naravni spomenik I. kategorije.) Zeleni Bele krajine bomo na prvih zasedanjih obeh občinskih skupščin (občine Črnomelj in Metlika) novo afero Krupa postavili kot delgatsko vprašanje na dnevni red in zahtevali materialno, pravno in moralno odgovornost. (Opomba uredništva: več o tem pišemo še v današnji Prilogi)

Romka — skrivnostna poročevalka

Resnična zgodba Simona Pregrešnika iz začetka vojne v Beli krajini

Simon Pregrešnik ni bil Belokranjec. Nihče ga ob prihodu ni tituliral s pripetencem, kot je za nepovabljene prišelke v drugih krajih Slovenije navada. Ko pa je tam živel nekaj let, so ga imeli za svojega. Da so Belokranjci radodarni ljudje, ve vsak, kadar je vsaj nekaj dni živel med njimi. Prav tak je bil že od rojstva Simon Pregrešnik.

Neko nedeljsko popoldne se je sprehajal po vinskih gorah na Doblški gori streljaj ob Črnomlju in lastnik neke velike zidane ob cesti ga je povabil na okrepčilo. Sedela sta pod brajdo in modrovala. O partizanih se je nekaj govorilo, vendar ne eden ne drugi še ni videl nobena. Ko sta popila poln polič dobrega vina in je Simon že hotel na pot, se je pojavil, kot bi zrasel iz tal, partizan. Gostitelj Ljube Kolben iz Črnomlja ga je povabil, naj prisede. Simonu je namignil, naj še počaka, novemu gostu pa je postregel. Potem sta Ljube in Simon hotela vedeti, od kod je, kje imajo partizani taborišče, kam je namenjen itd. Partizan pa je bil skopih besed, povedal je le, da je kurir, drugega nič. Bil je v obnošeni vojaški uniformi starojugoslovanske vojske in strganih čevljev. Ko sta si ga tako ogledovala, se je, že nekoliko vinjen, pošalil: »Obutega me je videti, bosega pa slediti.« Simon si je sezul skoraj nove gozdarje in s partizanom sta zamenjala obutev. Toda Simon ni mogel nataktni partizanskih

skarпов in je zato prišel v Črnomelj le v nogavicah.

Nekaj dni zatem so Simona zaprli. Začel je ugibati, če niso Italijani nemara zvedeli za to zamenjavo, a je bil v zmoti. V celici, kamor so ga pahnili, je bil neki Cigan. Zameženo okno je bilo obrnjeno proti dolinici, koder teče Lahinja. Tja je prihajala vsako popoldne Ciganka, si dala malo opravka z grmovjem, gledala v reko in prepevala. Simonov sotrpni jo je poslušal in Simon je zašlutil, da ciganka v pesmi nekaj sporoča. To je bilo tudi res. Ciganka je čez tri dni presenetil Simona: »Vem, zakaj si zaprt! Simon mu je objubil dobro plačilo, če mu to pove. »Dajal si partizanom podporo za brezposelne,« je rekel cigan. In kaj je bilo v resnici na stvari? Njega so pri hišni preiskavi našli potrdilo o prejemu omenjene podpore. Na njem je bil podpis Sefa borze dela, dajalca podpore in še podpis prejemnika, ki pa je bil v resnici podpis matere naslovnika. Slednji je bil partizan, »sef« pa Simon. Zaradi te povezave so Simona za tako dolgo zaprli, dokler ni upravnik pošte Italijanov pregovoril, da v resnici ni bilo čisto nič narobe. Simon Pregrešnik pa je delil podpore še naprej.

● *Bahači so modrecem v prezir, neumnežem v občudovanje, pri slednikih jih imajo za idole, sami pa so sužnji svoje bahavosti. (Bacon)*

● *Če si nakovalo, udarce prenašaj, če si kladivo, udarjaj! (Arabski pregovor)*

● *Ko zabit bom v trugo, naj gre v rit vse drugo. (Istrski pregovor)*

FRANC LUZAR

Alojzija Kolenc 90-letnica

Rodila se je 14. 5. 1900 na Gornjih Ponikvah pri Trebnjem v številni kmečki družini s 15 otroki. V takratnih časih je bilo težko preživeti tako številno družino, zato so štirje otroci odšli na delo v Ameriko.

Alojzija in ostali bratje in sestre so ostali doma na kmetiji. Takrat je bil kruh trd, saj je bilo obdelovanje vse

sti začela potovati po svetu. Tako je v letu 1974 prvič potovala v Švico, kjer je živela njena hčerka Marija. Šla je potem še v Ameriko na obisk k svojim bratom in sestri, saj se niso videli več kot petdeset let. Tudi oni so dočakali starost čez 90 let.

Ko sem jo pred tednom dni obiskala, je skrbno zalivala rožice okrog hiše, da bi bilo cvetje bolj cvetoče. Zelo je vitalna, rada se pogovarja in pripoveduje o svojih otrocih, zetih, snahah in seveda vnučkih. Zbirajo se radi ob njenih jubilejih, tako bo tudi ob 90-letnici njenega rojstnega dne, ki ga bodo počastili v soboto.

Zaželimo ji še veliko zdravih in zadovoljnih let v krogu domačih!

R. MAJER

Brezplačna pomoč in darilo Sevnici

In vendar se premika

SEVNICA — Naravovarstveniki v Sevnici so se pred leti, kolikor jih je tedaj sploh bilo, zelo jezili, ko je edini sevniški park — drevored ob Savi, postal obvoznica za vprezna vozila in nato za ves ostali promet. Za nameček so občinski možje dovolili sevniškemu Betonu, da je sredi drevoreda namestil dve baraki za sezonske oaze. Za svoje delavce iz drugih krajev. Ta poteza je za daljši čas zapustila usodo drevoreda kot oaze mira za starejše Sevnčane, mamice z otroki; skratka drevored je postal obvoznica s slabo vzdrževano makadamsko cesto in odlagališče za raznovrstno navlaklo.

Zaradi tega so bili vsi, ki nikakor niso mogli pozabiti nekdanjih nepozabnih trenutkov oddiha na sprehajališčih, postojankah, marljivosti, pridnosti, štedljivosti, rednosti, zmrtnosti v jedi in pijači, snaznosti v obleki in v vsem drugem. Ali se je toraj mogoče za sinove kmetijskih staršev bolj šolo misliti memo one v Grmu. Toraj dolenjski gospodarji, kateri imate za kmetiško šolo na Grmu ugodne sinove, dajte jih v to šolo.

»Pri poskusu, da bi v staro mestno

ročno, pa vendar je bilo, tako vsaj pravi Alojzija, življenje na vasi lepo. Zbirali so se in prepevali ob raznih kmečkih delih, ali v prostem času.

Leta 1924 se je poročila na Gornji Podboršt pri Trebnjem, kjer živi še danes. Rodilo se je 11 otrok. Mož je bil živinski trgovec, nakupoval je živali za mesarstvo v Ljubljani. Med vojno je delal kot aktivist na terenu — sin Ivan je bil bорец v Gubčevi brigadi, sin Ljube je v Cankarjevi — po končani vojni pa je bil več let predsednik krajevnega urada v Dol. Nemški vasi.

Mož je Alojziji umrl že leta 1951, star komaj 49 let. Na njenih ramah je ostala vsa skrb za družino, čeravno so bili otroci že pri kruhu. Uredili so si domove in družine. Za mamco Alojzijo pa so lepo skrbeli, čeravno so se odselili v razne kraje, radi prihajajo domov. Mama Alojzija je šele pri 60 letih staro-

jedro Sevnice vnesli za okolje motečo glavaniko, sem objubila, da bom poskrbela za hortikulturno ureditev Sevnice,« je povedala dipl. inž. agronomije Vida Cimperšek, ko smo jo pobarali, zakaj se je odločila za brezplačno pomoč in darilo mestu. »Zaradi pomladitve kostanjev so gozdarji strokovno obrezali krošnje, nekaj pa so jih morali tudi požagati. V drevoredu je zdaj okrog 40 kostanjev, nanovo pa bo potrebno posaditi še 60 kostanjev. Najprej bomo skušali urediti spodnji del drevoreda proti Savi. Na betonski plošči barake, ki je pogorela, bo kotalkarišče, za otroke ne bo manjkali niti peskovnik,« pojasnjuje inž. Cimperškova, ki jo slovenski agronomi poznajo tudi kot prizadevno predsednico slovenskega sadjarskega društva. Smisel in ljubezen za hortikulturno urejeno okolje ji je vcepil prof. Jeglič na ljubljanski Biotehnični fakulteti.

V parku bodo zasadili zgolj avtohtono grmičevje, pri čemer računajo tudi na pomoč cvetličarne Vallentina. Pričakujejo tudi, da bo novomeško Vodnogospodarsko podjetje pomagalo pri ureditvi brežine proti Savi, na kateri bodo uredili sprehajalno pot.

P. P.

Dajte sinove v kmetijsko šolo pri Rudolfovem!

Sto let star poziv Dolenjskih novic, ki še velja

Ponosni smo na našo Deželno kmetiško šolo na Grmu. Ne moremo si kaj, da bi o tej priliki nekoliko besed o tem zavodu ne spregovorili. Že od nekdanje potreba pripoznati, da se more vsak človek svojega stanu učiti, ako ga sam izvrševati prične. Kdor hoče na primer duhovnik postati, iti more v semenišče, pravnik ali pa zdravnik na vseučilišče itd. Rokodelci morajo se že od nekdanj najmanj tri leta pri kakem mojstru učiti, pred kakor rokodelski pomočniki postanejo.

Kmetijstvo, ta najvažnejši stan človeštva, bil je do najnovjšega časa, žali Bog, najbolj zanemarjen. Do leta 1848 imeli smo grajšake, katerim je bil kmetovalac podložjen. Grajšak je bil sicer tudi sam kmetovalec in navadno velik kmetovalec, toda on ni bil podložen sokmetovalcu, to je kmetom, ampak bil jim je zatiralec in prava pivjaka. Ne le, da so morali kmetje — tlačani graščaku vse polje brezplačno obdelovati, morali so mu vrh tega še od lastnih pridelkov desetino odrajtovati, in tudi vsakovrstna druga, dostikrat kar naravnost sramotočna dela opravljati. Leto 1948 poravnalo je globino med nekdanjo visokostjo grajšakov — velikih kmetijskih posestnikov in nizkostjo revnih kmetovalcev. Dandanes morata obadva delati, ako hočeta živeti. Obadva pa tarnata dan na dan, da ne moreta shajati, da zemlja veliko premajhne dohodke donaja, plačila in druge potrebščine so pa od dne do dne večja. Grajšak toži seveda najbolj, kajti njemu se godi, kakor se je godilo Izraelcem, kat se so v pušavi polnih egiptovskih loncev spominjali.

Da temu drugače postane, ustanovili so tudi v naši deželi po ebni zvod, posebno kmetijsko šolo, na Grmu pri Rudolfovem. Ta šola je za sinove kmetijskih staršev — naj bodo grajški ali priprosti kmetje. V tej šoli uči se vse v umno kmetijsko gospodarstvo spadajoče predmete: trtorreja, kletarstvo, sadjarstvo, poljedelstvo, živinarstvo itd. V nji podučuje se pa tudi v računstvu, spisju, zemljepisju, risarstvu, naravoslovju itd. Vrh tega napeljuje se v kmetijski šoli na Grmu učence k strogi ubogljivosti, poštenosti, marljivosti, pridnosti, štedljivosti, rednosti, zmrtnosti v jedi in pijači, snaznosti v obleki in v vsem drugem. Ali se je toraj mogoče za sinove kmetijskih staršev bolj šolo misliti memo one v Grmu. Toraj dolenjski gospodarji, kateri imate za kmetiško šolo na Grmu ugodne sinove, dajte jih v to šolo.

PERISKOPOVCI NA BRALNI ZNAČKI — Ob podelitvi Župančičevih bralnih značk učencem metliške osnovne šole so prejšnjo sredo v kulturnem domu pripravili prireditve, na kateri so nastopili periskopovci Desa, Jos in Vlado Kreslin, ki jih je preporna dvorana učencev navdušeno sprejela. Bili sta pravzaprav dve prireditvi, za učence od 1. do 4. in od 5. do 8. razreda. Bralno značko je prejelo 468 učencev od skupaj 701, kolikor jih hodi na metliško šolo, se pravi dve tretjini vseh. Kar se tega tiče, je najboljši 3. c razred, kjer je kar 93 odst. učencev dobilo bralno značko. Tekmovanje za bralno značko na metliški šoli vodi učiteljica Marjana Smrekar. (Foto: A. B.)

Tisoč članov studia Videm

Zaključek plesne sezone — Zahvala sponzorjem

KRŠKO — V plesni studio Videm se je od lanskega februarja pa do letošnjih spomladanskih mesecev vpisalo že 1000 članov. Prav toliko članov se je naučilo prvih plesnih korakov, nekateri med njimi pa tudi že tekmujejo.

Vodja kluba Dušan Vodlan ne skriva zadovoljstva zaradi doseženih uspehov, saj je plesni studio Videm dokazal, da je sposoben organizirati plesno šolo za vse starostne kategorije. Pred kratkim pa je studio Videm pripravil že 2. občinsko prireditev v družabnih plesih za učence osnovnih šol. Udeležilo se ga je prek 150 parov z vseh krških osnovnih šol. Ekipo se je najbolje uvrstila osnovna šola Krško, v posameznih kategorijah pa sta dva prehodna pokala osvojili osnovni šoli Krško in Leskovec. Med učenci 1. in 2. razredov so prva tri mesta zasedli Kristina Žibert in Karolina Očkeri, Sebastian Vodlan in Urška Klakočar ter Barbara Pungarčič in Ja-

Lep uspeh semiškega računalnikarja

Andrej Ota drugi

SEMIČ — Računalništvo na semiški šoli nima dolge tradicije. Res, da so imeli nekaj let 4 spektre, med katerih se je drenjalo vse preveč za računalništvo zagnanih otrok, šele v letošnjem šolskem letu pa so se vključile v program Raček nabavili 10 računalnikov, s katerimi jim uspe potestiti ukaželjne učence. Prav zaradi vsega tega je uspeh, ki ga je dosegel sedmošolec Andrej Ota na republiškem tekmovanju v računalništvu, toliko bolj presenetljiv in razveseljiv. Zasedel je namreč 2. mesto v svoji skupini.

Andrej je začel hoditi v računalniški krožek v 5. razredu, lani je dobil računalnik tudi doma, z računalništvom pa se ukvarja, kot sam pravi, predvsem iz veselja, nikakor pa ne zaradi kakršnih koli ambicij po uspehu. Kot pove njegova mentorica Barbara Fir, je Andrej zelo samostojen, veliko

Andrej Ota

stvari odkrije sam, ima solidno znanje in se na republiško tekmovanje ni posebej pripravjal. Sicer redkobesedni Andrej pa priznava, da bi se po končani osnovni šoli rad izobraževal za programerja. »Upam, da bodo moje uspehe na tekmovanju upoštevali pri mojem nadaljnjem odločanju o šolanju, če pa ne, se bom že nekako znašel,« se nasmehe, ob tem pa se ne pozabi zahvaliti za pomoč šoli in mentorici.

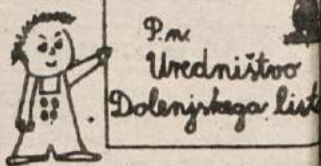
Ne nazadnje je tudi ali predvsem zasluža šole in mentorjev Firove in Toneta Verderberja, da je med semiškimi šolarji zanimanje za računalništvo tako veliko. Kar 5 krožkov imajo, v katerih je okrog 80 učencev. Za vse tiste, ki krožkov ne obiskujejo, a jih računalništvo zanima, imajo enkrat na mesec odprta vrata računalnice, srednješolcem pa so računalniki na voljo vsak petek popoldne. Da pa so poleg iznajdljivosti pri urejanju računalnice na semiški šoli pokazali tudi vrhano mero dobre volje, dokazuje tudi to, da jim je kljub veliki prostorski stiski uspelo najti primeren prostor zanje.

M. B.-J.

USPEŠNI SEMIŠKI UČENCI

SEMIČ — Na številnih občinskih, regijskih in republiških tekmovanjih, ki jih pripravljajo ob koncu leta, so se letos dobro odrezali tudi semiški učenci. Tisti, ki so se najbolje izkazali, so imeli slavnosti sprejem pri ravnateljici Ivani Žunič, pogovarjali pa so se predvsem o njihovom delu. Na republiškem tekmovanju v računalništvu je osvojil 2. mesto Andrej Ota (7. razr.), na regijskem tekmovanju v fiziki Dejan Tomažević in Toni Jelenič (8. razr.) 1. mesto, na medobčinskem tekmovanju v matematiki Dejan Tomažević prav tako 1. mesto ter Gregor Malnarčič (6. razr.) 3. mesto. Na medobčinskem tekmovanju v angleščini je bil v svoji skupini prav tako najboljši Toni Jelenič. Na občinskem tekmovanju v Veseli šoli je 1. mesto pripadlo Roku Sprogurju (4. razr.). Na mednarodni razstavi ekslibrisov, ki jo bodo 25. maja odprli v Ljubljani, udeležuje se pa se je okrog 10 držav, bo razstavljala tudi Petra Krašna (8. razr.). Na razstavi z naslovom Likovni svet otrok v Šoštanj pa razstavljajo Andrej Mavšar (4. razr.), Sandi Fajdiga (5. razr.) in Gregor Malnarčič (6. razr.). Tudi med belokranjskimi otroškimi folklornimi skupinami je najuspešnejša semiška, ki se bo prihodnji mesec udeležila republiškega srečanja.

MLADI DOPIŠNIO

VESELA ŠOLA

Najboljši veselošolci in veselošolke se zbrali v OŠ Krmelj za tekmovanje znanju Vesele šole. Razporedili so nas učilnicah in začelo se je. Prepisovanje bilo skoraj nemogoče. Potili smo se raznih matematičnih in logičnih zank, kako je bilo ime izumitelju bojk, kako se reče kruhu po japonski Štrideset minut je minilo kot za šalo, tem so nam gosposko postregli. Po m. smo nestrpnost krotili s klepetom, nekri pa so zaigrali. Na tekmovanju smo dobro odrezali. OŠ Boštanj je imela k prvake, OŠ Sevnica pa dva. Marsikdo bil tudi razočaran, vendar: ni važno za gati, važno je sodelovati!

URŠKA KLAKOČAR,
OŠ Savo Klado
Sevnica

SAMO ANGINA

Ko sem bila stara 5 let, sem imela angino. Spominim se, da me je zelo bolelo. Kadar sem pojedla slino in popila počaja, me je v grlu zapeklo. Z mamico sem šel v zdravnikovo. Bil je zelo prijazen, gledal mi je grlo, ušesa, nos in pljuča. Z smehom mi je povedal, da imam samo angino. Napisal je recept. Dobila okusen sirup.

TANJA BARTOL,
OŠ dr. Anton Debelo
Loški Potoki

MOJE ŽELJE

Ljudje imamo veliko želja. Tudi sem taka, da si marsikaj zaželim. Naj srečna pa bi bila, če bi v šoli dobivala še ocene, če bi bil po vsem svetu mir in bi šla lahko poleti v Nemčijo k svoji očetu.

POLONA TURK,
OŠ dr. Anton Debelo
Loški Potoki

PODELITEV BRALNIH ZNAČK

Na proslavo, ki smo jo pripravili podelitvi Župančičevih bralnih značk, smo povabili tudi ilustratorja in urednika Cicibana Boža Kosa in predsednico županišča Bralnih značk iz Novoga Božja Kos nam je narisal slavnega Cicibana in butalske policajce, pa tudi na Nogavičko se je spomnil. Tudi župnik, ki je darjal značko, je bil na tekmovanju v darja nagrade. Gost Božo Kos nam je in nas nasmejal. Mnogi so med priložnostjo risali tako kot on, kajti vaje mojstra.

MARTA KASTELOVŠEK,
OŠ Mirmir
Sevnica

TUDI ZA ZMAJEVO BRALNO ZNAČKO

Ko sem letos prebrala knjige za Godbralno značko, sem se odločila, da ne brala še knjig za Zmajevo bralno značko. Tovarišica za slovenski jezik pa mi je govarjala, naj se prijavim za Zmajev značko, češ da imam še dovolj časa za to. Pristala sem, da bom delala. Vzela sem knjige Deček iz Zaboja, Domača in Pripovedke iz domovine. Ko sem prebrala in tudi uspešno odgovorila na vprašanja, sem se naučila še tri pesni knjige Pjesme za djecu. Ni mi žal, da sem prebrala vse knjige za Zmajev značko, saj so mi bile všeč.

JANJA BRČAR,
novin. Fij
OŠ dr. Pavla
Sentrup

TUDI MOJ OČE JE KRVODAJALEC

Mednarodnemu dnevnu RK smo psveliti eno uro oddelčne skupnosti dan smo napisali tudi nekaj misli o teljstvu. Takrat nas je tovarišica tudi šala, ali je kdo od naših staršev krvodajalec. Od 24 učencev v razredu je eden od staršev krvodajalec, pri čem oba. Tovarišica je rekla, da je to o. Potem nam je dala vabila za krvodajalke, ki so jih prinesli iz OO RK nje. Tudi jaz sem odnesel domov, ker je moj oče krvodajalec. Jaz se nečem bom krvodajalec, občudujem njegakega, ki daje kri.

MARJAN JAKLIČ,
OŠ dr. Pavla
Sentrup

ZNAČKARJI IN MIHA MATJE

Bralni značkarji na naši šoli so končali z delom. Ob podelitvi značk obiskal Miha Matej in skupaj smo prejeli nekaj nadvse letih trenutkov. Miha je otroštvo preživel v Ribnici in je veseljak. Skoraj bo končal novo v Škrlatna vrtina. Verjetno pat udi z zgodbe ne bodo dolgačasne, saj je obiskal Afriko. »Snov za pisanje pri od tistega, kar leži v meni. Vsako prediham in po sebi zgradim,« je povedal. Kulturni program od podelitve bralnih značk je bil zelo lep. Tudi Sukan izrekamo priznanje za izvirno Prijatelj širo po naši domovini. Ali ni prijetno, ko lahko stisneš roko veku, ki zna pisati tako prijetne zgo-

KATJA KRNOV,
OŠ Savo Klado

Ameriško pismo

Spet je prispelo pismo našega rojaka iz ZDA, z njim pa časopis Ameriška domovina z dne 19. aprila. Iz njega pozvamo nekaj zanimivih misli:

POMOČ DEMOSU — »Blagajnik SAS (Slovenskega ameriškega sveta) Stane Kuhar je podal kratko finančno poročilo, po katerem je bilo v podporo boju demokratičnih sil v Sloveniji zbranih doslej preko dolarjev 82.000. Od te vsote je bil večji del že pred volitvami 8. aprila izdat za vodnikoma obeh glavnih skupin DEMOS-a.«

IZGNANE REDOVNICE — »Usmiljenke so na primer zastoj vzdrževalce največje reeve prav s pomočjo posestva na Barju... Največja nesreča je bila v tem, da so iz bolnic izgnali redovnice. Z odprtimi rokami so jih sprejeli v Beogradu in drugod po Srbiji. Pri nas zaradi tega mlada dekleta niso imela več lepih zgdov, ki so jih dajale redovnice s skrbno nego bolnikov in poučevanjem na dekliških solah.« (Iz pogovora s škofom Stanislavom Leničem o vojnih in povojnih dogodkih)

NARODNA SPRAVA — »Sprava med živimi Slovenci je potrebna in je hkrati pogoj, ako želimo vstopiti v tretje tisočletje kot zrel narod. Nihče se ne more in se ne bi smel odrekati sožitju s sonarodnjaki in spoštovanju različnosti v osebnem in javnem življenju...«

V TISKOVNI SKLAD — »Rev. A. Žitko, Oakland, Kalif., je daroval dolarjev 28 v naš tiskovni sklad. Za lepo podporo se iskreno zahvalimo.« (Tudi mi bi se radi iskreno zahvalili, če bi bila v domovini podobna navada in bi kaj kanilo našemu listu.)

SLOVENSKI IZSTIKI — »Vsakdo, ki bere slovenske publikacije, dobro ve, da jih je vedno manj. Tiste, ki še obstojajo, imajo vedno več angleških spisov, strani za slovenske spise pa se krčijo.«

»SLOVENSKE ZEMLJE ČUVARJI« — »Pod tem naslovom smo prejeli izdane kasete pesmi in koracni Slovenskih domobrancev iz leta 1944... Za Slovensko domobranstvo Filip Oreh.«

Prozljiv pogled na nagrnjene plasti človeških kosti se je odkril jamarjem, ko so prodrli v ozko in metrov globoko režo v Brezno pod Krenom. Domneva se, da je bilo to brezno eno največjih roških morišč in grob več tisoč pobitih slovenskih domobrancev.

»Rogenrol« ali divji ples smrti

Deževja in sneg, mraz in vročina, megle in sparine so štiri desetletja in pol načelnjali površino kraškega brezna v širnih gozdovih Kočevskega Roga. Zemlja se je rahljala, kamenje kručilo in do drslo med razpokami nagrnjenih skal. Brezno namreč ni bilo kot mnoga druga kočevska brezna odprto. Neznana roka ga je zminirala, se je grmada kamenja, krša in zemlje usula v rezo in zakrila vse, kar je bilo v njem. Narava in časa sta v debelo plasti nasipane zvrtila in globoko režo, ki se je širila in poglobljala, kot nekakšno okence odprla v terno brezna. Ko se je v to režo spustil jamar in osvetlil ozek in temni prostor, so se pred njegovimi presenečnimi očmi pokazale kosti — porumenele in rane človeške kosti.

ČRNO-BELA SLIKA ZGODOVINE RAZPADA

Prav k tej jami — gre za zasuto brezno pod Krenom na zahodni strani Kočevskega Roga blizu Macesnove gorice — se je prejšnji teden namestila filmska snemalna ekipa, z njo pa tudi midva avtorja: režiser Filip Robar, ki ga poznamo po številnih filmih — nekateri od njih so živo dregnili v našo kulturno vprašanja naše družbe — je namreč začel snemati svoj najnovejši dokumentarni film. Film nosi delovni naslov Rogenrol, pod tem imenom in v nekoliko enigmatičnim nazivom po skrivni trpkosti. Robar želi s filmom osvetliti zgodnja dogajanja v dnevih po koncu druge svetovne vojne, ko je zmagoviti jugoslovanski režim vzhodno Slovenije skrivno in neusmiljeno obračunal s svojimi sovražniki in okupatorjevimi sodelavci, predvsem z zajetimi domobranci.

»Dolgo me je tiščala misel na to temo,« je povedal Filip Robar. »V glavi imam sicer obilje tem, ki bi jih želel spraviti na filmski trak, vendar je ta postala ta čas zelo aktualna. Film sem začel planirati lani. Predlog za snemanje sem poslal na več naslovov, odgovori pa so bili povsod enaki: ni denarja. Nazadnje sem na ljubljanski televiziji le sklenil pogodbo za snemanje dokumentarnega filma. Za televizijo bom torej naredil 90-minutni dokumentarec. Za izvedbo sem dobil 30.000 dinarjev. Vendar moj namen ni zgolj odkrivanje nekih kosti. Gre za moj prispevni kamenček k spomeniku sprave. Mislim, da sprave ni brez katarzičnega doživetja. Tako doživetje stiska prihaja prek črk, bolj učinkovito se ga da spodbuditi s filmom. Globoko v spomin so se mi vtisnili prizori iz dokumentarca o izkopu žrtev v Katynskem

dobivali cinične odgovore, da so najbrž pobegnili na tuje ali pa so naleteli na popoln molk. Ta tema je bila dolgo časa tabu. Ni se smelo ne govoriti ne pisati o tem. Z liberalizacijo razmer pa je nastopil čas, ko nič več ne zadošča idealna črno-bela podoba preteklosti. Enostransko razumevanje preteklosti in sploh vsega, tiranija ene ideje, se umika, hkrati s tem pa se postavljajo zahteve po bolj razgibani in resničnejši podobi preteklih dogajanj. Večina naših ljudi, predvsem povojne generacije, je živela z eno samo resnico o preteklih dogodkih od šolskih klopi naprej. V tej podobi ni smelo biti nobene sence. Prav zaradi tega molka so ljudje danes ob branju knjig, kot so Črne bukve, Trilogija, Kri mučencev in druge, tako presunjeni in zaprepadeni.

V emigrantskem svetu v tujini se je o vsem tem sicer vedelo. Emigracija je izdala več pričevanj in propagandno gradivo, v katerem so razgajali in po svojih videnjih izrisovali dogajanje med vojno in po koncu vojne, vendar se za te knjige v domovini ni smelo vedeti, kaj šele, da bi jih ljudje lahko brali. Tista manjšina doma, ki je za poboje vedela ali samo slutila, ker so posegli v njihove družine ali sosedstvo in od njih odrgali očete, brate, možje, pa je molčala v strahu pred represijami. Molčali so tudi iz tihga upanja, da so morda le resnične govorice o tem, da imajo zajete domobrance v posebnih delovnih taboriščih na zaprtih področjih Kočevske. Tudi nekatera dejstva so govorila v prid temu. Vendar pa se danes o takih taboriščih nič ne ve. Ta tabu še ni padel.

POGLAVJE O SLOVENSKI KRUTOSTI

»Že dolgo me je tiščala misel na to temo,« je povedal Filip Robar. »V glavi imam sicer obilje tem, ki bi jih želel spraviti na filmski trak, vendar je ta postala ta čas zelo aktualna. Film sem začel planirati lani. Predlog za snemanje sem poslal na več naslovov, odgovori pa so bili povsod enaki: ni denarja. Nazadnje sem na ljubljanski televiziji le sklenil pogodbo za snemanje dokumentarnega filma. Za televizijo bom torej naredil 90-minutni dokumentarec. Za izvedbo sem dobil 30.000 dinarjev. Vendar moj namen ni zgolj odkrivanje nekih kosti. Gre za moj prispevni kamenček k spomeniku sprave. Mislim, da sprave ni brez katarzičnega doživetja. Tako doživetje stiska prihaja prek črk, bolj učinkovito se ga da spodbuditi s filmom. Globoko v spomin so se mi vtisnili prizori iz dokumentarca o izkopu žrtev v Katynskem

Med številnimi brezni Kočevskega Roga ni bilo lahko najti tista, v katerih leže posmrtni ostanki pobitih domobrancev. Vsa so grozljiva, ena po silnih globinah, druga po svojih vsebinah. Režiser Filip Robar skuša iz teme roških brezov prinesiti resnico na dan.

gozdu. Na človeka taki prizori delujejo neposredno in z močjo. Robar pravi, da mora narediti ta film, ker se čuti obveznega svoji generaciji, generaciji rock'n'rolla. »Šele zdaj,« pravi, »odkrivamo tisto poglavje slovenske zgodovine, ki je posebej kruto. V njem se odraža posebnost slovenske narave, njen destruktivni element. Po neki mednarodni raziskavi o genski komponenti shizofrenije se ta zlasti izrazito pojavlja pri Irich, Švedih in Slovencih. To so narodi, ki imajo izrazito močan samodestruktivni element. Nastopa na različne načine in butne ven nepričakovano. Je v življenju, vendar pa ni na strani življenja.«

KAJ SKRIVAJO ROŠKA BREZNA?

Robar se je med pripravami na snemanje Rogenrola znašel tudi pred težavami drugačne vrste, ne samo pred pomanjkanjem denarja. Dostopnih dokumentov o pobojih skoraj da ni, vsa morišča niso znana, redke priče, ki bi lahko kaj povedale, še molčijo. Tako se je zanesel na že objavljeno literaturo, nekaj pa je izbrskal kar sam. Uspelo mu je, da je za snemanje in izjave pridobil nedvomno zelo pomembno pričjo, vodjo eksekucijskih akcij na Rogu Sima Dubajiča. Zadal upokojeni oficir, ki živi v Beogradu, se je pred kamerami zjokal, ko je pripovedoval o podrobnostih organizacije in o tem, kaj so mu posamezni komandanti vsakodnevno poročali. Po njegovih izjavah je tudi jasno, kdo je za poboje vedel — vedelo je celotno najvišje vodstvo.

Za Teharsko morišče je bilo na voljo nekaj več prič in gradiva in ta del snemanja je Robar ob veliki pozornosti tamkajšnjih prebivalcev že opravil. Na Kočevskem Rogu pa so stvari precej bolj zapletene. »Pred enim mesecem sem začel načrtno raziskovati, kje na Rogu so bila morišča,« pripoveduje Robar. »Pri tem so mi pomagali jamarji in drugi poznavalci terena. Uspelo mi je odkriti več domnevnih morišč. Najbolj zanimivo je pod Krenom. Tu so dokazi jasni.«

Na poti h kraju prvega snemanja v roških gozdovih smo si ogledali nekaj domnevnih morišč: Brezno pri Cinkovem križu, Dvojno brezno, Brezno Na Klancih. Ob pogledu na globoke, zevajoče prepade, se nam je razkrilo, kako težko bo priti resnici do dna, v tem primeru zares dobesedno.

Brezno pri Cinkovem križu je najgloblje od številnih kraških brezov v novomeški občini, »je povedal jamar Milan Pršina. »Leta 1983 smo izmerili, da je globoko 185 metrov. Vendar v njem ni nič, kar bi dajalo kakršen koli sum, da bi vanj metali žrtev. Le nekaj deset metrov naprej je Dvojno brezno. Gre v bistvu za dvoje brezov, ki nista povezani med seboj. Na dnu smo jamarji odkrili nanos sekundarnega materiala. Sklepamo, da gre za nasutje, ki je nastalo z miniranjem. Kaj je pod nasutjem, ne vemo.«

Predvidno pri sklepanju je razumljiva. Toda ljudje, ki so, kot je videti, že sami iskali brezna, ki so pogoltnila njihove sivoce, ne dvomijo. Zakaj bi sicer neznana roka na bližnjem smreko pripela bel list, na katerem piše: »Vaša trupla tu ležijo, naj večne lučke vam gorijo!« Nekoliko bolj skrben pogled po zaraščeni okolici brezna razkriva ugasle sveče v lončkih. Najbrž so gorele na dan mrtvih. Nazaj grede sva nekoliko bolj pozorno opazovala stezico, ki pelje mimo obeh brezov. Ugotovila sva, da mora biti znana še komu drugemu, ne samo redkim častilcem spomina na žrtev. Kamni na poti so navrtani za miniranje. Ali to pomeni, da bo v bližnji prihodnosti tu speljana prostornejša pot? Morda k urejenemu grobišču ali spomeniku? Ta hip se ve le to, da je za prihodnji mesec predvidena maša z aduščnico na enem od morišč na Rogu, v Teharjah pa bo 31. maja.

V BREZNU SO ČLOVEŠKE KOSTI

Obisk tretjega brezna je bil že grozljivejši, čeprav samo brezno ni globoko, vsega nekaj metrov.

Je pa zato jasno vidno, da je zasuto. Tu sva zagledala prvo človeško kost — porumeno stegnenco. Okoli brezna je vse razhojeno. Kaj so iskali neznan obiskovalci? Je mogoče, da so izkopavali človeške kosti?

Spremljevalec Pršina je ob takih najlinih pomislekih povedal, da bi to utegnito biti res. Ljudje brskajo po jamah, sami iščejo posmrtno ostanke, pri tem pa pozabljajo na pieteto. Verjetno bo treba vsa brezna, kjer so bila morišča, nekako zaščititi pred takim početjem.

Brezno pod Krenom je na zunaj videti popolnoma nedolžno. Ni globoko, vendar pa je precej obširno. Leži nedaleč od glavne ceste Kočevje — Novo mesto. Presenetljivo je, da se zanj kljub temu skoraj ni vedelo. Ko ga je Filip Robar prvokrat iskal, ga je zgrešil, čeprav je šel s svojimi pomočniki tesno mimo. Kasneje, ko je brezno našel, je odkril še druge sledove, ki pričajo, da so zanj nekateri le vedeli. Na deblih smreke, ki rastejo v globeli pred breznom, so vrezani preprosti, zadal že močno zarasli in težje razpoznavni križi.

V samem breznu in na njegovem obrobju so ostanki številnih sveč. Ko smo mi bili tam, so nekateri še gorele. Eno je prižgal tudi grof Tolstoy, ko je ta mesec obiskal Slovenijo. On je eden redkih zgodovinarjev, ki že dlje časa raziskuje, kaj se je zgodilo z zajetimi domobranci, ustaši, četniki, kozaki in drugimi vojnimi ujetniki, ki so se predali zaveznikom. Tolstoy je zaradi knjige, v kateri je krivdo za izročitev vojnih ujetnikov in s tem krivdo za njihov poboj naprtil tudi britanskim politikom, prišel pred sodišče. Bil je obsojen, ker ni razpolagal z dovolj dokazi. Zbiranje dodatnega gradiva za zagovor in pritožbo ga je pripeljalo k nam. Prišel je prav v trenutku, ko se je začelo pobjo vrnjenih domobrancev raziskovati tudi pri nas. Ne preseneča torej, če so se ob breznu pod Krenom ta mesec znašli tudi znana slovenska zgodovinarja Tone Ferenc in Dušan Biber ter član neodvisne britanske komisije Anthony Cowgill.

Kaj so zgodovinarji lahko v breznu videli? Bolj malo. Lahko so le ugibali, koliko žrtev je mogoče spraviti vanj in jih zasuti. Ocene so približne, gibljejo pa se okoli števila 3000. Kljub temu da človeških kosti zunaj ni videti, pa v breznu nedvomno so. Ozek in le majhen delček jame, ki sta ga odprla erozija in posedanje nasutja, je razril številna človeška okostja. Do njih pa se lahko spzela le izkušeni jamar. Milan Pršina je zato omenjenim raziskovalcem pričal o tem, kaj je videti v breznu, pomagaj pa je tudi snemalcu Radu Čoku v jamo in iz nje.

Po njegovem opisu je razkriti delček brezna globok kakih šest metrov. Poteka ob pravotni

Snemanje filma Rogenrol ni bilo lahko. Filip Robar je moral za nekatere kadre poklicati na pomoč jamarje, ki so omogočili varen vstop in izstop iz jame snemalcu Radu Čoku. Na sliki: režiser daje napotke sodelavcu jamarju Milanu Pršini. Ta izkušeni jamar je opravil zanimiv poskus; brez pripomočkov je zlezel iz enega od brezov in tako dokazal, da je bilo res mogoče nekaterim ranjenim domobrancem pobegniti iz jam smrti.

gladki steni brezna, na eni strani pa so nasute plasti kamenja, prsti in zemlje. Med njimi so človeške kosti. Vse skupaj deluje kot nekakšen presek dela brezna.

Snemalna ekipa je s težavami vendar posnela notranjščino ozkega jaška. Tako je na filmski trak zabeleženo nekaj, kar verjetno ne bo več dostopno človeškim očem.

Množičnih grobišč po Kočevskem Rogu ne bo nihče odpiral. Bilo bi brezupno početje. Ne samo da se za vse ne ve, tudi za domneva in že odkrita je kaj takega nemogoče. Kdo naj odmeče vso goro kamenja, nasuto na tisoče žrtev? In kdo naj iz globin brezov dviguje posmrtno ostanke? Naj počiva, kjer leže že desetletja. A dvignimo jih v zavest in javen spomin. Ne gre za kosti, gre za odnos do mrtvih in za odnos do nepovrjene preteklosti. O nji bo spregovoril tudi Robarjev film.

STONE JAKŠE MILAN MARKELJ

Človek, ki je prišel iz jame

Ena od zelo redkih prič, ki je preživela morijo in tako rekoč iz onostranstva prilezla iz jame, pa še danes živi, je Alojz Vesel, doma iz okolice Novega mesta. Dolga leta je molčal, ker je bilo tako bolje zanj in za njegove domače. Sedaj, ko so drugi časi, lahko spregovori. Njegova pripoved se ujema s pripovedmi drugih prič, zapisanimi v inozemstvu. Je še en dokaz, da nobeno grozodejstvo ne more ostati skrito za vedno. Vsak perfekcionizem nosi v sebi drobne napake. Čas je razkril kosti v jami, nebudnost ubijanja stih krvnikov pa je omogočila Lojzu pobeg iz brezna smrti. Naključje je, da je verjetno Alojz pobegnil prav iz brezna, katera je obiskala snemalna ekipa Rogenrola.

lje v rov, za zvokom vodnega curka. Ali pa le krvi, ki je odtekala od trupel? Padel je v globino in ni mu bilo več pomoči. Še nekaj ur so slišali od tam njegovo vzdihovanje. Potem pa je bilo vse tiho.

Neke noči, ko je bilo zgoraj vse mirno in je kazaalo, da so se eksekutorji že odpravili stran, so zlezli vno. Uporabili so drevesne veje, ki so padle v brezno, in jih z žico povežali v nekakšno lestev. Pristavili so jo k robu in eden je zlezel na vrh, druga dva pa sta ga porinila čez rob. Tisti, ki je bil na vrhu, je potem potegnil gor ostala dva. Alojz je bil zadnji. Ko je prišel iz jame in vstal, se je od slabosti onesvestil. Druga dva — ne prej ju ni poznal niti ju pozneje ni nikoli več videl — sta, kot kaže, odšla, saj mu nista mogla pomagati.

Vendar se je Alojz kmalu zavedel. Spilzil se je v hrib, instinktivno v domačo smer, proti Rogu. Dan je prespal in preždel v neki požgani baraki, potem pa spet nadaljeval. Bil je že spet dan, ko je prišel do roških žag. Tam je zagledal pri enem od vodnjakov vedro. Premagala ga je silna žeja in spilzil se je tja ob belem dnevu. Voda v vedru je bila topla, pomešana z nafto. Izbruhnil je v njo. Ko je pogledal čez rob, je videl, da je vodnjak skoraj do vrha poln uniformiranih domobrantskih trupel. Enako je bilo tudi pri drugih vodnih bazenih. Odšel je naprej, že napol v deliriju. Kako je prehodil še preostalih petajst kilometrov do doma, se je medlo spominja. Dozdeva se mu, da sta ga dva spremljala, vendar je bil to lahko tudi samo privid. Samo še kost in koža sta ga bila, ko je prišel domov. Rana na glavi je bila gnojna in smrdljiva. Po nekaj mesecih je toliko okreval, da je lahko že šel v mesto. Javil se je, ko je bila razpisana amnestija in kljub vsem doživetjem, ki jih je moral zasliševalcem večkrat izpričati, preživel. Tudi to je bil v tistih časih čudež.

Alojz Vesel je še do nedavna delal na svoji kmetiji. Bil je tudi zaposlen in je svojim otrokom pomagal h kruhu. Le redki so do sedaj vedeli za njegovo roško doživetja. Šele nekaj let po vojni ga je znanec iz Drganjih sel vprašal: »Ti, Lojz, kaj si pa pred leti hodil ob belem dnevu nag skozi našo vas?« Toda Lojz se tega ne spomni. Baje, pravijo, ga je takrat videlo precej ljudi. Obrčali so se stran, kot da gre skozi vas privid vstajenja.

T. JAKŠE

Pozdravljeni, predsednik Jović!

V torek je dr. Janeza Drnovška na mestu predsednika Predsedstva SFRJ zamenjal dosedanjí podpredsednik dr. Borisav Jović, predstavnik Srbije. Po telefonski anketi Delovega Stika, opravili so jo v začetku maja, zajela pa je več kot 500 državljanov Slovenije, kar dodobra tretjina vprašanih meni, da je dr. Drnovšek naredil več, kot so pričakovali, povsem pa je izpolnil pričakovanja polovice anketiranih. Da je dosedanjí predsednik predsedstva Jugoslavije naredil manj, kot so si ob njegovi izvolitvi obetali, je sodilo le dobrih 8 odstotkov vprašanih, povsem izneveril pa je 1,5 odstotka anketiranih.

Dr. Drnovšek torej kot predsednik naše države odhaja v zgodovino, pri čemer bo najbolj zgodovinsko (ne da bi zmanjševali njegovih zaslug, delavnosti in smisla za diplomacijo) bizarno dejstvo, da je predsednik postal zato, ker je bila slovenska politična oligarhija neokusno preveč prepričana, da bo zmagal favorizirani Marko Bulc.

Kaj lahko pričakujemo od dr. Borisava Jovića, ki bo Jugoslavijo krmaril, kolikor se jo sploh da, prihodnje leto dni? V svoji prednostni izjavi za Tanjug je izjavil, da je za Jugoslavijo v tem trenutku najpomembnejše, »da ohrani politično stabilnost«. To so zelo razpotegljive besede, predsednik je bil bolj konkreten, ko so ga vprašali za njegov odnos do federacije oziroma konfederacije, češ da navsezadnje ni važno, kako je urejena država, bolj pomembno je, kakšni so odnosi med posameznimi republikami. Tu je dr. Jović nekoliko bolj razkril svoje politične karte, rekoč, da trditev, »da je pomembno bistvo odnosov, ne pa državna oblika, ne pomeni nič drugega kot navadno poigravanje z besedami in zavajanje prelabo povčenih ljudi«. Ne glede na to pa tudi predsednik predsedstva meni, da se je o obliki države ureditve, o federaciji in konfederaciji, zlasti zdaj, ko se lotovamo sprememb ustave, treba pogovoriti. On osebnostna pa misli, da mora Jugoslavija ostati federativna država. »Če bi se odločili,« meni dr. Jović, »za večje popuščanje federativne države, bi to pomenilo nadaljnjo dezintegracijo Jugoslavije, to pa bi bilo nelogično in v nasprotju tako z evropskimi kot svetovnimi tokovi.«

Sedanji jugoslovanski predsednik je torej federalist, kar glede na to, kdo ga delegira, niti ni presenečenje. Da pa ta zadeva vendarle ni tako preprosta in da se je Jović v predsedstvu tudi kaj naučil, pričča njegova izjava o delno odprtih vratih. Čeprav je po Joviću težnja h konfederaciji ena od faz na poti razpada Jugoslavije, ni tako zaslepljen s federalizmom, da ne bi rekel, da se o tem (konfederalizmu) ne bi mogli pogovarjati in da to ni potrebno. Po njegovem ne bi smelo biti sporno, da se je mogoče pogovarjati tudi o morebitnih zahtevah posameznih republik o odcepitvi od Jugoslavije. Po Joviću je napačil čas, ko mora skupščina SFRJ sprejeti o tem jasno stališče ter sprejeti zakon, da se bo vedelo, kakšne pravice ima kdo na podlagi ustave in kako jih lahko uveljavlja. Zanimivo pa je, da Jović ni povedal, kakšen naj bi bil po njegovem ta zakon. Bi odcepitve dovoljeval ali ne? Sicer pa celo Jović tega ne more vnaprej vedeti, slutimo le, kaj želi.

Ta slutnja je še jasnejša, ko se ozremo na predsednikov odnos do političnega mrtveca, do Zveze komunistov Jugoslavije. V tem, da je ta zveza razpadla, vidi Jović veliko nevarnost, saj je šla v nič edina jugoslovanska opredeljena stranka. Kaj je v tem primeru bilo jugoslovansko, predsednik ne razmišlja s stališča današnjega ali jutrišnjega dne, kar se vidi tudi po tem, da je še vedno prepričan, da bi bila obnovljena ZK Jugoslavije v družbi množice narodnostno, nacionalistično in celo šovinistično obarvanih republiških strank in stranic, lahko nekakšna armatura, okostje, na katerem bi lahko zvezali jugoslovanski politični sporazum.

Dr. Borisav Jović je torej federalist in komunist. V enem letu bo obilo priložnosti za preizkus, ali je to za Jugoslavijo dobro ali ne. Če jo seveda še gledamo kot nekakšno celoto in če menimo, da so moške v Predsedstvu sami po sebi kakšna moč oziroma sila. Tretja jugoslovanska opcija je (poleg federacije in konfederacije) namreč še vedno vojaška diktatura. V svojo voščilo predsedstvom, zapriseženim federalistom Antejem Markovićem in ostanki Partije. MARJAN BAUER

Slovenci so se odločili za mehko pot

Oslovenci religiji in nasploh o sociologiji religije ni mogoče govoriti mimo dr. Zdenka Rojterja, rednega profesorja na FSPN in raziskovalca predvsem verskih vprašanj in vprašanj Cerkev na Slovenskem. Njegovo delo sodi v vrh jugoslovanske sociologije religije. Ker ta problematika obsega socialno in politično doktrino katolicizma, teorijo religije in Cerkev, teoretsko refleksijo politične družbe v odnosu do religije še posebej v socialistični družbi, smo ga povprašali, kaj meni o novem razmerju političnih sil na Slovenskem in kakšen bo položaj Cerkev v bodoče.

• Za nami so prve povojne demokratične volitve. Kako komentirate njihov izid, ste ga morda pričakovali?

»Takšen izid sem pričakoval in najbrž so ga bolj ali manj v tej obliki pričakovali tudi vsi tisti, ki so se resneje ukvarjali z analizami dogajanj v Sloveniji v zadnjih letih in ki so znali pravilno brati najrazličnejše statistične podatke o političnih stališčih in vrednotah prebivalstva v Sloveniji. Seveda pa je bilo vse skupaj na svoj način presenetljivo. Sam sem vse do zadnjega trenutka pred volitvami še dopuščal možnost, da bi prišlo do nasilne prekinjive demokratičnih procesov v Sloveniji od zuna. Dolgoročno v Sloveniji sicer stvari ne bi mogla spremeniti, kratkoročno pa bi povzročila veliko škodo in najbrž tudi veliko žrtev. So pa znatraj povolilne podobne določena presenečenja. Na primer: število glasov, ki jih je dobil predsedniški kandidat Kramerger, majhno število glasov Socialdemokratski stranki, čeprav je za predsedniškega kandidata predlagala dr. Jožeta Pučnika, potem veliko glasov ZK — Stranka demokratične prenove in Slovenski krščanskodemokratski stranki. To so notranja presenečenja, ki so kratkotrajne narave, za mnoge pričakovana in gotovo obrazložljiva. Skratka, Slovenci so se odločili, kot so že prej kazale naše raziskave slovenskega javnega mnenja, za mehko pot — da bi prestopili iz partijske države, iz sedanjih političnih in gospodarskih razmer na postopen način, s primerno mero upoštevanja razmer tako v svetu kot v domovini, predvsem pa na nekrvav način. Nobena revolucija, v kateremkoli imenu se že izvaja, se ne more dogoditi brez žrtev. Za tako majhen nered, kot smo Slovenci, pa pomeni vsaka žrtev zelo veliko izgubo. Tudi zato je dobil Milan Kučan tako prepričljivo večino.«

• Na listi za družbenopolitični zbor je večino glasov dobil Demos — združena opozicija, med posameznimi strankami pa ZK — Stranka demokratične prenove. Kaj je vplivalo na takšno odločitev Slovencev?

»Razporeditev zaupanja volilcev, ki so ga naklonili posameznim strankam, je bila bolj ali manj pričakovana in v skladu z napovedmi našega instituta. Pomembno je, da so državljani volili različne skupine. To potrjuje misel, da si ljudje želijo različnosti in tako ravnotežje med različnimi političnimi skupinami, ki naj zagotovijo mnogostranost različnih pobud, lažje odločanje in navsezadnje tudi medsebojni nadzor. Stranka demokratične prenove ZK je po mojem mnenju dobila toliko glasov po eni strani zaradi učenosti svoje organizacije. To je bila prednost, čeprav poznavalci vedo, da je bil aparat te stranke rigiden. Po drugi strani pa je bilo temeljno vendarle prepričanje velikega števila volilcev, da se je ta stranka spremenila in popolnoma odstopila od nekdanjih koncepcij. Poleg tega je v zadnjem letu potrdila del pričakovani ljudi, ko je sprejela nekaj zelo pogumnih odločitev v razpravah o ustavnih dopolnilih, pri odhodu s 14. kongresa ipd. Ob tem pa so vsaj na tej nacionalni strankini ravni nastopili popolnoma novi ljudje, ki precej bolj zbujajo zaupanje in pričakovanje. Mislim, da je volilni rezultat priznanje dela volilcev tej stranki za vse, kar je v korist Slovenije in njenega nadaljnjega razvoja opravila v zadnjih treh težkih letih. Druga stranka, ki so ji volivci dali veliko glasov, je ZSMS — Liberalna stranka, kar je mogoče razložiti na podoben način. Dodati moram, da se te stranke ne drži v tolikšni meri pridevnik komunističen in že od krškega kongresa, predvsem pa preko lista Mladina deluje kot nova, sveža politična sila.«

• V okviru Demosa je največ glasov volilcev zbrala Slovenska krščanskodemokratska stranka. Zakaj?

»Dobili so več kot desetino glasov, kar je dvakrat več, kot je bila naša institutska napoved, in mnogokrat več, kot so kazale napovedi drugih raziskovalcev. Po mojem mnenju je to naraven pojav in je bilo nujno pričakovati, da bodo krščanski demokrati prej ali slej dobili dokaj pomembno mesto na političnem prizorišču, saj ima v Sloveniji ta stranka tradicijo iz predvojnih časov, pa tudi, ker je v Sloveniji veliko vernih ljudi. Vernost pa vključuje krščansko etiko in v zvezi s to etiko tudi določene modele političnega vedenja in mišljenja. Na izid volitev pa je vplivalo tudi škofovsko volilno pismo. Vprašanje je, če ni cerkev s tem pismom prestopila tiste meje, ki jo laična sekularna družba razume kot nepremakljive meje glede poseganja v politično polje. Tudi ko gre za Cerkev. To, da je tudi Cerkev ena od pomembnih političnih sil, je

popolnoma naraven pojav, ki se ga bodo morali navaditi tudi tisti, ki jim gre v nos ali ki jim pojav krščanske demokracije zbuja različne strahove in podobno. Ne smemo pozabiti, da imajo tovrstne stranke v Evropi takšno in drugačno, povsod pa legitimno, v obeh javnosti normalno sprejeto mesto.«

• Zadnji dve leti se katoliška cerkev v Sloveniji zavzema za že sprožene demokratične spremembe, toda zaenkrat še ni posegla v institucionalno politiko. Kakšno vlogo bo imela v prihodnje?

»Katoliška cerkev je v povojnem razdobju na Slovenskem imela svojo družbeno vlogo, pa čeprav jo je sistem skušal izločiti in jo obravnavati kot izvensistemsko ustanovo. Iz teh razlogov je razumljivo, da nove razmere, ki so nastale že pred leti, to Cerkev vračajo v sistem kot normalno družbeno ustanovo, ki naj bi v skladu z evropskimi civilizacijskimi kulturnimi standardi opravljala svojo funkcijo. Tudi ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar je v zadnjem letu dostikrat omenjal svoje soglasje in zanimanje za demokratične procese, katerih rezultat so volitve na cvetno nedeljo. Predvsem pa je pomembno to, da je bila Cerkev po vojni v obeh ljudi edina alternativna, izvensistemska ustanova, in če je hotela ali ne, je vase vsrkovala določene alternativne (opozicijske) politične naboje. Te zgodbe je danes konec. V normalnih parlamentarnih družbah ima Cerkev določen vpliv in politično moč in tako jo ima tudi pri nas. To ni vprašljivo. Vprašljivo je samo, kako se ta uresničuje v dejanjih cerkvenih dostojanstvenikov. V tem smislu je škofov poseg v predvolilno kampanjo vprašljivo. Če bi to postal model vodenja naše Cerkev, to ne bi bilo v skladu s standardi, ki veljajo v zahodnih demokracijah. Pomenilo bi uveljavljanje tistega načela, ki ga je prof. Župančič v svojem tekstu v Nedeljskem dnevniku imenoval »guilty by association« — z močjo in avtoriteto Cerkev se ljudi samo zato, ker pripadajo neki stranki, razglašajo za neprimerne. To pa je tudi v nasprotju z duhom, ki ga je uveljavil papež Janez XXIII. v pripravah za vaukanski koncil, z načelom dialoga med vsemi ljudmi dobre volje.«

• Ali se vam ne zdi, da v zadnjem času obstaja na Slovenskem tudi neka posebna slovenska civilna religija?

»To je novost predvsem za javnost, za stroko že ne. Najvidnejši sociologi, ki se ukvarjajo z verskimi pojavi, so za zahodno družbo, predvsem pa ZDA, ugotovili, da obstaja ob klasičnih religioznih sistemih še, kar oni imenujejo, civilna religija. Jaz sem to prevedel v državljansko religijo, kar preprosto pomeni, da pri nas ob tradicionalni katoliški religiji obstaja tudi nek religiozni sistem, v katerega so vključeni tako tisti tradicionalno religiozni kakor tudi državljani in ki predstavlja vezivno tkivo družbene skupnosti. To je konkretno vez, ki povezuje Slovence med seboj. Za državljansko religijo je značilen odnos oboževanja, neke vrste religiozen odnos do objektov, ki predstavljajo nekaj svetega in nedotakljivega. Pri Slovencih je temeljni objekti oboževanja slovenski narod, njegovi voditelji, junaki, njegova usoda, prihodnost in vse, kar je z življenjem naroda povezano in zvezano. To smo poskušali tudi preveriti v zadnjih javnomnenjskih raziskavah in o tem bom objavil članek v prihodnji številki Teorije in prakse, v katerem poskušam s statističnimi podatki pokazati, da se je pri nas že konstituiralo neko kohezivno ideološko tkivo (pri čemer razumem besedo ideologija v pozitivnem smislu), ki ima vse znake funkcioniranja te državljanske religije. Mislim, da je to popolnoma normalno. Narod mora nekaj povezovali. Raziskava jasno pokaže, da obstajajo v okviru te državljanske religije tudi prazniki tako kot v vsaki drugi religiji. Med praznike civilne religije v Sloveniji sodijo: dan mrtvih, božič, velika noč in prvi maj kot najbolj spoštovani

praznik celotne narodne skupnosti. Med njimi tudi krščanski prazniki. Nekateri prazniki, na primer dan mrtvih, pa so dobili popolnoma občečloveško obeležje.«

• Od kar obstaja človeštvo, obstaja tako religija kot nevera. Enkratnost predstavlja prednost, drugič spet skepsa. Kakšno mesto bo ateizem v bodoče pri nas?

»V prihodnosti je pričakovati, da bo ateizem normalno mesto v naši družbi. To se pripetilo bo tisti ljudje, ki bodo to iz svojega pričarjali. Zaradi demokratične značaja ne bi smeli biti stigmatizirani — označevati nekaj slabega. Vsi tisti, ki pa so bili ateisti, ker je bilo to ali v modi ali pa ker so menili, da zaradi tega lažje dobili službo, oziroma menili, da to njihovi nadrejeni pričakujejo do avtomatično prestopili na drugo stran, bodo ravno tako problematični. V vsaki družbeni skupnosti namreč vedno obstaja neka sila ljudi, ki se prilagaja spremembam zaradi koristi. Da se to že dogaja, kažejo tudi naše kave. Delež neverujočih se znižuje. Leta 1980 nižji kot leta 68, ko smo te raziskave pričeli stotek neverujočih je bil izjemno visok v 70. so bila po mojem mnenju najbolj trda in močna. V tem času so si mnogi obešali ateistično oko okrog vratu zato, da bi zaščitili svoje eksistenco.«

• Poleg katoliške cerkve ima v času vse večji vpliv na politična dogajanja v Jugoslaviji tudi srbska pravoslavna cerkev. Kako bo to vplivalo na politična dogajanja v Srbiji Jugoslaviji?

»Ves čas so imele vse Cerkve vpliv na dogajanja v družbi. Svoj vpliv na politične dogodke je imela tudi srbska pravoslavna cerkev. Cerkev v Sloveniji pred demokratičnimi spremembami, na določen način pa ga bo imela tudi v novih razmerah. Glede srbskih razmer pa je da v mnogocem zaostajajo glede razmer, prišlo bo do neke vrste ponovitve razmer, jih imeli že v stari Jugoslaviji. Hkrati z nastopom v mednarodnih odnosih bo prihajalo do zaostrovanja v medreligijskih odnosih, mer bo konflikti med srbsko pravoslavno cerkvo na eni in katoliško cerkvo na drugi strani. To bo v ospredju tudi med srbsko cerkvo in muslimani. Če lahko govorimo, da se bodo ti mednarodni odnosi postali normalni, potem se bodo hkrati z normalizacijo mednarodnih odnosov umirjali tudi medreligijski odnosi. To dokazuje, da so imeli v zgodovini narodov jugoslovanske skupnosti vedno tudi zelo pomembno mesto v mednarodnih odnosih. To dokazuje, da so imeli tudi danes, seveda na drugačen način.«

• Sedanji papež Janez Pavel II. redil nekaj sprememb v katoliški cerkvi. Katere so in kakšen vpliv na krščanski svet in nasploh na narodno politiko ta svetovni papež?

»Osebnost in papež mislim vse najbolj velika osebnost, ni le poglavar vernikov, ampak tudi človek, ki mu bo prihodnja zgodovina pomembno vlogo za dogajanja v mednarodnih odnosih. Spremembe, ki jih je vnesel znatno lške cerkve in za katere mnogi mislijo, da konzervativne oznake, so nekoliko omejevali teologov, pa tudi predpisi o vedenju vernikov in redovnic so nekoliko bolj strogi. Tudi tranja vprašanja cerkve. Vsaka družbenopolitična, pa tudi Cerkev, mora zaradi lastne eksistencije za neko ravnotežje, zato spremembe, ki jih prinesla njegova vladavina v Cerkev, so sklop tistih sprememb, ki naj pomagajo to v ohraniti ali vzdrževati dovolj učinkovitostno in sorazmerno enotno. To pa ni nujno, va na zunanji model. Kar zadeva vnanjost, tega papeža, je njegovo ravnanje v mnogem protislovno, vendar pa prevladuje njegova nanost proti vsakemu nasilju, tudi revoluciji, in proti vsakemu mešanju vernikov in notranje zadeve manjših držav. S svojo enotnostjo iz leta 1988 o socialnih vprašanjih, v kateri vzema za dežele v razvoju, kaže vse znake osebnosti, ki jo na nek način lahko pripišemo tudi z Gorbačovom. To, kar je Gorbačov realosocialistični svet, to je na svoj način tudi Pavel II. za Zahodni svet. Primerjava med papežem dobro, toda kar zadeva ugled, vendar ko kritiko in ni slučaj, da je tudi v naših državah papež zelo visoko ob Gorbačov. Pred njegovega prizadevanja za mir in mirno reševanje pa tudi zaradi zavemanja za človekove pravice.«

• Kakšno so danes dejanske možnosti papeževskega obiska v Jugoslaviji?

»Če bi gledali le na razpoložljive možnosti za njegov obisk vedno. Tudi v notmenjske raziskave v Sloveniji so pokazale velika večina ljudi meni, da bi bil ta obisk povsem normalen. Toda do njega ni radi razmerja sil med političnimi elitami v Jugoslaviji. Trenutno je na tej točki odločilna srbska politična elita in njen vpliv na federalno obse je spor med katoliško cerkvo na eni in srbsko pravoslavno cerkvo na drugi strani. Srbska pravoslavna cerkev, da je nasprotovanje srbske pravoslavne cerkve, da bi papež prišel v Jugoslavijo, leto močnejše. Ker srbska politična elita ne podpira srbske pravoslavne cerkve in v svoji duši sama ortodoksna in pravoslavna obisku nasprotuje. Ponovila se je zgodba, znamo iz predvojnih časov okoli t. l. ko je papež vprašanja. Stara jugoslovanska vprašanja, ki jih je papež vprašanje, vprašanje papeževskega obiska pa je povezano s hrvaškimi vprašanji in predvsem odnosi s Srbi. Hrvti so katoličani, Srbi pa pravoslavci. To je nov dokaz, kako je versko vprašanje vezano z mednarodnimi odnosi. Prihodnost v Jugoslaviji je nasprotovale tudi hrvaška politična elita, ki je bila preobremenjena s komunistično Stepinca in ki je bila tudi sicer zelo dogmatična, mislim na storo partijsko vojnjo hrvaškem. Glede na to, da so se razmerja vsakem že spremenile, očito tega nasprotja tudi pri njih ni več in so gotovo možnosti, da se obisk sedaj večje, kot so bile kdajkoli. JOŽICA Ž.

Zgodovina v objemu zgodovine

Starodavni cistercijski samostan v Stični kot velika kamnita ladja pluje skozi stoletja. Ta čas, ko se ziblje mimo obal našega bivanja, na nji vihrata zastavi dveh velikih jubilejev. Sam samostan je pred nekaj leti praznoval 850-letnico svojega obstoja, njegov red pa prav letos slavil 900-letnico rojstva sv. Bernarda, duhovnega očeta in voditelja belih menthov. To so obletnice, s katerimi se more pohvaliti le redkokaatera ustanova.

Stični samostan je že sam po sebi izjemen umetnostnozgodovinski in arhitekturni spomenik. Izjemen je tudi po tem, da je pač najstarejši še delujoči samostan v Jugoslaviji. Izjemna pa sta tudi njegovo izročilo in dejavnost. Med najlepša in najbogatejša izročila stičkega samostana spada nedvomno tudi njegovo večstoletno kulturno in umetniško delovanje v slovenskem prostoru. Temu izročilu se beli menihi tudi danes ne odpovedujejo. Zato so povezali redovno tradicijo s svojo kulturno in duhovno vlogo ter v letošnjem letu, ki je za cistercijsane Bernardovo leto, odprli v preurejenih prostorih Stare prelature prvi dve sobi Slovenskega verskega muzeja.

Prilagodili so tudi razstavo in multimedijsko predstavitev življenja in dela sv. Bernarda ter cistercijanov, s priložnostno umetniško razstavo so javnosti predstavili dela patra Gabrijela Humeka, ki že skoraj 70 let ustvarja v samoti in tihoi stičkega samostana, prvokrat pa so tudi podelili odličja sv. Bernarda za samostan posebej zaslužnim ljudem. Prejeli so jih: Marijan Zadnikar, Hubert in Ingeborg Patzelt, Theodor Keller, Špelka Valenčič — Jurkovič, Niko Košir, Vojan T. Arhar, Ladislav Lesar, Ivan Virnik, Avguštin Novak in Franc Kocjančič.

Vendar pa je nedvomno največja pridobitev za samostan in vso Slovenijo otvoritev Stičkega muzeja — Slovenskega verskega muzeja. Kot je v priložnostnem nagovoru povedal vodja muzeja Matjaž Puc, je zamisel o posebnem muzeju v prostorih cistercijskega samostana v Stični stara. Vendar razmere po zadnji vojni niso dopuščale slovenski Cerkvi, da bi se lahko posebej ukvarjala tudi z muzejsko dejavnostjo, čeprav je skrb za kakšnih 2500 cerkvenih stavb in bogato kulturno dediščino v njih dolgo ležala predvsem na njenih ramenih. Del cerkvenih premičnih je prešlo v najrazličnejše muzeje, precej se jih je izgubilo ali

bilo uničenih, nemalo jih je bilo pokradenih. Sakralna dediščina je doživljala težke čase, posebnega muzeja zanjo pa ni bilo, čeprav to ne bi bilo nič posebnega, saj jih v svetu poznamo kot posebne ustanove. Le pri nas razmere, se pravi oblast, dolgo niso bile naklonjene taki ustanovi.

Kljub vsemu je do uredništvu zamislil le prišlo. Najbrž bi težko našli primernejši prostor za verski muzej, kot je stička Stara prelatura oziroma ves stički samostan, ki je že sam po sebi nekakšen muzej. Ko se je leta 1981 iz vzhodnega trakta samostana izselila šola in je bil dve leti kasneje dosežen sporazum, da bo ta del samostana namenjen razstavljanju premične sakralne dediščine, je muzej počasi postal stvarnost.

Samostan je celotno renesančno poslopje Stare prelature in še stavbo na zunanjem dvorišču namenil muzejski dejavnosti. Delno sta že urejena priliječe in prvo nadstropje, v teku pa so obnovljena dela v drugem nadstropju, katerega prostori so namenjeni za prikaz zgodovine krščanstva na slovenskih tleh, slovenske krščanske kulture in umetnosti ter vernosti doma in po svetu. Zaenkrat sta povsem urejena dva prostora s prikazom krščanstva pozne antike in zgodnjega srednjega veka, to je obdobja pokristjanjevanja Slovencev. Prikaz visokega srednjega veka od 10. do 13. stoletja ter poznega srednjega veka vse do reformacije in protireformacije bo postavljen in urejen čez dve leti, predvidoma leta 1992. Obdobje baroka, jožefinska reforma, 19. stoletje z našimi velikimi škofi in duhovniki ter najnovejša zgodovina do današnjih dni pa bodo prišli na vrsto za muzejsko predstavitev čez šest let.

V muzeju bodo ob zgodovinskem pregledu posebej predstavljeni tudi slovenski misijonarji, razvoj raznih pobožnosti in cerkvenih bratovščin ter izseljenstvo in zamejstvo.

Muzejske zbirke se tako pridružujejo dragocenosti, ki jih že sedaj hranijo v samostanu. Pozornosti je vredna zbirka sakralnih predmetov in dragocenih cerkvenih knjig in listin ter izjemno zanimiva Kozlevčarjeva zbirka več kot tisoč predmetov, kipov in slik, ki jih je Stični daroval zbiratelj umetnin in starin Leopold Kozlevčar iz Slovenske vasi pri Sentrupertu na Dolenskem. Če zraven prištejemo še galerijo slik patra Gabrijela Humeka in občasne razstave, ki so že in še bodo našle prostor v samostanu Stična, potem vsekakor velja, da se spleča stopiti do tega starodavnega zgodovinskega in kulturnega zaklada. M. MARKELJ

OBRAZI

Noč je bila za petje prekratka

»Ne, letos pa niso peli. Tudi to bo počasi zamrlo,« tako ugotavlja petinšestdesletni Franc Barkovič, kmet iz Boršta pri Cerkljah. Medtem ko se že večerne sence vlečejo čez Krko proti Stankovemu, kjer imajo Barkoviči svoje vinske gorice, sediva na domačem dvorišču in se pomenkujeva, njegov sin Franc pa si da opraviti s taktom. »Mladi niso več za to. Vse preveč drugega imajo v mislih dandanes.«

Pogovarjara se o petju. Zanima me namreč, kako je s stari običajem, ki se je v teh krajih ob spodnjem toku reke Krke obdržal vse do današnjih dni, namreč, da se na večer pred jurjevim fantje na vasi zberejo in potem hodijo od hiše do hiše, prepevajo stare pesmi in nabirajo darove. Pa nisem prav naletel. V Krški vasi letos ni bilo takega petja in tudi v Borštu ne. Zato pa mi Franc rad pove, kako je bilo v njegovi vasi, v Brezjah že skoraj na hrvaški meji, kjer se je rodil. Tudi tam so se takrat še držali teh običajev, pa ne samo na jurjevo, tudi za tri kralje in svečnico so prepevali.

»En večer prej smo se fantje zbrali pri kom doma, da smo malo vadili, ko pa je napočil čas, smo šli okoli. Postali smo pred vsako hišo in prepevali. Ponekod so nas povabili tudi noter. Za vsako priložnost smo seveda prepevali drugačne pesmi. Sedaj sem besedila že skoraj čisto pozabil. Še najbolj prijetno je bilo na jurjevo, ko je bilo že kar toplo. Noč nam je bila kar prekratka, tako smo bili zavzeti s svojim petjem. Darovi, ki smo jih prejeli, pa so prišli tudi prav. Ko smo se vračali, smo se zopet pri kom ustavili, nekaj použili, drugo pa si porazdelili. Dobilni smo špeha, klobas, vina, na jurjevo pa največ jajc. Vsaka hiša je pevcem rada dala v dar, saj je to pomenilo srečo in dobro letino,« se spominja Franc Barkovič.

Pripoveduje pa tudi druge spomine, manj prijazne. O vseh svetih dnevih leta 41, ko je v njihovo družino v Brezjah — kar devet otrok je bilo pri hiši — udarila kakor strela z neba strašna vest: izselitev. In res, tistega snežnega dne so prihrumeli s kamioni in jih naložili. Ni bilo časa za slovo od svojih priljubljenih živali ne stvari. Vse je ostalo tam, ko jih je kruta uso-

da odpeljala v daljno Šlezijo. Precej časa je bila družina v taborišču Goldberg. Franc, ki mu je bilo idaj šestmest let, je dobil posebno nalogo. Vse dneve je spremljal starejšega Nemca, steklarja, in mu pomagal pri delu. Dela pa je bilo dovolj. Pozneje se je družina večkrat selila in nazadnje pristala pri nekem veleposestniku, kjer je s številnimi drugimi izgnanci z vseh koncev Evrope pomagala pri delih na polju.

Ko se je bližala ruska fronta in je bilo v daljavi že slišati bobnenje zmagovitih topov Rdeče armade, so postajali nemški lastniki vse bolj nervozni. Končno so Barkovičevi zapregli vse razpoložljive vozove, naložili hrano in druge predmete in se odpravili na pot. En teden so tako potovali na jug proti Češki, v glavnem ponoči, kajti podnevi je bilo prenevarno, potem pa jih je zajela Rdeča armada. Nemški spremljevalci so s kočijo pobegnili naprej, Barkovičevi pa so se znašli v ruskih rokah. Vendar ni bilo nič huđega. Francev oče je bil med drugo svetovno vojno štiri leta v ruskem ujetništvu, pa se je z ruskimi vojniki zlahka pogovoril. Pustili so jim voz in živila pa tudi vprežne živali. Tudi potrebne dokumente so jim dali za pot v domovino. Tako so pot nadaljevali, vendar ne za dolgo. Padli so v zaselo čeških partizanov. Ti pa so postopali čisto drugače. Ruski papirji niso nič pomagali. Kazali so na voz in na živila na njem in govorili, da so si to pri Nemcih prisvojili, torej so vojni dobičkarji, ki jih je treba postreliti. Čudna logika: izgnanci, ki so doma izgubili vse, ki so morali tlačani v tujih krajih in ki so jih zajeli na begu, ki so ga organizirali Nemci, naj bi sedaj postali žrtev čeških partizanov kot vojni dobičkarji. Precej časa je bilo močno napeto. Potem se je le izkazalo, v katerem grmu tiči zajec. Živina in vsebina voza bi prav prišli tudi Čehom. Barkovičevi so morali peš in praznih rok naprej. Šele čez štirinajst dni so vsi sestradani in izmučeni zagledali domačo cerkvico sv. Jakoba, okoli katere počivajo njihovi predniki, kmalu zatem tudi z visoko travo in koprivami prerasto domače dvorišče. Vse je bilo treba pričeti znova. Franc se je potem priženil k Zalki v Boršt in je kar zadovoljen. Pogreša pa časov, ko so fantje zapeli na vasi in ko se je njihov pod spremenil v pušenšank, da se je pilo, plesalo in pelo. Sedaj pa je drugače. Mladina ima pač drugačne interese.

T. JAKŠE

»Razvoj« zasul izvir Krupe

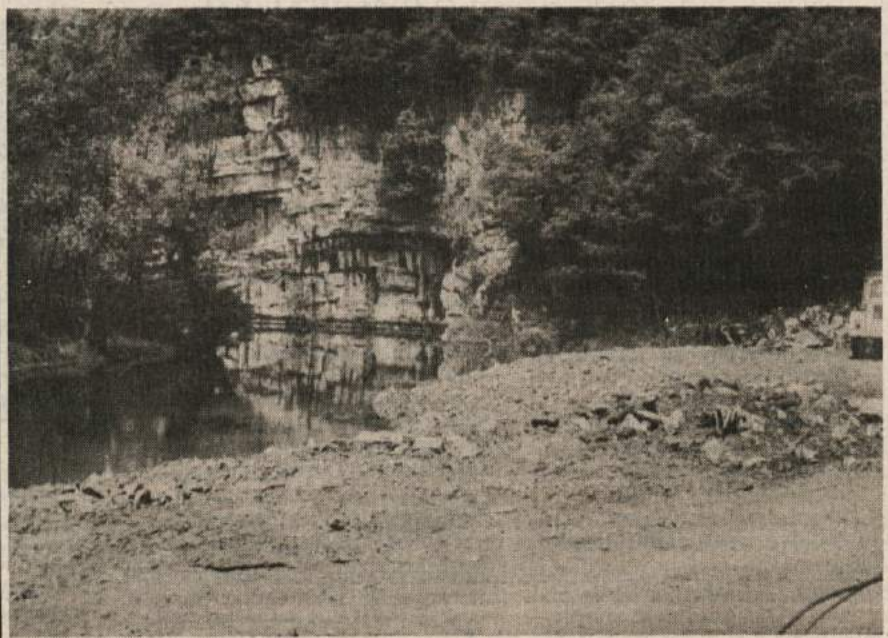
Nesreča nikoli ne pride sama, pravi rek, in če to kje drži, potem zagotovo v primeru reke Krupe, belokranjskega bisera, kakor so jo še nedavno radi imenovali, a kar žal ni več, in vprašanje je, če sploh še kdaj bo. Komaj se je dobro polegel hrup okrog Krupe zaradi zastrupitve s polikloriranimi bifenili (PCB), ki velja za eno največjih ekoloških katastrof ne le v naši deželi, ampak celo v Evropi, že se pričinja druga afera. Seveda to, da je bilo o Krupi v zadnjem času manj slišati, nikakor ne pomeni, da se reka uspešno čisti strupenih snovi. Kdaj bo znova čista, si ne upajo napovedati niti največji optimisti. Toda to, da je ekološki bolnik, še nikakor ne pomeni, da bi lahko ravnali z njo kakor svinja z mehkom, kajti izvir reke še vedno sodi v inventar najpomembnejše naravne dediščine v Republiki Sloveniji.

A to, da sodi izvir Krupe po vseh dosedanjih vrednotenjih zaradi hidromorfološke, zoološke in ambientalne vrednosti med najpomembnejše naravne znamenitosti Slovenije, gotovo ne zanima kaj prida sedanjega lastnika mlina, žage in ostalih poslopij pri izviru reke. Če je še pred nakupom teh stavb in pripadajočih zemljišč Jakob Puš zaprosil novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine za strokovne osnove varstva naravne in kulturne dediščine za poseg v prostor, pa je sedaj jasno, da teh osnov od spomladi leta 1987, ko jih je dobil v roke, najbrž ni več pogledal. Kako bi si lahko sicer razlagali, da si je dovolil tako grob poseg v prostor in v nekaj dneh popolnoma izmalčičil znameniti izvir Krupe.

Puš se je potem, ko je naredil betonski jez in na lokaciji bivše žage zgradil nov objekt, v katerem naj bi bila žaga in hidroelektrarna, odločil, da bo razširil pot do izvira od štirih na 5 do 7 metrov širine, ponekod je naredil tudi nove vseke poti in tako pridobil material za navoz in oblikovanje nove brežine reke. Levo od bivših svinjakov je z navozom skal in kamenja plato dvignil vsaj za en meter in ga razširil za okoli 15 metrov v vodo oz. v območje izvira. Od nekdanj romantičnega jezera med jezom in strmimi pečnami, izpod katerih prvirje na dan

zelenkaste vode Krupe, je sedaj ostala le še ozka struga. Ta poseg v prostor je tako grob in izpeljan na tako nesramen način, da nihče, ki ima količjak čuta za naravne lepote, ne bi mogel mirno prenesti pogleda na tako veliko rano v prostoru. Toliko manj pa še tisti, ki se z varovanjem okolja ukvarja poklicno. Zato si je Mira Ivanovič z novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine skupaj z gradbenim inšpektorjem Mandlom v prvih dneh maja ogledala poseg, inšpektor pa je ob tem ustno ustavljal dela. Skoraj nerazumljiva je ob obisku naravovarstvenice in inšpektorja izjava lastnika, češ da je menil, da za navoz materiala ni potrebnih nikakršnih dovoljenj.

Vedno znova se zastavlja vprašanje: zakaj je Puš sploh prosil Zavod za strokovne osnove, če

IZNAKAŽEN IZVIR KRUPA — Takšen je bil izvir Krupe v sredo pretekli teden. Namesto jezera je ostala le še struga, nehote pa se zastavlja vprašanje, kje si je lastnik vzel pravico tako izkazati nekdanji belokranjski biser.

mu niso kaj prida mar? Najbrž le zato, ker je ob nakupu stavb moral imeti tudi »papirje« Zavoda, ne pa tudi zato, da bi jih resnično upošteval. Kajti če bi si vzel le nekaj minut časa in osvežil spomin, bi iz Zavodovih smernic lahko zvedel, da ne le območje, na katerem je »operiral«, ampak še mnogo širše sodi v ožji varstveni pas, ki se mora ohranjati v vsej svoji naravnosti, neokrnjenosti in izvirnosti. Zato znotraj varovane območja ni mogoč noben gradbeni poseg brez posebne strokovne presoje in vplivov na okolje. Dokaz, kakšno vrednost ima izvir Krupe, pa je tudi v tem, da je evidentiran celo v Dolgoročnem in srednjeročnem planu Republike Slovenije v zasnovi za varstvo naravne in kulturne dediščine, še letos pa naj bi ga zavarovali kot naravno dediščino.

Toda ali bo sploh moč še kaj zavarovati? Ivanovičeva ni pesimista, pravi pa, da ne ve, na kakšen način naj bi sanirali poseg, da ne bi bilo še bolj boleče za okolje. Ne more pa dojeti, zakaj se ni lastnik obrnil na Zavod, preden je začel samovoljno zastipavati izvir, kajti ni rečeno, da mu bi Zavod branil manjše posege v prostor, razumljivo pa je, da mu takšnega razdejavanja ne bi dovolil. In ne nazadnje morda še to: zanimiva je reakcija krajevne skupnosti Semeč, od katere bi pričakovali, da bo prva sprožila alarm ob barbarskem uničevanju dediščine Slovenije. Toda predstavniki krajevne skupnosti so celo izvedli miniranje nove poti do Krupe, iz česar sledi, da so bili zraven tudi pri zasipavanju njenega izvira. Njihova utemeljitev: novi lastnik poslopij ob izviru nam bo pripeljal v krajevno skupnost razvoj. Mar ni bilo v Beli krajini pod krinko razvoja že dovolj uničenja?

M. BEZEK-JAKŠE

Marjan Marinc: »Zbirko dam le Dvoru!«

Vsestranski slovenski kulturni delavec in ustvarjalec Marjan Mrinc je tako rekoč že pravi Dolenjec, čeprav je Ljubljčan, njegov rod pa izhaja pravzaprav iz Štajerske. Odkar je upokojen, preživi v svoji letni hiši v Trebči vasi nad Krko večji del leta in se le redko, ozadljano z belini prameni meglice, dvigajočih se iz reke, je povedal vse. Kraj za bogove! Marjan Marinc sicer ni bog, se pa tukaj vseeno dobro počuti in je suveren gospodar na svoji hiši. Čeprav nisem bil najavljen, me je takoj sprejel in bil pripravljen na pogovor. Zanimala me je predvsem njegova slavna zbirka, plod njegovega dolgoletnega in vztrajnega zbirateljskega in strokovnega dela. Zbirka, ki bi lahko pomembno obogatila kulturno poudbo zgornje doline Krke, če bi jo znali pametno izkoristiti. Seveda pa je razgovor tekkel tudi o drugih stvareh, saj je čas, da spoznamo še nekatere druge podrobnosti iz življenja tega zvestega ljubitelja Dolenjske.

• Kako je torej nastala in kakšna je ta zbirka?

»Zbirateljstvo je strast, ki je verjetno v krvi, saj se je že pred pojavljala v sorodstvu. Narodno blago mi je vseh in cenim ga tako, da se mi zdi škoda, če bi predmeti, ki so jih ustvarili naši predniki, propadali. Med ljudmi je veliko neukosti in nepoznavanja, pa tudi malomarsšine in slabega odnosa do tradicije, zato je več marsikaj propadlo. V moji zbirki je zato tisoč predmetov, od skrinj, poslikav,

orodij, posod in drugih potrebščin do železovlarskih izdelkov. Nabiral sem jih po vsej Sloveniji, slednjih pa je največ iz Suhe krajine. Seveda nisem ničesar zbiral iz osebnih koristi in bi prav rad, da to blago, ljudska ustvarjalnost, postane, primerno urejena, seveda, dostopna čim širšemu krogu. Zato sem skoraj malo ujaljen, da se moja ponudba novomeški občini, ki stoji že skoraj dvajset let, obravnava tako nezainteresirano. Drugod bi to pograbili z obema rokama. Moja želja je, da se najde na Dvoru primerna hiša, se obnovi in vanjo postavi zbirka. Saj stavba pravzaprav je, Zarabčeva hiša, stara oštarija iz 18. stoletja, le denarja ni. Čudno, da se najde za druge stvari. Dvorjani se sedaj dogovarjajo, da bi jo kar sami obnovili. Drugam pa zbirke ne dam. To je moj dolg do domačinov ali pa nič! Saj sem dobil pred dnevi ponudbo, da bi jo Krka postavila v Toplicah, pa mi to ni všeč. Če se najde denar za tam, naj se tudi za Dvor.«

• Kaže, da so se vam domačini in kraj priljubili, ko vam je toliko do tega, da »Marinčeva zbirka« ostane prav na Dvoru?

»Čisto gotovo. V tridesetih letih me vidijo skoraj vsak dan, zato me imajo za domačina. Povsod sem zraven, imajo me kar za svojega, in vesel sem, da me imajo. Nobenih problemov in konfliktov nisem imel tukaj. Nobeden pa tudi ni vsiljiv in imam tisti mir, ki ga potrebujem. Pri mojih letih in po vsem tem, kar sem v življenju dal skozi, nekaj takega tudi potrebujem.«

• Kako pa ste pravzaprav prišli sem?

»Pred več kot tridesetimi leti je bilo to. Ribičija. Prijatelji so me vzkliki sem, bili smo navdušeni ribiči, pa sem se spet zagledal in navdušil. Rekli so mi, da je v Podgozdu naprodaj neka bajta, pa sem jo kupil. Tako sem bil prvi vikendar v dolini Krke. Takrat je bil še makedan in ni bilo lahko priti sem. Toda meni se je zelo priljubilo. Vedno sem imel rad gričke, zelenje, tekočo vodo. Za morje mi ni bilo nikoli.«

• Seveda se je v dolini od takrat marsikaj spremenilo? Vam je še vedno kljub temu všeč?

»V principu na zunaj še ni videti take razlike, edino Krka ni več taka, kot je bila. Govoriva seveda o okolju. Kaj je bila Krka v ribolovu, pove samo tole: če sem imel na obisku, pa sem vprašal fante, če bodo ribo, in so bili za to, sem vzel palico in čez pol ure smo jih imeli na mizi tri do štiri kilograme. Ta ni ribiška, tako je bilo! Pa pojdi sedaj, in videl boš, kaj bo. Krka je zastrupljena že pri izviru, tam še bolj kot tukaj, in to se pozna na življenju v vodi in ob njej.«

• Suho krajino pa ste poznali že prej, predno ste se nastanili tukaj?

»Da, kot mlad partizan sem se več let potikal naokoli. V partizane sem šel že enainštiridesetega, sem spomeničar.«

• Ste bili že prej aktiven kot komunist?

»Ne, kaj bi. Takrat nisimo tako gledali. Šli smo v partizane iz nacionalnih razlogov, za borbo proti sovražniku, ne pa kot komunisti. Komunisti gor ali dol, to sploh ni bilo važno.«

• Bili pa ste že študent, ko ste šli v partizane?

»Ja, morda se sedaj smešno sliši, ampak študiral sem elektro. To je bilo bolj za »hec« kot zares, kajti bolj sem se že takrat posvečal umetnosti, ki-parstvu. Bil sem Gorsetov in Kalinov učenec, no, kmalu po vojni na akademiji v Beogradu tudi Dolinarjev. Ampak to so življenjski drobci, ki niso bili nikoli uresničeni.«

• Ste bili v partizanih tudi v kulturnih skupinah?

»Bil, bil. Od začetka sem bil v 13. loški brigadi, poznejši Bračičevi, komisar baalajona, potem pa sem bil pri Kočevju ranjen in pripeljali so me na Uršna sela in Podgrad, kjer sem okreval. Zatem so me poslali na tečaj in postal sem vodja frontnega teatra VII. korpusa vse do osvoboditve, nakar so me poklicali v Beograd. Tam sem bil v politični upravi. Ob koncu vojne sem bil kapetan, leto pozneje je major. To je bila moja vojaška kariera.«

• In kdaj se je končala?

»Zelo na hitro, 9. maja 1949, ko so me aretirali in sem bil dve leti in dva meseca zaprt. Smešno, bi človek rekel sedaj, saj niti nisem vedel, zakaj. Takrat pa to ni bilo nič smešno. V Beogradu sem zasnoval Zastava film in bil njegov načelnik. Dva oficirja, ki sta mi bila podrejena, so zaprli kot informbirojevca, eden od vojakov pa je pobegnil čez mejo s kamero. Zato so verjetno zaprli tudi mene, drugega vzroka namreč niso imeli. Bilo je tako po njihovi logiki, češ da nisem bil dovolj buden. Dobro, odsedel sem tisti dve leti, da ne govorim, v kakšnih pogojih!«

• Verjetno nič bolje kot drugi?

»Slabše! Bil sem trinajst mesecev v samici. Veste, kaj je to? Ja, to si človek lahko samo predstavljaja, pa nikoli tako, kot je hudo v resnici. To je bilo na Banjici v Beogradu. Ne vem, kako sem zdržal tako dolgo, a nekako je vendarle šlo. Druge so vozili ven, če sem imel na obisku, pa sem vprašal Petričević, generala, ki so jih takrat prijeli na meji. Pa so jih vozili ven, niso zdržali. Jaz pa sem zdržal trinajst mesecev. Potem sem bil v Stari Gradški pa na Grguru, ki je bil končna faza. Ta otok je bil depandansa Golega otoka, samo da je bil vojaški.«

• Ste svoje doživljaje že kdaj zapisali za javnost?

»Ne, nisem, se mi ne ljubi. Drugi so pisali o tem. Če pa bi toliko dali skozi kot jaz, ne vem, če bi pisali. Da, bili so hudi časi. Če se samo spomnim, kaj so z nami delali v Gradški! Na Banjici me, tam sem bil v samici, Gradška pa je bila mučilnica. No, Grgur, to pustimo. Tam se tako ve. Kamen! Boksit smo tolkli in vozili za teniška igrišča gospodov.«

• Se vam je kdaj pozneje kdo opravičil za to?

»Ne, nisem, se mi ne ljubi. Drugi so pisali o tem. Če pa bi toliko dali skozi kot jaz, ne vem, če bi pisali. Da, bili so hudi časi. Če se samo spomnim, kaj so z nami delali v Gradški! Na Banjici me, tam sem bil v samici, Gradška pa je bila mučilnica. No, Grgur, to pustimo. Tam se tako ve. Kamen! Boksit smo tolkli in vozili za teniška igrišča gospodov.«

• In kako je z ustvarjalnostjo danes?

»Zelo mirno.«

• Je drugod preveč vse razburkano? Na primer v društvu pisateljev, kjer ste član? Se je po vašem mnenju preveč spolitiziralo?

»To pa tudi. Jaz nisem več tangiran s temi stvarmi. To ni več društvo pisateljev, to je politični klub. Vsi so se šli politike, od Zlobca pa do Mikelnar, Rupla, Pavčka, vsi so postali veliki politiki. Saj je v redu, društvo pisateljev je vedno bilo avangarda glede na narod, vodila ga je v vseh časih, toda to, kar se grejo sedaj, pa je že pretiravanje. Eden čez drugega, pa vsi tako strašno pametni.«

• Sedaj imate kar dva v predsedstvu, Zlobca in Kmecla.

»No, blagor jima, če mislita, da je to to, pa naj bo.«

• Menite da je kmetovanje boljše za vas?

»Ja, to je bolj vrtičkarstvo. Pa ni to cilj, človekov notranji mir je nekaj.«

• In v čem ga najdete?

»Gobarim, ribarim, vrtičkarim. Ali ni to notranji mir? Kaj se bom pa še z nečim šel, ko pa tako kratko živimo! Končno pa imam že sedemdeset let. Tudi to nekaj pomeni. Ne rečem, za tiste, ki so mlajši in jim gre za oblast, najjo imajo! Meni za 10 ni in tudi prej, ko bi jo lahko imel,« nisem hotel.«

TONE JAKŠE

DEVETLETNA MATI

Selma Bozca, devetletno dekletce turškega rodu, je pred kratkim rodila sina v porodnišnici v Afyonu. V ozadju tega »rekordnega« dogodka je osebna tragedija: dekletce je bilo posiljeno, dojenčka pa so ji začasno pridržali v porodnišnici, ker ga ne more negovati. Nima ne potrebnih izkušenj ne telesnih sposobnosti, saj otroka zaradi telesne nerazvitosti niti podojiti še ne more.

MISLI

Spor se iz spora koti in vojna rojeva spet vojno — zmerom se najde kak vzrok, ki rodi posevčene namene.

JANEZ MENART

Pogosto povzročajo usodne dogodke najmanj pomembne reči.

JOŽE VOLARIČ

Če samega sebe ne ljubiš, tudi bližnjega ne moreš, ker ga ne boš znal.

JOŽE JAVORŠEK

Brez zaupanja ni možno pravično, človeško sožitje.

IGOR TORKAR

Nimamo nobene izbire v življenju, dobimo samo tisto, kar smo si zaslužili.

DAVID ALBAHARI

NAGRADNA KRIŽANKA

KEM. SIMBOL ZA DUŠK.	PRVA MOHA-MEDANSKA DINASTIJA KALFOV	ZVINO-ZDRAVSTVO	VZOR	AVTOR J. UDRI	SVINČNICA	PRIPROVEDNA PESEM	GOJITELI SEMEN	SREDOZEMSKA OKRASNA RASTLINA	MUNSKO ZLEB
				LESNI TRGOVEC					
	STRO			GRADIBEN MATERIAL					
	PISMENO POTRDLJO					RASTLINA ZA PRDOB. OPLJA			
	FR. IGRALEC GASH					SLOV. BALETNIK (METODI)			
	FR. IGRALEC POKONČNI KLAVER					MESTOVNDR (STEKLOJ) VRSTA CESTNEGA TLAKA			
DL	NASLADILO IZ SEMEN KAKAVOVCA	VRSTA ZRAPE	UGANDSKI POLITIKANIN ZELNAT STOR	URNA			TAPETA	MEJAS	
VRSTA ALKALOIDA				GR MIT LETALEC ZVALJAČA					
HEBREJSKO MESTO V PALESTINI		ZEMLEVID SUKANEC				ITAL VELEKOT VRSTA POLTRDIH KOLODOV			
SLOV. RITMIČNA TELOVADKA			PEME NUMERO			DOMAČA PERNATA ŽIVAL			
GOROVJE V ITALIJI				PRESTOLNICA GRUJE					
OKTOBER				MRHOVINA					

Končno resnica o Katynskem gozdu

Sovjetska država je prevzela odgovornost za poboj poljskih oficirjev v Katynskem gozdu — Dolgoleten molk o resničnih morilcih prekinjen

Še ena bela lisa na straneh zgodovine zadnje svetovne vojne je precej manjša, kot je dolgo bila. Piš sprememb, ki veje po Vzhodu, je pridvil nekaj zastorov nad temačnimi dogodki, ki so jih prikrivali ali pa jih vsaj skušali predrugačiti. Eden takih je poboj poljskih oficirjev v Katynskem gozdu.

Na nedavnem sestanku Gorbačova in Jaruzelskega v Moskvi je prišlo do prelomnega trenutka pri obravnavanju tega dogodka. Sovjetska država je »prevzela odgovornost za poboj zajetih poljskih oficirjev v Katynskem gozdu aprila in maja 1940. leta,« se glasi sporočilo Tassa.

Nad tragedijo v Katynskem gozdu je skoraj pet desetletij uradno vladal molk. Priznanje sovjetske države, da so poljske oficirje pobili ekvadejenci po ukazu Berije, za Poljake in zgodovinske pisce sicer veliko pomeni, ni pa to prava novost. Ta resnica je, kljub temu da so jo skrbno skrivali, že dolgo znana.

Kako so tekli dogodki? Septembra 1939 je Rdeča armada vdrla v vzhodne dele Poljske, medtem ko se je poljska vojska na zahodu ogorčeno borila s Hitlerjevimi oklepni enotami. Sovjeti so v hitrem prodoru zajeli okrog 220.000 poljskih vojakov, med njimi kakih 15.000 oficirjev in 12 generalov. Aprila 1943, ko je minilo kratkotrajno sovjetsko-nemško prijateljstvo in so nemške čete prodrle globoko v sovjetsko ozemlje, je v okupirani Poljski prišla na dan tragedija v Katynskem gozdu. Razglasili so jo Nemci in jo spretno izrabili za ustvarjanje protisovjetskega razpoloženja. Svet je zvedel, da so v Katynskem gozdu odkrili osem množičnih grobišč in v njih posmrtno ostanke več kot 4000 pobitih poljskih oficirjev, med katerimi so bili številni mobilizirani profesorji, zdravniki, inženirji, pisatelji, skratka intelektualna elita naroda.

Po teh odkritjih sta od mednarodnega Rdečega križa tako predsednik poljske emigrantske vlade v Londonu Wladislaw Sikorski kot nemški Rdeči križ zahtevala preiskavo. Opravljen je bil izkop žrtev. Vendar je sama razlaga dogodka v kasnejših letih postala vprašljiva. Nemci so krivdo za pokol takoj zvalili na sovjetsko oblast, ta pa kasneje na Hitlerjevo. Posebna sovjetska komisija je namreč tudi raziskala pokol v Katynskem gozdu in leta 1944 dala poročilo, znano kot Burdenkovo poročilo. V njem se krivda za pokol pripisuje Nemcem, predvsem na podlagi dejstva, da so bile vse žrtve ustreljene z nemško municijo. Ugotovitve v tem dokumentu so vse do pred kratkim veljale za uradno stališče Moskve in Varšave. Še leta 1985, ko so na varšavskem pokopališču Powazki postavili spomenik žrtvam iz Katynskega gozda, so na ploščo pod velikim granitnim križem napisali: »Poljskim vojakom — žrtvam hitlerjanskega fašizma, ki počivajo v katynski zemlji.«

Povsem drugačno resnico razkriva poročilo poljskega Rdečega križa. Ta dokument je odkril zgodovinar W. Kowalski v britanskem Foreign Officeu, kjer so ga hranili kot največjo skrivnost, da bi z njim ne škodovali Sovjetski zvezi, zavezniški državi v boju proti Hitlerjevi Nemčiji. Vendar se da sklepati, da so zavezniki vedeli za pravega krivca poboja v Katynskem gozdu. Dejstvo je namreč, da na nuernberskem sojenju pokola poljskih oficirjev niso uvrstili med nacistične zločince.

V poročilu komisije Rdečega križa, ki je pod nadzorom nemških oblasti leta 1943 opravila izkop žrtev iz množičnih grobišč, piše, da so v osemih grobiščih našli 4243 žrtev. Komisija je ugotovila, da so oficirje pobili v obdobju od konca marca do začetka maja 1940. Žrtve so streljali z nemško municijo, vendar so bile v bodne rane narejene z značilnimi sovjetskimi bajonetami. Nemško municijo so uporabili, da bi krivdo pripisali Nemcem. Teh pa v času pokopa sploh ni bilo na tem območju.

»Ne smemo pozabiti, da grobišča v Katynu ne razjasnjujejo do konca usode poljskih oficirjev,« pravi profesor varšavske univerze dr. Jarem Naciszewski, predsednik poljskega dela mešane sovjetsko-poljske komisije zgodovinarjev, ki se ukvarjajo z »belimi lisami« v zgodovini odnosov med obema državama.

V Katynu so posmrtni ostanke samo tretjine od 12.000 poljskih oficirjev, ti

lili na sovjetsko oblast, ta pa kasneje na Hitlerjevo. Posebna sovjetska komisija je namreč tudi raziskala pokol v Katynskem gozdu in leta 1944 dala poročilo, znano kot Burdenkovo poročilo. V njem se krivda za pokol pripisuje Nemcem, predvsem na podlagi dejstva, da so bile vse žrtve ustreljene z nemško municijo. Ugotovitve v tem dokumentu so vse do pred kratkim veljale za uradno stališče Moskve in Varšave. Še leta 1985, ko so na varšavskem pokopališču Powazki postavili spomenik žrtvam iz Katynskega gozda, so na ploščo pod velikim granitnim križem napisali: »Poljskim vojakom — žrtvam hitlerjanskega fašizma, ki počivajo v katynski zemlji.«

Po končani zadnji vojni se je neki ameriški vojak vrnil iz Evrope z nenavadnim spominkom — z veliko staro knjigo lepih in z dragulji okrašenih platnic in napisano z zlatim črnilom. Skoraj 35 let je knjiga počivala v lastnikovi pisarni v manjšem podeželskem mestu vzhodnega Teksasa. Vsi v mestu so vedeli za staro knjigo, nihče pa ni vedel, da je knjiga velika zgodovinska in kulturna dragocenost. Nekdanji ameriški vojak, kasnejši poslovnež, je namreč na svoj dom prinesel srednjeveški ilustrirani rokopis Evangeliji, knjigo, ki je bila napisana in zvezana v 9. stoletju in je torej 500 let starejša od Gutenbergove Biblije. Njena vrednost se po ocenah strokovnjakov giblje okrog 30 milijonov dolarjev.

Vrnitev Evangelijev

O dragoceni knjigi se je razvedelo šele te dni, ko je nemška vlada sporočila, da je odkupila Evangelije za 3 milijone dolarjev od neimenovanega trgovca s starinami. Skrivnost starodavne dragocene knjige se je začela razgrinjati. Vrnitev knjige je v njeno domovino se je pravzaprav začela že pred nekaj leti, ko je njen ameriški »lastnik« umrl in so jo njegovi dediči sklenili prodati. Knjiga se je pojavila na seznamih starin. Diapozitivni njeni strani so v tem času prišli v roke tudi nekemu strokovnjaku v New Yorku, ki je knjigo prepoznal, vendar pa se kljub temu zanjo uradno ni izvedelo. Knjiga je šla naprej na mednarodni trg starin. Nazadnje sta jo dva zasebna trgovca s starinami ponudila v odkup zahodnonemški vladi za 9 milijonov dolarjev. Nemška vlada je najprej nakup odbila. Ko pa so se trgovci začeli pogajati z Japonci, je le pokazala več pripravljenosti. In tako je bila knjiga nazadnje prodana za 3 milijone dolarjev. Prodajo so opravili v Švic.

Toliko se ve. Ni pa znano, kako je ameriški vojak prišel do take dragocenosti. Domneva se, da je bila knjiga ukradena. Nemci so namreč pred koncem vojne, ko so v Tretji rajh z vseh strani vdrali zavezniki, poskrili številne kulturne in zgodovinske dragocenosti. Tako so dragocenosti iz samostana Quedlinburg spravili v več zabojev in jih skrili v bližnjo jamo. V času ameriške vojaške zasedbe je iz skrivališča izginil zaboj št. 13, v katerem so bili med drugim shranjeni dragoceni Evangeliji in glavnik iz zlata in slonove kosti Henrika I. Ameriške zasedbene oblasti so sprožile preiskavo, vendar so jo prekinile, ker je zasedbeno območje leta 1949 pripadlo Vzhodni Nemčiji.

Kje so ostale dragocenosti iz zaboja št. 13? So milijone dolarjev pobrali dediči ameriškega vojaka ali spretni trgovci? Na ta vprašanja ni odgovorov.

stih iz taborišča Kozielski. Dospel je zgodovinarjem še ni uspelo ugotoviti, kakšna usoda je doletela internirane oficirje iz ostalih dveh taborišč.

»Ni nikakršnih dokumentov, so samo sumi,« pravi dr. Jerzi Halzer. »Domneva se, da so jih namerno potopili ali pa so umrli kot žrtve pomorske nesreče na Belem morju. Morda so bili postreljeni blizu Harkova. Informacija o streljanju izvira od prebivalcev teh krajev, ki govorijo, da se je tam nahajalo taborišče oficirjev, ki so bili oblečeni v tuje uniforme. Oficirje naj bi na istem mestu tudi likvidirali.«

Galaktično rojstvo

Spremenjena spoznana o nastanku galaksij

Naša galaksija, imenovana Rimska ali Mlečna cesta, naj bi nastala v zgodnji fazi razvoja vesolja, ko še ni bilo staro milijardo let. Ogromen oblak kozmičnih plinov naj bi se takrat strnil v vrtnec zvezd. V približno enakem obdobju naj bi se oblikovale tudi druge galaksije v nam poznanim vesolju. Astronomi bi morali torej raziskovati skrajne meje vesolja, če bi hoteli opazovati rojstvo galaksij, se pravi milijarde svetlobnih let v globine vesoljskega prostora.

Astronoma Riccardo Giovanelli in Matra Haynes s cornellske univerze pa sta odkrila galaksijo v nastajanju, ki je neprimerno bližje in mlajša. Galaktični zarodek je diskasto oblikovan oblak vodikovih plinov ogromnih mer. Je desetkrat večji kot naša Rimska cesta, vendar ima le desetino njene mase. Oblak je v procesu strmooglavljenja vase pod silo lastne gravitacije. Kolaps je, kot so opazili kasnejši opazovalci tega zanimivega pojava, že stvoril nekaj zvezd.

Vse torej kaže, da so astronomi odkrili galaksijo v nastajanju. Če je to res, kar bodo potrdila ali zavrgla nadaljnja opazovanja, potem bodo morali v astronomskih učbenikih spremeniti poglavje, ki govori o nastajanju galasij, in sicer dodati, da niso vse galaksije nastale v zgodnji dobi tvorjenja vesolja, temveč da se je tvorjenje nekaterih močno zavleklo.

gledal zeleno mokro listje nad sabo. Sončni žarki so kot zlate niti prodrali skozi listje mladega grmičevja, pod katerim je ležal. Zeblo ga je po vsem telesu, čeprav je bilo soparno in ležišče suho. Zato se je hitro dvignil in previdno stopil na rob odprte jase. Dobro je vedel, do kam je prišel še pred temo. Ponoči pa je še dolgo hodil po gozdnih poteh in zdaj krajja ni takoj spoznal.

Nekje tukaj bi že moral slišati žuborenje vode, ki pada izpod skalovja v potok. Prisluhnil je. Samo ščebetanje ptic se je razlivalo v krošnjah drevja in žužnjanje žuželk v sončnem zraku. Široka, v soncu se lesketajoča rosna jasa se je raztezala daleč ob hosti do rjavih pobočij neobdelanih polj. Tam, izza hrbtov nizkega grmičevja so se videle slamnate strehe kozolcev in siva kupola cerkve. Spoznal je, da je bil ponoči v velikem krogu vas obšel in da jo gleda zdaj iz daljave od druge strani.

Rojstna vas! Kako je mogel v temi zaiti in bloditi do izčrpanosti po znanih gozdnih poteh?

Ruski pes in ameriški grizli

Nadležne nevarne medvede v narodnem parku naj bi ukrotili uvoženi karelijski psi

V slovitem Yellowstonekem naravnem parku, ki ga vsako leto obišče na milijone turistov, imajo težave s tamkajšnjimi domačimi prebivalci, velikimi medvedji grizliji. Te drugače redke in zaradi ogroženosti zaščitene zveri so postale hudo nadležne in vse pogostejše ogrožajo obiskovalce parka.

Ko so odgovorni premišljali, kaj narediti, so zavrgli rešitev, ki je bila najbolj pri roki — preseljevanje zveri v bolj odmaknjene predele parka. Preseljevanje

Varčno z oljem

Hitro ugotavljanje iztrošenosti motornega olja

Motorno olje je podvrženo velikim temperaturnam in pritiskom, zato se sčasoma v njem naberejo različne snovi od ogljikovih spojin do kovinskih drobcov. Olje postane kontaminirano, izgublja svoje koristne lastnosti in treba ga je zamenjati z novim, da avtomobilski motor teče lepo gladko naprej.

Stvar je preprosta, vendar pa iztrošenost motornega olja ni tako preprosto ugotavljati. Zgolj opazovanje barve ni dovolj. Da bi olje zelo pogosto menjali, ni niti varčno niti potrebno. Če že ni škoda nepotrebnih izdatkov, pa nekaj nedvomno velja ekološki premislek: odpadna motorna olja so resen ekološki problem. Zato so v svetu iskali način, kako hitro in zanesljivo ugotoviti iztrošenost motornega olja, da bi ga menjali le po potrebi.

Kot kaže je, to uspelo amerškemu podjetju ICC Federated. Tu so izdelali napravo, ki ugotavlja stopnjo iztrošenosti motornega olja. Za analizo je dovolj, da kanemo kapljico motornega olja v senzorsko jamico v napravi in že se po nekaj sekundah izpiše stopnja onesnaženosti olja ter znamenje, ali je olje že treba zamenjati ali ne. Naprava lahko analizira tudi uporabnost zavornega in mazivnega olja.

Razlike v možganih

Možgani moških in žensk niso povsem enaki

Ženske imajo v povprečju boljše besedne sposobnosti kot moški. Deklice prej spregovorijo kot dečki, med njim je tudi bistveno manj takih z govornimi težavami in z disleksijo, motnjami pri branju. Tudi če je zaradi kapi poškodovan center za govor v možganih, se ženske hitreje opomorejo kot pa močnejši spol.

Zakaj tako? Delen odgovor je mogoče najti v rezultatih desetletne študije, ki jo izvajajo na univerzi McMaster v Hamiltonu, in sicer odkritje nevrofiziologinje Sandre F. Witelson, ki raziskuje corpus callosum. To je svezjen živčnih vlaken, ki povezujejo levo in desno možgansko poloto. Strokovnjakinja je posvetila pozornost istumusu, najozjemu delu kalosa, ki povezuje območja možganov, odgovorna za razumevanje govora. Pri analizah 15 moških in 53 ženskih možganov je ugotovila, da je istumus ženskih možganov občutno debelejši kot istumus moških.

To je vsekakor presenetljivo, saj so moški možgani praviloma večji in večji je tudi kalos. Pričakovani bi tudi ustrezno močnejši istumus pri moških.

Po mnenju Witelsonove razliko debel istmusa vpliva na razlike v razumevanju govora pri spolih.

Vsaka misel najde svojo glavo.

IZIDOR CANKAR

V vseh časih, vedno in povsod je inteligenca, torej duhovna elita, največ pretrpela.

D. AITMATOV

Spomin gnusa je močnejši od spomina ljubezni.

M. KUNDERA

Samo omenjena pamet se vnaprej odpoveduje suverenosti in odreka suverenost drugim.

D. RUPEL

svet v številkah

RAZŠIRJENOST DIZLOVNIH AVTOMOBILOV

ITALIJA	5x	10x	15x	20x
ZR. NEMČIJA				
FRANCIJA				
ZDA				
V. BRITANIJA				

Avto v ekološkem pogledu ni prijazna stvar. Ne samo da proizvodnja požira naravne energetske in surovinske vire, tudi uporaba in vzdrževanje pomenita obremenitev okolja. Vendar so med avtomobili nekateri bolj, drugi pa manj obremenilni za okolje. Najbolj prijazni so avtomobili s katalizatorji, potem pa pridejo na vrsto vozila z dizlovnimi motorji, ki okolja ne onesnažujejo s težkimi kovinami. Sodoben dizlov motor je ekološko prijaznejši od bencinskega, vendar so dizelski avtomobili dražji in jih zato ni toliko na cestah, kot bi jih lahko bilo.

dežurni poročajo

OB KOLO Z MOTORJEM — Alojz Korelec iz Gorenje vasi je 8. maja okoli 21.30 pustil svoje kolo z motorjem pred gostilno Ravnikar na Čatežu. Korelec je bil v gostilni dobro uro, dovolj, da se je nekdo mirno usedel na njegovo vozilce in se odpeljal v neznan smer. Lastnik je ob okoli 6 tisočakov.

OSKUBEN AVTO — Neznani storilec je v noč na 10. maj vlomil v osebni avtomobil Novomeščana Zlatka Šolice. Storilec se je spravil nad motor, odvil in odnesel alternator ter razdelil kapo s kablji, za nameček pa je zmaknil še liter olja. Škoda je za 1.300,00 din.

VLOM V AVTO — 10. maja je Majda Ambrožič-Kušar iz Novega mesta obvela stila miličnika, da je v jutranjih urah nekdo vlomil v njeno vozilo. Odnesele je vplinjake, akumulator, rezervno kolo in avtoradio-kasetofon. Kušarjeva je vsaj ob 10 tisočakov.

IZPRAZNJEN BIFE — 31-letna Zdenka Čule iz Grosuplje je 13. maja obvela trebanjske miličnike, da ji je nekdo vlomil v bife prikolico, ki stoji na parkirišču v Medvedjeku. Neznani storilec je odnesel več tehničnih in drugih predmetov, tako da je skupne škoda za preko 5.000 din.

Eden s polenom, drugi z vilami

Krvav večerni obračun v Dolenji vasi

DOLENJA VAS — Šele prejšnji teden so novomeški miličniki izvedeli za dogodek, ki se je pripetil že 26. aprila v večernih urah v Dolenji vasi.

Tega dne sta se namreč pred hišo v Dolenji vasi 11. sprla 28-letni domačin Alojz Springer in 51-letni Alojz Grivec iz Brezji pri Trebnjem. Beseda je dala besedo, nakar sta se možakarja še dela, Pri tem je Grivec s polenom kresnil Springerja po glavi, ta pa je pograbil za vilo in z njimi Grivca zabodel v treh urah. Oba sta hudo poškodovana iskala pomoč v novomeški bolnišnici, o dogodku pa bodo morali kakšno reči tudi sodniki.

B. BUDJA

POLITIKA IN KRIMINAL

Nemara se bo komu, ki danes bere in posluša to in ono o uspešnih uslužbencev organov za notranje zadeve v Sloveniji, zdelo čudno, če mu hkrati nekdo zatrjuje, kako so slovenska kriminalistika, inspeksijske službe in pravosodje v veliki krizi. Toda prav to ireditev je bilo zadnja leta večkrat slišati in tisti, ki se na to področje nekoliko bolj poznajo, ji pritegujejo. Veliko izkušenj in dejstev govori takšni trditvi v prid, v pričujočih zapisih jih bomo predstavili nekaj, zavedajoč se seveda, da je z njimi moč tudi polemizirati. Pri zbiranju spoznanj o krizi slovenske kriminalistike, inspeksijskih služb in pravosodja so bile avtorju teh zapisov v veliko oporo izkušnje upokojenega uslužbenca RSNZ Milana Laha, ki je desetletja svojega službovanja posvetil boju proti kriminalu.

USODNO LETO 1980

Za uvod le nekaj stavkov. Vsaka država, ne glede na družbeno ureditev, se spopada z nujnim zlom, imenovanim kriminal. Na nižji stopnji družbenega razvoja so kriminalce države odkrivale in pregajale zgolj z uniformiranimi službami: stražniki, žandarji in pod. Z nadaljnjim razvojem, predvsem pa s širitvijo vseh vrst komunikacij, so storilci kaznivih dejanj postali gibljivi, ponekod so se organizirali na območju cele države, včasih celo več držav ali tudi kontinentov. Uniformirana policija takemu razvoju ni mogla slediti in za boj z organiziranim kriminalom je bila povsod, ponekod prej, drugod kasneje, ustanovljena civilna kriminalistična služba. Resnici na ljubo, z lokalnimi in neorganiziranimi storilci ima uniformirana policija še dandanes opravka; pri nas v Sloveniji je to milica, ki obravnava lažja kazniva dejanja povsem samostojno, nekatera pa s pomočjo kriminalistične službe.

Kriminalistična služba je bila v Sloveniji razvita že pred vojno, predvsem v Ljubljani, kjer je bilo nekaj znanih kriminalističnih imen. Slednja so, vsaj nekatera, aktivno delovala tudi po vojni, predvsem kot mentorji v takrat na novo organiziranih poverjeništvih za o triranje zadeve, v sklopu katerih so delovali tudi oddelki kriminalističnih služb. Sicer pa zasledimo odseke za kriminalistiko že proti koncu vojne na osvobojenih ozemljih v okviru nove ljudske oblasti. Po vojni je kriminalistična služba večkrat menjala

(Se nadaljuje)

Meglina podoba novomeške KATV

Kopica nedorečenosti, pomanjkljivosti in tudi nezakonitosti pri gradnji novomeškega kableskega omrežja — Izigrani občani — Nova črna gradnja

NOVO MESTO — Gradnje na črno, brez ustreznih dokumentov in projektov, postajajo neke vrste novomeška posebnost. Vanjo so se imenitno vključili tudi tisti, ki imajo na skrbi gradnjo lokalne kableske televizijske mreže. Velika večina imetnikov kableskih priključkov je krepko opeharjena, eni zategadelj, ker so za priključek plačali tudi po nekajkrat večji znesek od ostalih, drugi zato, ker je kvaliteta slike celo slabša od tiste, ki so jo dobivali preko lastnih anten, vsi pa zategadelj, ker so verjeli sladkim obljubam in šli v kupčijo, ki si danes ni legalna in zakonita.

Izvirni greh vsega zla je bil storjen takrat, ko je skupina Novomeščanov, ki je na vsak način hotela čimprej do kableske televizije, našla skupino izvajalcev in z njimi preko zadruga »Napredak« iz Čakovca sklenila pogodbo za izvajanje del. Kajti izkazalo se je, da ta skupina ne le ni bila sposobna v dogovorjenem roku opraviti vseh del, pač pa je bilo tudi v opravljenem delu veliko nestrokovnosti, improviziranja, površnosti in še česa. Prve pogodbe med izvajalci del in posameznimi krajevnimi skupnostmi so bile sklenjene že novembra 1987, ostale marca in aprila 1988. V pogodbah opredeljeni roki so govorili tudi o tem, da bo izvajalec dokončal dela v sto delovnih dneh. Da je nesreča še večja, je ob sklenitvi pogodbe dobil na roke kar 80 odstotkov predplačila, danes pa je jasno, da Čakovčani poslu niso in ne bodo kos.

»Čprav so dela v Bršljinu, Ločni, Mačkocvu, centru Novega mesta, v

Žabji vasi, na Malem Slatniku in v Ulici Majde Šilc v glavnem že končana, smo še daleč od tega, da bi ljudem lahko dali tisto, kar so plačali. Izvajalci del so namreč delali nestrokovno, brez projektov in kar iz glave, kvaliteta slike je slaba, vgrajenega je veliko materiala, ki ga je razvoj kableske televizije že odpisal, vse se je, skratka, delalo na vrat in na nos. Nič čudnega torej, če sploh nimamo evidentiranih dvojnih priključkov, če odnosi med investitorjem in izvajalci niso urejeni, če za opravljeno delo ni predvidenega nikakršnega garancijskega roka, če ni ustreznih gradbenih dnevnikov, da ne naštevam vsega,« razočarano razmišlja Nikola Padevski, strokovni sodelavec skupščine lastnikov kableske televizije. Hkrati pa dodaja: »Dela so se za nameček opravljala brez gradbenega in lokacijskega dovoljenja, brez ustreznih projektov. Vse to nas bo prekleto drago stalo.«

In krivci? Veliko tega lahko napravimo izvajalec del zadruga »Napredak« iz Čakovca, toda lep del krivde ostaja tudi v Novem mestu. Zakaj je bila potrebna takšna naglica, delo brez projektov in dovoljenj? S kakšno vestjo je gradbeni odbor sklepal pogodbe z občani, od njih jemal plačila in jih zavestno pehal v riziko, ko pa ni imel prav nobenega jamstva, da bodo dela temeljito, v roku, predvsem pa legalno opravljena! Ni jih malo, ki so že pred leti za kableski priključek odšteli dinarsko protivrednost domala tisto mark, sliko pa še danes dobivajo s strešnih anten. Kopicami takšnih in po-

dobnih vprašanj ob bok se postavljajo še eno: vrednost vgrajenega materiala je ogromna, toda kdo in kako ga bo zavaroval, ko pa gre za očitno črno gradnjo?

Občani so izigrani, del krivde očitno nosijo sami, ker so pač verjeli obljubam in podpisali pogodbo ter nakazali denar. Toda Nikola Padevski pravi, da puške vseeno ne kaže vreči v koruzo. »Te dni smo sodelovanje s Čakovčani prekinili, predali so nam tudi ves material, posebna komisija pa bo ocenila vrednost njihovega dela. Če ta ne bo dosegla zneska, ki smo jim ga že nakazali, bomo pač morali postopati. Žal tudi s pičlim upanjem, da uspemo, kajti dokumentacija je silno pomanjkljiva, gradiva za postopek je zelo malo. No, ne glede na to bomo dela dokončali in občanom skušali dati tisto, za kar so odšteli denar. Tako je z 11. majem vsa dela, tehnična in strokovna, vzel v svoje roke dipl. inž. Marjan Hribernik in skušal začeto dokončati, hkrati pa tudi odpraviti napake. Nekatera predvidevanja kažejo, da bi bilo težav z izpadi programov, slabo in nekalitnetno sliko lahko konec že v enem mesecu.«

Toda tudi če bo res tako, dvomi, jeza in nezaupanje ne bodo odpravljani. Preveč je že vprašanj, na katere ni odgovora, še posebej pa vertjetno slehernega od imetnikov kableskega priključka bremeni občutek, da se je nič kriv in dolžan znašel v nelegalni in čudni igri, v kateri je doslej le izgubljal.

B. BUDJA

Z MOTORJEM PO SREDI CESTE

TREBELNO — 11. maja ob 23.40 se je 18-letni Rafael Eržen iz Velike Strmice peljal na kolesu z motorjem s Trebelnega proti Mokronogu. Med vožnjo po klancu navzdol je v nepreglednem levem ovinku zapeljal na sredo ceste, takrat pa je nasproti z osebnim avtomobilom pripeljal 29-letni Leopold Šest z Roj pri Trebnjem. Slednji se je sicer umikal, toda trčenja ni mogel preprečiti. Eržen se je v nesreči hudo poškodoval, materialne škoda pa je bilo za 5 tisočakov.

HUDO RANJEN MOTORIST

OTOČEC — 30-letni Benedik Kaplan z Dolenje Mokra polja se je 8. maja ob 14.20 peljal z osebnim avtomobilom od Krovovega proti Novemu mestu in pri Otočcu neprevidno zavijal na levo proti Hotelu Grad. Takrat je z motorjem pravilno pripeljal nasproti 29-letni Marjan Štine iz Klenovnika in trčil v avtomobil. Hudo ranjenega motorista so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, materialne škoda pa je bilo za 25.000 din.

Kopica priznanj za dan varnosti

Uslužbenci novomeške in krške UNZ so minuli petek proslavili 13. maj, dan varnosti — Skupaj podelili kar 62 priznanj in pohval

KRŠKO, NOVO MESTO — Letošnji 13. maj, dan varnosti, so uslužbenci organov za notranje zadeve v Krškem in Novem mestu proslavili bolj ali manj delavno, že po tradiciji pa so se ob tej priložnosti najzaslužnejšim delavcem in tudi občanom za dokaj ugodne varnostne razmere oddolžili s priznanji in plaketami.

Za razliko od prejšnjih let je bila letošnja novomeška slovesnost kar v prostorih UNZ, kasneje pa so se delavci organov za notranje zadeve zbrali še na srečanju v Dolenjskih Toplicah. Visoko državno odlikovanje, medaljo zaslug za narod, sta letos prejela Iztok Likar, komandir postaje prometne milice Novo mesto, in Vojko Oklešen, delavec ONZ Novo mesto. Zlati znak zaslug za varnost je prejel Ivan Štruel, stalni dežurni miličnik na PM Črnomelj, srebrnega pa: Jože Benko, stalni dežurni miličnik na PM Novo mesto, Lojze Podobnik, kriminalist novomeške UNZ, Zlatko Romih, pomočnik komandirja PM Novo mesto, Zdravko Damjanovič, delavec ONZ, poleg teh pa še Čestno podjetje Novo mesto, Slobodan Makivič iz vojne pošte Cerklje, Jan Struhar, patolog-obducent v novomeški bolnišnici, ter Zvone Jovanovič, delavec

ONZ. Slednja sta priznanje prejela na republiškem izvršnem svetu. Bronasti znak zaslug za varnost so letos prejeli Silvester Filipič, Janez Kukec, Miran Lovrin, Jelena Malerič, Drago Podolski, Dušan Slak, Igor Volk, Vlado Pirč (vsi so uslužbenci novomeške UNZ), ob njih pa še rezervni miličnik Milan Jakše, delavec črnomaljskega Belta Miko Šutej iz Ogulina pri Vinici, ki je sam izsledil in prijel mladoletnega storilca kaznivih dejanj, Stane Kržan, delavec krške Kovinarce, Borut Mokrovič, delavec čateških Term, in Martin Vimpošek, delavec brežiškega GG. In za konec še dobitniki pisnih pohval: Pavla Černe, Martina Leskovšek, Neand Filipovič, Edvard Fišter, Marjan Jandrič, Jugomir Marinc, Boris Murn, Drago Sikošek, Peter Šajnič, Janko Škoporc, Ivan Trs, Cvetka Zorič-Tomin in Alojz Kovačič, vsi zaposleni v novomeški UNZ.

Krčani pa se tudi letos za razliko od Novomeščanov niso odrekli tradicije, srečanje svojih delavcev so tudi minuli petek pripravili na Trški gori pri Krškem. Ob tej priložnosti so podelili številna priznanja. Medaljo zaslug za narod je prejel Zlatko Pirš, komandir PM Brežice, zvezno plaketo varnosti pa je dobil Silvo Gorenc, glavni direktor krškega Vidma. Zlati znak zaslug za varnost so letos prejeli Franc Kotnik, Slavko Črnič in Jože Teropšič, srebrnega pa Dušan Korač, Anton Kotar, Ivan Plohl, Vlado Markovič in Anton Uranjek, med zunanji sodelavci pa Alojz Arko, Marjan Vučanek ter OŠ Bratov Gerjevič iz Dobove. Med dobitniki bronastega znaka zaslug za varnost najdemo Bena Dergana, Dušana Kerina, Ivana Ureka in Djordjo Vojakoviča, od zunanjih pa Jožeta Kodriča, Marjana Vučanjka, Kajak-kanu klub Krško ter sekretariat za notranje zadeve in občno upravo pri OS Sevnica. In za konec še prejemniki pisnih pohval: Darinka Divjak, Zoran Kerin, Alenka Lipar in Ivan Vogrinc.

OTROK ZANETIL

METLIKA — 12. maja zjutraj je prišlo do požara na gospodarskem posloju Božidarja Špoljarja iz Metlike. Ogenj je zaneli 8-letni B. Š., ki se je okoli 7. ure igral z vžigalnicami. Požar je uničil gospodarsko poslojce, z njim pa še tona sena, krožno žago, tako da je škoda za preko 15.000,00 din.

IZSILJEVAL JE PREDNOST — 24-letni Anton Šterk iz Kočevja pri Črnomlju je 12. maja ob 18.15 peljal s osebnim avtomobilom po cesti od Novega mesta proti Mačkocvu. Pri hiši št. 6 v Ločni je zdesne na cestniški pripeljal 69-letni Jožef Šlajkovec iz Grobelj pri Šentjurju, ne da bi svoj tricikel ustavil. Trčil je v Šterkov avtomobil in se hudo poškodoval, njegova žena Ljudmila pa je bila laže ranjena. Materialne škoda je bilo za 35.000,00 din.

BREZ VARNOSTNE RAZDALJE — 27-letni Jože Dragovan iz Grabrova se je 7. maja ob 20.15 peljal po Cesti bratstva in enotnosti v Metliki. Ko je pripeljal do Mercatorjeve trgovine, je vozilo ob desnem robu ceste ustavil. Takrat pa se je z motornim kolesom vanj zaletel 18-letni Boštjan Fendrič iz Metlike. Slednji je padel po cesti in se ranil, materialne škoda pa je bilo za 10.000,00 din.

NEPREVIDNO S TRAKTORJEM — 40-letni Alojz Kunič iz Stare Lipe pri Črnomlju se je 8. maja ob 12.55 peljal s traktorjem po vaški cesti in nato zapeljal na regionalno cesto, da bi jo prečkal. Ponej pa je takrat z motornim kolesom pripeljal 21-letni Dražen Ključan iz Vinice. Motorist se je ob trčenju ranil, materialne škoda pa je bilo za 20 tisočakov.

Strela je netila požare

V štirih dneh v Posavju štirje veliki požari — Tri zanetila strela, enega otroška neprevidnost

POSAVJE — Minuli dnevi so v posavske vasi kar štirikrat priklicali rdečega petelina, trikrat ga je zanetila strela, enkrat pa otroška neprevidnost. Škoda je ogromna, samo v dveh požarih je je za 1.500.000 dinarjev, v dveh primerih pa cenitev še ni končana.

8. maja okoli 18.45 je strela udarila v gospodarsko poslojce Slavka Salomona iz Apnenika 7 pri Boštjanju. Ogenj je poslojce, veliko 20 krat 10 metrov, skoraj povsem uničil, zraven pa še več sena, kmečkega orodja in mehanizacije, tako da je škoda ocenjena na 800.000 dinarjev. Iste dne ob 22.50 je zagorelo na gospodarskem posloju Benjamina Pavloviča v Armeškem 28. Najverjetneje je ogenj tudi v tem primeru zanetila strela, požar pa je 15 krat 20 metrov veliko poslojce povsem uničil, hkrati pa več orodja, kmetijske mehanizacije, sena, lesa in poljščin. Škoda je ogromna, vendar še ni ocenjena. V petek, 11. maja, je strela udarila še v gospodarsko poslojce Antona Urbanca v Leskocvu pri Šentjanžu. Poslojce, veliko 18 krat 9 metrov, je pogorelo, v njem tudi več koruze, orodja, mehanizacije, sena in lesa, tako da je škoda za vsaj 700.000 dinarjev. Le četrtega požara, do katerega je prišlo 12. maja ob 20.20 v stanovanjski hiši Av-

gusta Malusa v Brezovici pri Bizeljskem, ni zanetila strela. 9-letni otrok je namreč skušal s kosom gorečega papirja prižgati plinski štedilnik. Papir je padel na tla, vnel se je topli pod in kasneje še kuhinjski elementi. Ogenj se je kmalu razširil po stanovanju, vendar so ga gasilci ukrotili. Tudi v tem primeru je škoda precejšnja, vendar še ne ocenjena.

SLABE ZAVORE

PODTURN — 17-letni Boštjan B. iz Irče vasi se je 12. maja ob 19.50 peljal na kolesu z motorjem po cesti od Cerovca proti Podturnu. Še predno je v Podturnu zapeljal na leseni most, je zaradi prevelike hitrosti in slabih zavov padel po cesti in se hudo poškodoval. Boštjan se zdravi v novomeški bolnišnici.

TRČIL V ZID

DRNOVO — 12. maja ob 2.20 ponoči se je Franc Jeler peljal z osebnim avtomobilom po cesti med Krškim in Drnovim proti Kostanjevici. V podvozu ob križanju z magistrano cesto Ljubljana — Zagreb je z avtom zapeljal na levo in trčil v podporni zid. Jeler se je v nezgodi hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici. Na osebnem avtu — slednji je bil služben — je za 35.000 dinarjev škoda.

Ivan Štruel: »Ko sem prišel v Črnomelj, je bilo v njem le 5 ali 6 avtomobilov.«

Še pet dni v miličniški uniformi

Ivana Štrucla čaka za služenji pokoj

ČRNOMELJ — Le še nekaj dni bo Ivan Štruel iz Črnomlja nosil modro miličniško uniformo, 22. maja jo bo namreč za zmeraj oddolžil. Po več kot treh desetletjih zvestobe miličniškemu poklicu ga čaka zasluženji pokoj, pravi, da se ga vesel in boji hkrati.

Štruel je doma iz Posavja, rojen je v Pišecah, in verjetno kot mladenič niti slutil ni, kakšne vrste uniforma ga čaka. Toda vse se je odločilo prve dni, ko je prišel od vojakov. Najprej ga je za ta poklic nagovarjal sektorski miličnik na Bizeljskem, ko pa je besedo pridal še brat, ki je kot miličnik služboval v Mariboru, je bila njegova življenjska pot že povsem natančno izrisana.

»Prav nič mi ni žal,« pravi danes. »Če bi lahko izbral poklic, bi se znova odločil za miličniškega. Moram tudi zato, ker mi je to bila prva in edina služba. Veliko lepega in tudi žalostnega je prinesla. Še posebej se spominjam tistih let pred tremi desetletji. V Črnomlju je bilo takrat vsega pet ali šest avtomobilov, delo je bilo povsem drugačno. Toda nisem se kaj dosti ukvarjal s prometom, moji največji delovni uspehi segajo na področje kriminalistike. Da trud ni bil zaman, pričajo številne nagrade in priznanja, leta 1974 sem bil tudi na sprejemu pri tovarišu Titu.«

Ivan Štruel je zadnja leta stalni dežurni miličnik PM Črnomelj. O pokloju ne razmišlja dosti. »Dela mi ne bo zmanjkalo. Rad poprimem za vsako opravilo, če ga ni doma, pomagam drugim. Veliko tega zmanj narediti, pa najsi gre za lesene gajbice ali kaj drugega. Upam, mi ne bo zmanjkalo časa,« hudomušno pristiavi.

B. B.

KRONIKA NESREČ

do Mercatorjeve trgovine, je vozilo ob desnem robu ceste ustavil. Takrat pa se je z motornim kolesom vanj zaletel 18-letni Boštjan Fendrič iz Metlike. Slednji je padel po cesti in se ranil, materialne škoda pa je bilo za 10.000,00 din.

NEPREVIDNO S TRAKTORJEM — 40-letni Alojz Kunič iz Stare Lipe pri Črnomlju se je 8. maja ob 12.55 peljal s traktorjem po vaški cesti in nato zapeljal na regionalno cesto, da bi jo prečkal. Ponej pa je takrat z motornim kolesom pripeljal 21-letni Dražen Ključan iz Vinice. Motorist se je ob trčenju ranil, materialne škoda pa je bilo za 20 tisočakov.

Mladinci tokrat prekosili člane

Kolesarji Krke brez vidnejše posamične uvrstitve na dirki Alpe-Adria — Starejši mladinci odlični v Srbiji — Po izkušnje v ČSFR — Zmagi Murna

Domala ves minuli teden je skupaj z vikendom minil v znamenju kolesarstva. Najboljši novomeški kolesarji so se pehali za čim boljše uvrstitve na tradicionalni mednarodni dirki Alpe Adria, starejši mladinci so nastopili na etapni dirki «Kosmajski partizani» v Srbiji, mlajši mladinci so izkušnje nabirali na tridnevni «Dirki miru» v češkoslovaškem Jevičku, v soboto in nedeljo pa so nastopili še v Mariboru. Pričnimo s člansko bero:

Na letošnji dirki Alpe-Adria so se Novomeščani še posebej skrbno pripravljali, cilj jim je bil poseči po najvišjih uvrstitvah. In če njihove končne dosežke gledamo skozi takšne želje, potem so Krkini kolesarji to pot razočarali. Resda so v skupnem ekipnem seštevku zasedli drugo mesto in bili najboljša jugoslovanska ekipa, toda takšnemu izkupičku je manjkala še pika na i. Bodisi v obliki dobre posamične skupne uvrstitve ali nemara kakšne etapne zmage. Z zgolj osim mestom Papež kot najboljše uvrščena Jugoslovana v skupnem seštevku Novomeščani ne morejo biti zadovoljni, imajo namreč ekipo in možnosti, od katerih je povsem umestno pričakovati še kaj več. Zmagovalec letošnje 24. dirke Alpe-Adria je postal sovjetski kolesar Ševčenko, najboljši Jugoslovane je bil Pintarič (Rog) na tretjem mestu, uvrstitve Novomeščanov pa so bile naslednje: 8. Papež, ki je za zmagovalcem zaostal 1:42, 13. Robič +2:14, 16. Glivar +3:16 in 22. Šebenik +3:44. Ekipno je zmagal sovjetski Kazahstan pred Krko, Jugoslavijo (zanjo so vozili kolesarji Merxa), Rogom, Savo, Tbilisijem, Grčijo, Nizozemsko itd. Omeniti velja še, da je v točkovanju gorskih ciljev Srečko Glivar osvojil drugo mesto.

lavije, vsak dan pa so vozili po dve etapi. Za dolensko zastopstvo je bila usodna prva, vožnja na kronometer, kjer so se sicer vsi uvrstili v prvo polovico tekmovalcev, toda zaostanek je bil prevelik, da bi lahko računali na boj za vrh. Če ne bi bilo uvođenega zaostanka, bi se to kaj lahko zgodilo, kajti v cestnih etapah so bili povsem pri vrhu, Gimpelj je bil enkrat celo tretji, Murn pa četrti. V skupnem seštevku je bil najbolje uvrščen Jugoslovane Gimpelj, ki je zasedel 23. mesto, Murn je bil 36., Zupanc 47. in Markovič 63.

Kot že rečeno, pa je skupina novomeških kolesarjev, v katerih so bili tudi prej omenjeni mlajši mladinci, v soboto in nedeljo nastopila še na dveh dirkah v Mariboru. Na sobotnem Talisovem kriteriju za

V nedeljo 6. množični »Tek ob Krki«

Start prireditve v Kostanjevici bo ob 9.30

KOSTANJEVICA — Športno društvo Partizan iz Kostanjevice na Krki priredi 20. maja ob 9.30 tradicionalni 6. množični »Tek ob Krki«, ki hkrati sodi v akcijo RTV Ljubljana »Brazde vzdržljivosti«.

Proga za tek za vsakogar, v katerem bodo lahko nastopili pionirji, pionirke, mladinci, mladinke ter člani in članice, bo dolga 4 kilometre, trimski tek, v katerem bodo udeleženci razdeljeni v osem kategorij od pionirk do članov, bo dolg 10 kilometrov, mali maraton, v katerem bo sedem tekmovalnih kategorij, pa bo dolg 21 kilometrov. Startnina za tek za vsakogar znaša 50,00 din, za trimski tek 100 in za mali maraton 150,00 din, ob tem pa velja dodati, da za pionirske kategorije startnine ni. Organizator bo po končani prireditvi za vse nastopajoče pripravil toplo malico, vse najboljšje pa seveda čakajo nagrade in priznanja.

In če že člani niso dosegli pričakovane, so njihov spodsrljaj več kot uspešno popravili mladinci. Na tradicionalni etapni dirki «Kosmajski partizani» so v konkurenci 102 kolesarjev iz dvanajstih jugoslovanskih klubov prepričljivo opravili z vso konkurenco. Bogdan Fink in Igor Kranjec sta znova potrdila, da sta ta čas najobetavnejša jugoslovanska kolesarja. Prav nič pa nista minili teden za njima zaostajala Štangelj in Mervar. Najhitreje je pet etap v skupni dolžini 375 kilometrov prevozil Bogdan Fink, ki je s časom 5:52,22 postal skupni zmagovalec, drugi je bil njegov klubski kolega Štangelj, Igor Kranjec se je uvrstil na 7., Mervar pa na 10. mesto. Novomeška Krka je močno zmagala v ekipnem seštevku pred Savo in čačanskim Borcem, premoč novomeških mladincev pa je potrdil še Kranjec, ki je postal zmagovalec letičih in gorskih ciljev.

Od minulega ponedeljka do četrta so se mlajši mladinci Krke udeležili tradicionalne 14. »Dirke miru« v Jevičku v ČSFR. Za Uroša Murna, Andreja Gimpelja, Igorja Markoviča in Jožeta Zupanca (slednji je iz krškega Vidma) je bil nastop na 4 etape dolgi dirki najtežja preizkušnja doslej. Na njej je namreč nastopil kar 250 mladih kolesarjev iz Finske, Švedske, Avstrije, Poljske, Češkoslovaške in Jugos-

KRONOMETER — Takole se je s starta dirke na kronometer v Jevičku (ČSFR) pognal Andrej Gimpelj. Bil je sicer najboljši Jugoslovane, toda v močni konkurenci 250 kolesarjev je bil njegov rezultat dovolj le za 52. mesto.

lovoriko slovenskih mest je bil med pionirji B Macele drugi, pri mlajših mladincih je zmagal Murn pred Gimpeljem, pri članih pa Eržen pred Božičem (vsi KD Krka). V nedeljo pa je bila na sporedu 23. spominska dirka Pohorskega bataljona. Pri mlajših mladincih je Murn ponovil sobotno zmago, med starejšimi je bil Majde sedmi, pri članih pa je Božič pristal na 6. mestu. B. B.

LE TOČKA PROTI MURI — Da nogometaši Elana veliko bolje igrajo na gostovanih kot doma, se je potrdilo tudi v nedeljo: proti enajsterici Mure so iztržili le neodločen izid. S takšnim razpletom seveda so bili bolj zadovoljni gostje. Na posnetku je ena neuspešnih akcij pred vrati soboškega vratarja Šiftarja, ki je bil hitrejši in spretnejši od novomeških napadalcev (v temnih dresih). (Foto: B. B.)

Vročina uspavala elanovce

Le remi nogometašev Elana doma proti Muri — Obdržali visoko, peto mesto — V nedeljo v Domžale

Resda so nogometaši novomeškega Elana ostali neporaženi tudi po nedeljskem 21. kolu, ko so doma igrali z Muro, toda zamudili so lepo priložnost, da si s polnim izkupičkom zagotovijo nemara celo mesto blizu vrha lestvice.

Elanovci so tako znova dokazali, da so ekipa, ki veliko bolje igra na tujem, to napa-

vsezadnje potrjuje tudi njihov izkupiček: na zadnjih dveh gostovanjih so iztržili kar štiri točke. Razumljivo je bilo torej pričakovati, da bodo serijo zmag nadaljevali tudi proti nasprotniku, ki je vsaj na papirju slabši od njih. Toda Sobočani so v nedeljo vedeli, kaj hočejo, v Novo mesto so prišli po točko in jo tudi dobili, imeli so celo priložnosti za še kaj več. Novomeščani so tokrat igrali brezvoljno, premalo so tekali, očitno jih je prava poletna temperatura uspavala. Priložnosti za zadetek je bilo malo, delitev točk pa je po prikazani igri še najbolj pravična. In koga pohvaliti v sila poprečni novomeški ekipi? Se največ sta v napadu tekala in se trudila Kobe ter Kostretc, v obrambi pa Primc in Pavlin.

Do konca prvenstva je še pet kol, navzlic nedeljski točki imajo Novomeščani pred ekipami, ki se borijo za obstanek, lepo prednost, do 14. Elkoja jih loči kar 7 točk, prav toliko do 15. Partizana Hmezad, medtem ko je zadnjevrščeno Pohorje z vsega 10 točkami že zdavnaj odpisano. In napoved pred nedeljskim srečanjem tretjevrščenih Domžal in petouvrščenega Elana? Gostitelji so veliki favoriti, toda zadnji rezultati Novomeščanov v gosteh kažejo, da v Domžale ne potujejo z belo zastavo.

Itas še dva koraka do naslova

Rokometašice Kočevja vse bliže naslovu prvakinj — Inlesovci se za prepozno prebudili — Krčani se bodo poslovili od prve republiške lige

Vsega dve koli sta do konca prvenstva tako v moški kot v ženski republiški rokometni ligi. Ugank pravzaprav ni več, pri moških bo prvak Slovenj Gradec, ligo bodo zanesljivo zapustili Krčani, medtem ko se pri ženskah naslov prvakinj smehlja vrsti kočevskega Itasa.

Kočevke so tudi v sobotni tekmi s Ferrotehno potrdile, da so ta čas najboljša ekipa v ligi. Gostjam so nasule v mrežo kar 32 zadetkov, ob tem pa je treba dodati, da so priložnosti dobile tudi mlajše igralke. Že po prvem polčasu so itasovke vodile s prednostjo dvanajstih zadetkov. Nadaljevanje je bilo zgolj še formalnost. Če Kočevkam ne bo spodsrljalo v zadnjih dveh kolu — v soboto jih čaka gostovanje pri Alplesu — so si že zagotovile ne le naslov, pač pa tudi nastopanje najmanj v medrepubliški ligi; če pa do reorganizacije tekmovalnega sistema ne bo prišlo, bodo Kočevke igralce prihodno sezono celo v II. zvezni ligi. Za razliko od Kočevk pa so

vse možnosti, kaže celo, da bodo prvenstvo sklenili na zadnjem mestu, ki so ga še ne tako dolgo nazaj zasedale Prule in kasneje Ormož. Nemara zadnja rešila bilka za Krčane je bil nastop v soboto proti Pomurki Bakovcem, vendar so se domov vrnili praznih rok. Škoda, kajti tudi Krčani so nekajkrat dokazali, da si niso zaslužili tako klavnega konca prvenstva.

Ob jubileju v prvo republiško ligo

Tri desetletja kegljanja v mestu ob Rinzi

KOČEVJE — Kočevsko kegljanje je pred dnevi praznovalo lep jubilej, 30-letno delovanje kegljaškega kluba, ki je prav v tem letu dosegel največji uspeh, odkar obstaja. Člani in članice so se namreč uvrstili v prvo slovensko ligo, kar je bila seveda največja nagrada za dolgoletno naporno strokovno delo.

Članska vrsta je na pravkar končanem prvenstvu II. republiške lige zanesljivo osvojila prvo mesto z 12 zmagami in dvema porazoma, uspeh pa so si prikajali: Milan Pajnič, Tine Kajfež, Bojan Levstik, Roman Krže, Boris Ožanič, Marjan Rački, Tine Selensek, Davor Grgorič in Ivan Novak, trener vrste pa je bil Jože Kozina. Tudi članice so v tej sezoni prikazale odlično formo. Ekipa je resda nekaj starejša od ostalih, saj imajo v svojih vrstah tudi 62-letno Miro Trpin, toda s poprečnim rezultatom 400 podrih kegljev so bili za nasprotnike dovolj močni. Trener Ivan Novak je prepričan, da bo prav spoj mladosti in izkušenosti glavno oržje Kočevk v novem tekmovanju. Upati je, da bodo Angela Zafran, Suzana Mihelič, Vera Janež, Vesna Marinc, Anica Kosten, Kristina Legan, Mira Trpin, Angelca Potočnik in Vesna Oberstar dosegle pričakovani cilj — obstanek v ligi. Po besedah predsednika kluba Bojana Levstika si je tak cilj zastavila tudi moška ekipa. Upajo, da bodo že kmalu lahko računali na kaj več. M. GLAVONJČ

KOBE DRUGI V SLOVENIJI

POSTOJNA — Pred dnevi se je v Postojni končalo letošnje pionirsko šahovsko prvenstvo Slovenije, na katerem sta prvaka Dolenjske krojila vrh. Uroš Kobe se je med 42 šahiste vse do zadnjega kola boril za naslov prvaka; na koncu se je moral zadovoljiti z drugim mestom in v devetih kolu zbral 8 točk. Kobe se je s tem rezultatom drugič zapored uvrstil na državno prvenstvo, lani se ga zaradi pomanjkanja denarja ni udeležil. Bo letos drugače? Pri pionirkah je Ingrid Mihelič prijetno presenetila, med 31 deklet je namreč zasedla 5. mesto.

ŠAHOVSKI KOTIČEK

● Na tradicionalnem prvomajskem hitropoteznem turnirju ŠK GIP Pionir Novo mesto je nastopilo 9 igralcev, vrstni red pa je bil takšen: 1. Luzar 6 točk, 2. Kastelic 5,5, 3. Picsek 5, 4. Pucelj 4,5 itd.
● V Portorožu se je pred dnevi končalo finalno tekmovanje za pokal maršala Tita na območju Slovenije. Nastopilo je 16 najboljših slovenskih ekip, med njimi tudi vrsta novomeškega GIP Pionir, za katero so šahirali: Damjan Plesec, Emil Luzar, Matjaž Brezovar, Mips Rozman in Marjan Kastelic. Novomeščani so v močni konkurenci zasedli imenitno peto mesto; razveseljuje posebej to, da so se povsem enakovredno kosali tudi z zveznimi šahovskimi ligasi. Sicer pa je v zadnjem kolu kazalo celo, da bodo Novomeščani še višje na lestvici, kajti proti ljubljanski Iskri so imeli dobljen dvoboj, a je Kastelic, potem ko je odbil ponujen remi, nesrečno izgubil in dvoboj se je končal z zmago Iskre 2,5:1,5. Če bi Kastelic to partijo dobil, za kar je imel vse možnosti, bi Novomeščani na koncu delili prvo mesto z mariborsko Imetom, v primeru remija pa bi bili tretji. Sicer pa pogledimo novomeške rezultate — 1. kolo: Marles Kovinar — Pionir 2,5:1,5; 2. kolo: Pionir — Titovo Velenje, 3,5:0,5; 3. kolo: Pionir — Radenska 3:1; 4. kolo: Domžale — Pionir 1,5:2,5; 5. kolo: Pionir — Iskra 1,5:2,5. Ob tem naj dodamo, da je na prvi plošči dosegel Plesec 2 točki iz petih partij, na drugi Luzar 2,5 iz treh ter Brezovar eno iz dveh partij, na tretji plošči je Rozman v petih partijah zbral 2,5 točke, na četrti pa Kastelic kar 4 iz petih partij. Še končni vrstni red letošnjega tekmovanja: 1. Metalna Maribor 8, 2. Iskra Ljubljana 8, 3. Vrhnika Avtomontaža 7, 4. Ptuj 7, 5. GIP Pionir Novo mesto 6, 6. Murnka Lesce 6 itd.
● Damjan Plesec, šahist ŠK GIP Pionir Novo mesto, se je pred dnevi udeležil dveh odprtih mednarodnih turnirjev. V Budimpešti je med 430 igralci — med njimi je bilo tudi 9 velemejstrov — zasedel odlično 20. mesto. Konec aprila pa je nastopil še v Nimesu in v konkurenci 137 šahistov iz trinajstih držav zasedel 11. mesto.
● Pred dnevi je bilo na Bledu 42. delavsko ekipno prvenstvo Slovenije v šahu. Nastopilo je 13 ekip, med njimi tudi vrsta novomeške IMV, za katero so igrali Marjan Kastelic, Matjaž Brezovar, Jože Pucelj in Franc Vene. Končni vrstni red: 1. Sloga dom JLA Ljubljana 17 točk, 2. Fronta-Adria Ljubljana 14, 3. Papirnica Količevo 12, 4. IMV Novo mesto 11, 5. Impol Slovenska Bistrica 10, 6. Rudnik lignita Velenje 10 itd.

Otvoritev konjeniške sezone

V nedeljo bo ob 15. uri na šentjernejem hipodromu velika konjeniška prireditve z mednarodno dirko za pokal Alpe-Adria — Sedem preizkušenj

ŠENTJERNEJ — Po daljšem odmoru se ljubiteljem konjeniškega športa na Dolenjskem znova obeta nadvse privlačna prireditve. Šentjernejski hipodrom bo namreč v nedeljo popoldne gostil velike konjeniške prireditve, katere osrednja točka bo seveda mednarodna dirka Alpe-Adria, prva od letos predvidenih dveh.

Nedeljska prireditve se bo pričela ob 15. uri, na sporedu pa bo kar sedem kasaških preizkušenj. Organizatorji, domače konjeniško društvo, bodo nedeljski program popostrili z nastopom krških zmajarjev, domače godbe na pihala in seveda s tradicionalnimi stavami. In sedaj k spore-

TURNIR ZA JUBILEJ

KOČEVJE — V počastitev 30-letnice kegljaškega športa v Kočevju je bil pred dnevi organiziran izredno močan turnir moških in ženskih ekip, v konkurenci slednjih sta sodelovala tudi prvotigaša Celje in SCT Ljubljana. Vrstni red pri ženskah je bil naslednji: 1. Ermo Celje 2472, 2. SCT Ljubljana 2451, 3. Kočevje 2336, 4. Delnice 2291. V moški konkurenci so domači kegljaci zabeležili izreden uspeh, saj so v močni konkurenci zasedli prvo mesto. Rezultati: 1. Kočevje 4645, 2. Delnice 4510, 3. Gradis 4448, 4. Kočevje II 4445, 5. Riko 4368, itd. Sodelovalo je osem ekip.

TOČKA BELOKRANJCEM

KRANJ — V 19. kolu prvenstva za hodne skupine območne nogometne lige so igralci črnomajške Bele krajine osvojili nadvse pomembno točko v boju za obstanek. V Kranju so namreč igrali s Triglavom 1:1 (1:1), edini zadetek za Črnomaljšce pa je dosegel Filak v 30. minuti. Vrsta Bele krajine sicer še ostaja na predzadnjem mestu na lestvici z 10 točkami, toda možnosti, da se prebije višje, so sedaj vendarle nekoliko večje. Za kaj takega pa bo seveda potrebno v nedeljo ugnati ekipo Jesenic.

du nedeljskih dirk. V prvi se bodo pomerili konji s temeljem 1,38, na startu pa jih bo kar šestnajst. Ob Feli, Arjanu, Darki II, Moru, Purgarju, Desini, Dinbu, Rei, Samsonu, Scaniji, Formozu in Pik Keyu se štirje domači konji: Ideal Proud, Pegon, Pelisa in Fabio. Druga dirka bo imela temelj 1,33, v njej pa bodo startali: Eko B, Majk, Pinos, Apel B, Diefendi, Dio Boy, Nuška, Ringo Speed, Enisa, Dudka, Leja II, Lotus B, Patrina in domači Mikan. Na startu tretje kasaške preizkušnje s temeljem 1,29 bo štirinajst konj: poleg domače Briške se Trojanja, Don Keystone, Carlos, Dami, Fude, Libera B, Lee, Perto, Vesja, Aka B, Dudek, Linc in Perla B.

Najhitrejši bosta zagotovo četrta in peta dirka. Četrta ima temelj 1,27, v njej pa bodo vozili Frane Jureš z Askom B, Miro Cvetko z Neno, Miha Koprivnik s Talbotom, Saša Vukašinič z Erovizionom in Lojze Gorjanc s Frenchem Connectionom. Za tema dirkami bo kot šesta na vrsti preizkušnja dvelnetkov, na startu bodo štirje domači konji: Pevideja, Pilka II, Romina in Liš, ob njih pa še Davo B, Daj, Ela B in Mendo.

Kot že rečeno, bo osrednja točka gotovo mednarodna dirka Alpe-Adria. V njej bodo nastopili Briška II, Fantast, Lear, Panto, Perto, Pilatus, Salko B, Sokol. In vozoiki? Domače barve bodo branili Božo Radkovič, Jernej Narat, Martin Kržmanič in Drago Les, ob njih pa še 50-letni Adolf Hoeffler, konjerejec iz Gradca, ki ima za seboj že 60 startov, 30-letni graški

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

rokomet

SRL, moški, 20. KOLO: INLES RIKO—AJDOVŠČINA 26:17 (16:9) Inles Riko: Lapajne, Šilc 5, Mohar, Marolt 1, Djokič, A. Mihelič 2, S. Mihelič 3, Lesar 2, Tomšič 4, Mate 6, Fajdiga 3, Goleš.
POMURKA BAKOVCI—KRŠKO 29:25 (16:8)
LESTVICA: 1. Slovenj Gradec 32, 2. IUV Unšnar 25, 3. Ajdovščina 23, 4. Inles Riko 22 ... 12., zadnje Krško 11 točk.
Pari prihodnjega kola: Ajdovščina—Krško, Ferrotehna—Inles Riko, IU V Unšnar—Jadran itd.
SRL, ženske, 16. KOLO: ITAS—FERROTEHNA 32:22 (17:5) Itas: Stefanjšin, Klarič, J. Dragičević, Guštin 5, Vuk 1, Kržman 5, Jerič 8, Lindič 1, Bejtovič 7, M. Dragičević 3, Kersnič, Jančič.
BURJA CENTROCOOP—IMV NOVO MESTO 30:27 (17:14) IMV Novo mesto: Butala, Hvala 2, Derčar 5, Veselič 7, Reboč 7, Simončič 3, Pate 3, Bucalo, Hočevar.
LESTVICA: 1. Itas Kočevje 27, 2. Ferrotehna Branik 26, 3. Burja Centrocoop 21, 4. Olimpija 17, 5. IMV Novo mesto 15 itd.
Pari prihodnjega kola: Alples—Itas Kočevje, IMV Novo mesto—Krim, Ferrotehna Branik—Olimpija itd.

nogomet

SNL, 21. KOLO: ELAN—MURA 0:0
Elan: Rus, Pavlin, S. Mesojedec, Kramar, Kobe, Milanović, Horvat (Kalabič), Primc, Kostrevec (Hadžić), Dujakovič, B. Mesojedec.
LESTVICA: 1. Izola 31 ... 5. Elan 23 itd.
Pari prihodnjega kola: Domžale—Elan, Partizan Hmezad—Elkrož, Izola—Steklar itd.

TENIŠKI TEČAJI OB VIKENDIH

MIRNA PEČ — Gostišče Novljan v Mirni Peči organizira vsak petek, soboto in nedeljo na svojih igriščih začetne in nadaljevalne tečaje tenisa za otroke in odrasle. Vse potrebne informacije dobite v popoldanskem času na telefon 20-437, kjer se je moč tudi prijaviti.

NOGOMET ZA KRAJEVNI PRAZNIK

DRAGATUŠ — Partizan iz Dragatuaša je v počastitev krajevnega praznika pripravil pred dnevi tradicionalni turnir v malem nogometu. Sodelovale so ekipe iz oželske, dugoreške in črnomajške občine, v finalnih obračunih pa so bili doseženi naslednji rezultati: Zidarstvo Priselac — NK Zijle 5:0, NK Lipa — NK Zijle 3:2, NK Lipa — Zidarstvo Priselac 0:0. Vrstni red: 1. Zidarstvo Priselac, 2. NK Lipa, NK Zijle itd.

ŠENTJERNEJSKI KONJENIŠKI DELAVCI PLANIRAJO ZA LETOS DVE ALI TRI PRIREDITVE, ODVISNO PAČ OD DENARNIH MOŽNOSTI. DALEČ NAJVEČJA BO SEVEDA 12. AVGUSTA, KO BO ŠENTJERNEJSKI HIPODROM ORGANIZATOR JUGOSLOVANSKEGA KASAŠKEGA DERBIJA, VRHUNCA LETOŠNJE TEKMOVALNE SEZONE.

gostilničar Dieter Reif, ki je doslej startal že 95-krat in ima tudi že 15 zmag, 19-letni Matthias Walcher, natakar iz Ramsaua, ki je navzlic svoji mladosti doslej startal že 70-krat in kar 20-krat tudi zmagal, ter 32-letni Albert Eisl, natakar iz Ramsaua, ki ima za seboj 35 startov, med njimi tudi 4 zmage. B. B.

RETELJ IN KRALJ ZMAGOVALCA

NOVO MESTO — Zadnji petek je bilo v Cerknici namiznoteniško prvenstvo osnovnih šol ljubljanske regije. Tekmovalna se je udeležilo 220 igralcev in igralke iz 46 občin, med njimi tudi iz novomeške. Mladi novomeški igralci namiznega tenisa so se spet izvrsno odrezali, saj je Matjaž Retelj iz OS Šmihel zmagal med ml. pionirji, Tomaž Kralj iz OS Otočec pa med starejšimi. Ekipno je pri st. pionirjih vrsta šmihelske Šole zasedla 2. mesto. Poleg tega je bil pri st. pionirjih Bojan Veruš (OS Šmihel) 3. do 4., Borut Miklič (OS Bršljn) pa 5. do 8.

PETEK, 18. V.

8.35 — 11.40 in 15.00 — 1.40
TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 TV MOZAIK
 11.30 VIDEO STRANI
 15.15 VIDEO STRANI
 15.25 SVET NA ZASLONU, ponovitev
 15.55 ŽARIŠČE, ponovitev
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 16.50 MOZAIK
 TEDNIK, ponovitev
 17.50 KOROŠKA POJE '89, 2. oddaja, ponovitev
 18.20 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.00 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2
 19.59 ZRCALO TEDNA
 20.20 BAJKE NA SLOVENSKEM, 4., zadnji del dok. oddaja
 20.55 ZAKON V LOS ANGELESU, ameriška nanizanka, 1/42
 22.35 DNEVNIK 3
 23.00 POGLEDE: NJEGOVO VELIČANSTVO ČEVELJ
 23.55 MOJA ČUDOVITA PRALNICA, angleški film
 1.30 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.00 Umag: mednarodno prvenstvo v tenisu — 17.50 Studio Maribor — 19.00 Video meh (ponovitev) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 Oddaja pred SP v nogometu — 21.00 Skupščinska kronika — 21.30 Koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije — 22.40 Kronika festivala Neum '90 — 23.30 Mednarodno prvenstvo Jugoslavije v tenisu (posnetek) — 0.30 Satelitski programi

TV ZAGREB

8.20 TV koledar — 8.30 Mati Zemlja — 9.00 Šolski program — 12.35 Prezli ste, pogledite — 13.30 Kvizokoteka (ponovitev) — 14.50 Poročila — 15.00 Noč z vami (ponovitev) — 17.00 Dnevnik 1 — 17.20 Znanost — 17.50 Mati Zemlja — 18.20 Številke in črke — 18.45 Od Jasenovca do polarnega kroga (dok. oddaja) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Glas srca (angl. nadalj., 1/6) — 21.00 Zabavnoglasbena oddaja — 21.45 Dnevnik 3 — 22.05 Slike časa (kulturni magazin) — 23.05 Šport danes — 23.10 Noč z vami — 1.10 Poročila

SOBOTA, 19. V.

8.05 — 12.35 in 14.00 — 1.15
TELETEKST
 8.20 VIDEO STRANI
 8.30 IZVOR TEDENSKE PROGRAM-SKE TVORNOSTI
 12.25 VIDEO STRANI
 14.15 VIDEO STRANI
 14.25 TRIBUTE TO BENNY GOODMAN, ponovitev 1. dela
 15.25 ODDAJA PRED SP V NOGOMETU, ponovitev
 15.55 ŽARIŠČE, ponovitev
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 16.50 CIKLUS FILMOV W. DISNEYA: EMIL IN DETEKTIVI, ameriški film
 18.30 VAŠ ZELENJAVNI VRT, 6. del
 19.10 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2
 19.59 UTRIP
 20.20 ŽREBANJE 3x3
 20.30 KRIZKRAJ
 22.05 DNEVNIK 3
 22.25 GREHI, amer. nadalj., 5/7
 23.15 DO KOŽE, nemški film
 1.05 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

15.00 Video noč (ponovitev) — 19.00 Danes skupaj — 19.30 Dnevnik — 20.15 Filmske uspešnice: Arthur (amer. film) — 21.55 Kronika TV festivala Neum '90 — 22.40 Nagradna oddaja TV festivala Neum '90 — 23.25 Mednarodno prvenstvo Jugoslavije v tenisu (posnetek iz Umaga)

TV ZAGREB

8.50 TV koledar — 9.00 Izbor izobraževalnega programa — 10.30 Čebelica Maja — 11.00 Prezli ste, pogledite — 12.05 Saga o Forsythih (19. del) — 13.00 Prezli ste, pogledite — 14.05 Pristrčno vaši — 14.50 Janko in Metka (amer. film) — 15.40 Sedmi čut — 15.50 Kritična točka — 16.35 Dnevnik 1 — 16.50 TV dražba, 1. del — 17.20 Michelangelo (posnetek gledališke predstave) — 18.30 TV dražba, 2. del — 19.30 Dnevnik 2 — 20.15 Alf (amer. nanizanka) — 20.50 Sodba (amer. film) — 23.00 Dnevnik 3 — 23.20 Sportna sobota — 23.45 Noč z vami — 1.45 Poročila

NEDELJA, 20. V.

8.25 — 13.10 in 13.55 — 23.45
TELETEKST
 8.40 VIDEO STRANI
 8.50 OTROŠKA MATINEJA
 10.10 GREHI, amer. nadalj., 3/7
 11.00 ALO, ALO, ponovitev
 11.30 ALPSKI VEČER, 1. oddaja
 12.00 KMETIJSKA ODDAJA
 13.00 VIDEO STRANI
 14.10 FORMULA 1, franc. nadalj., 6/13
 14.55 KOLO SREČE
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.05 DIVJA DVAJSETA LETA, amer. film (ČB)
 19.00 TV MERNIK
 19.30 DNEVNIK 2
 20.05 BALKAN EKSPRES, nadalj.

9/10

20.55 ZDRAVO
 22.25 DNEVNIK 3
 22.45 SHAKA ZULU, amer. nadalj., 5/6
 23.35 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

10.00 Oddaje za JLA in igrani film — 13.00 Nedeljsko športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Drobno gospodarstvo (ponovitev) — 20.30 Živeti z naravo — 21.15 Satelitski programi — 21.50 Športni pregled

TV ZAGREB

8.15 Poročila — 9.00 Nedeljsko popoldne za otroke — 9.30 Poročila — 9.35 Risana serija — 10.00 Nedeljsko popoldne za otroke — 11.00 Kmetijska oddaja — 12.00 Resna glasba — 13.00 Serijski film za otroke — 14.00 Poročila — 14.05 Nedeljsko popoldne — 16.05 Znanstveno-popularni film — 17.00 Dolgi poletni dnevi (amer. film) — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Igrana serija — 21.00 Zabavna serija — 21.30 Dnevnik 3 — 21.50 Športni pregled — 22.40 Noč z vami — 0.40 Poročila

PONEDELJEK, 21. V.

8.35 — 10.40 in 15.10 — 24.00
TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 10.30 VIDEO STRANI
 15.25 VIDEO STRANI
 15.35 SHAKA ZULU, amer. nadalj., 5/6
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 16.45 MOZAIK, ponovitev
 ZDRAVO
 18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.00 RISANKA
 19.20 DOBRO JE VEDETI
 19.30 DNEVNIK 2
 20.05 DRAMA
 21.10 OSMI DAN
 22.00 DNEVNIK 3
 22.20 OPERNE ZGODBE, angl. serija, 7/10
 23.00 SHAKA ZULU, zadnji del nadalj.
 23.50 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.30 Satelitski programi — 19.00 Kulturna dediščina Židov v BiH (2. del) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 Posledih napredka — 21.00 Sedma steza (športna oddaja) — 21.15 Koncert za Nelsona Mandelo (3. oddaja) — 22.00 Satelitski programi

TV ZAGREB

8.30 Red mora biti — 8.45 Oddaja za otroke — 9.00 Šolski program — 12.40 Prezli ste, pogledite — 14.30 Ponovitev nočnega programa — 17.00 Dnevnik 1 — 17.20 Izobraževalni program — 17.50 Oddaja za otroke — 18.20 Številke in črke — 18.45 Teledish — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Dramski program — 21.05 Zunanja politika — 21.35 Dnevnik 3 — 21.55 Šport danes — 22.00 Noč z vami — 0.00 Poročila

TOREK, 22. V.

8.35 — 12.10 in 14.05 — 23.30
TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 11.15 MOZAIK, ponovitev
 OSMI DAN
 14.20 VIDEO STRANI
 14.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE, pon. 11. lekcije
 15.00 ŽARIŠČE, ponovitev
 15.30 SHAKA ZULU, zadnji del nadalj.
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 16.45 MOZAIK — ŠOLSKA TV, ponovitev
 17.40 SPORD ZA OTROKE IN MLADE
 19.05 RISANKA
 19.20 DOBRO JE VEDETI
 19.30 DNEVNIK 2
 20.05 MOJA POSLEDNJA SANJA, franc. nadalj., 5/6
 21.00 CIRKOM MUSICA
 22.05 DNEVNIK 3
 22.25 SOVA
 SKRIVNI PREDAL, franc. nadalj., 1/6
 23.20 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.30 Satelitski programi — 18.05 Svet športa — 18.55 Slovenska ljudska glasbila in godci: Razvoj citer — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 Žrebanje lota — 20.35 Umetniški večer: Uničenje (zadnji del franc. filma)

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 4. do 11. maja so v brežiški porodnišnici rodile: Stefica Hrčič iz Male Rakovice — Mateja, Ivana Fideršek iz Samobora — Timona, Ivanka Vulić iz Prigorja — Hrvoja, Romana Moškon iz Koprivnice — Anjo, Ivanka Kunst iz Bistrice ob Sotli — Nejca, Vesna Hlastan iz Krškega — Uroša, Metka Glas iz Srebrca — Aleša, Olga Gorišek iz Samobora — Vedrana, Željka Tenšak iz Zaprešiča — Majo, Sonja Cetin iz Globokega — Ivana, Majda Gorenc iz Brežice — Petjo, Irena Kunšek iz Čanja — Majo, Brigita Mrgole iz Ledine — Aleša, Nada Gregl iz Bizeljskega — Mateja in Gordana Hajrić iz Gor. Cemehovca — Sandro. Čestitamo!

TV ZAGREB

8.30 Mali, veliki — 9.00 Šolski program — 12.40 Prezli ste, pogledite — 13.45 Šolski program — 15.00 Ponovitev nočnega programa — 17.00 Dnevnik 1 — 17.20 Izobraževalni program — 17.50 Mali, veliki — 18.20 Številke in črke — 18.45 Znanost — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Loto — 20.05 Otok Alice (avstralska serija) — 21.10 Teme in dileme (kontaktni magazin) — 22.40 Dnevnik 3 — 23.00 Šport danes — 23.05 Noč z vami — 1.05 Poročila

SREDA, 23. V.

8.35 — 11.20 in 14.35 — 23.55
TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 14.50 VIDEO STRANI
 15.00 ŽARIŠČE, ponovitev
 15.30 SKRIVNI PREDAL, franc. nadalj., 1/6
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 16.45 MOZAIK, ponovitev
 18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.20 DOBRO JE VEDETI
 19.30 DNEVNIK 2
 20.05 FILM TEDNA: ŽENSKA NA STREHI, švedski film
 21.40 MALI KONCERT
 21.50 DNEVNIK 3
 22.10 VIDEO GODBA
 22.55 SOVA
 SKRIVNI PREDAL, franc. nadalj., 2/6
 23.45 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

16.30 Satelitski programi — 18.30 Alpe-Jadran — 19.00 Vaš zelenjavni vrt (zadnji del) — 19.15 Opera prima (dok. oddaja) — 19.30 Dnevnik 2 — 20.05 Finale PEP v nogometu — 22.15 Svet poroča — 23.15 Satelitski programi

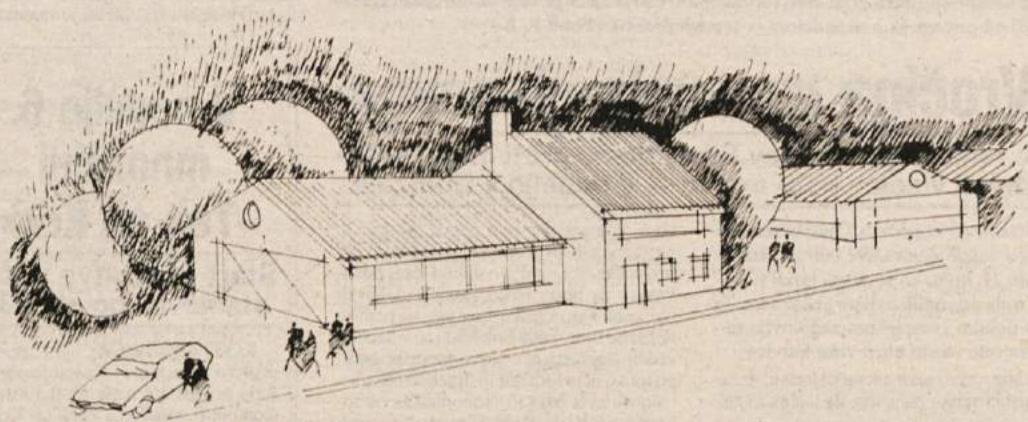
ČETRTEK, 24. V.

8.35 — 10.55 in 15.05 — 24.00
TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 15.30 SKRIVNI PREDAL, franc. nadalj., 2/6
 16.30 DNEVNIK 1
 16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
 16.45 MOZAIK, ponovitev
 18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.20 DOBRO JE VEDETI
 19.30 DNEVNIK 2
 20.05 VNOVIČ V BRIDESHEADU, angl. nadalj., 4/13
 20.55 TEDNIK
 22.00 DNEVNIK 3
 22.20 RETROSPEKTIVA SODOBNEGA SLOVENSKEGA FILMA
 USODNI TELEFON (ČB)
 23.50 VIDEO STRANI

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 19. aprila do 2. maja so v naši porodnišnici rodile: Fani Anžlovar iz Zagorice — Dominika, Marjana Novak s Senovega — Karin, Andreja Kostrevc z Rateža — Nino, Irena Marinčič iz Dob. Talmaja, Milka Bundrešek iz Svinjskega — Vilija, Barica Ferenac iz Bukovega — Mladena in Tomislava, Mihaela Kambič iz Črnomlja — Tadeja, Mateja Perko iz Dol. Toplice — Nejca, Silva Lužar iz Dol. Lakovnic — Anjo, Veronika Štangelj iz Stopič — Marjana, Anica Trempus iz Črnomlja — Suzano, Marija Vrančič iz Metlike — Simona, Marija Štih iz Kamenice — Tomaža, Zlata Leskovešek iz Gor. Laknic — Majo, Gabrijela Marolt iz Črmošnjic — Mateja, Ivica Špelko iz Žužemberka — Darjo, Nada Zvonkovič iz Jurovskega Broda — Damirja, Jožica Drenik iz Jablana — Barbaro, Damjana Brinovec iz Brezovice — Davida, Marjanca Geršak iz Krškega — Mateja, Ksenija Bregar iz Šentjerneja — Vesno, Agata Cindrič iz Črnomlja — Barbaro, Danica Bajič iz Zagorice — Aleksandra, Mojca Grubar iz Dol. Vrhpolja — Katjo, Luca Hudek iz Črnomlja — Darka in Borisa, Danijela Cvetan iz Hrastja — Simono, Brigita Bevc iz Krmelja — Uroša, Antonija Trante iz Zaboršta — Mojco, Alojzija Kristof iz Sajenic — Tadeja, Pavla Cimermančič iz Brezja pri Brusnicah — Mihaela, Branka Janežič iz Mosta — Jožeta, Vesna Jakšič iz Karlovca — Matejo, Marica Žužek iz Brezovice — Natašo, Anica Trunkelj s Preske — Jožeta, Marta Grmovšek iz Trebnjega — Petro, Terezija Žnidaršič iz Jezera — Majo, Suzana Mohar s Krke — Klavdijo, Slavka Zupančič iz Lašče — Mateja, Jelka Škoda iz Prekope — Vanja, Bernarda Mavrin iz Dragatuša — Miha, Karmen Jeršin iz Velike Bučne vasi — Luka, Tatjana Pavlič iz Vratnega — Barbaro, Liljana Kovačič iz Vratnega — Sašo, Silva Krznarič iz Lipničke Zaluže — Kristino, Alenka Šuštar iz Srednjega Lipovca — Tanjo in Davida, Cvetka Virant iz Dol. Stare vasi — dečka, Alojzija Lešnjak iz Dol. Vrhpolja — dečka, Marija Povše iz Velikih Poljan — dečka, Silva Šepić iz Gorenje vasi — deklco, Marija Murn iz Velikega Lipovca — deklčo.
 IZ NOVEGA MESTA: Marija Zeljko iz Kristanove ulice 36 — Mateja, Zdenka Humeč, Slavka Gruma 44 — Laro, Sonja Ramovš, Slavka Gruma 52 — Tanjo, Veronika Sadar iz Segove 1 — Dejana, Marjanca Božič iz Drske 49 — Jurija, Katarina Berkopec iz Belokranjske ceste 58 — Luka. Čestitamo!

Prodaja stavbnih zemljišč za gradnjo obrtno-stanovanjskih objektov in obratovalnic v obrtni coni v Trebnjem

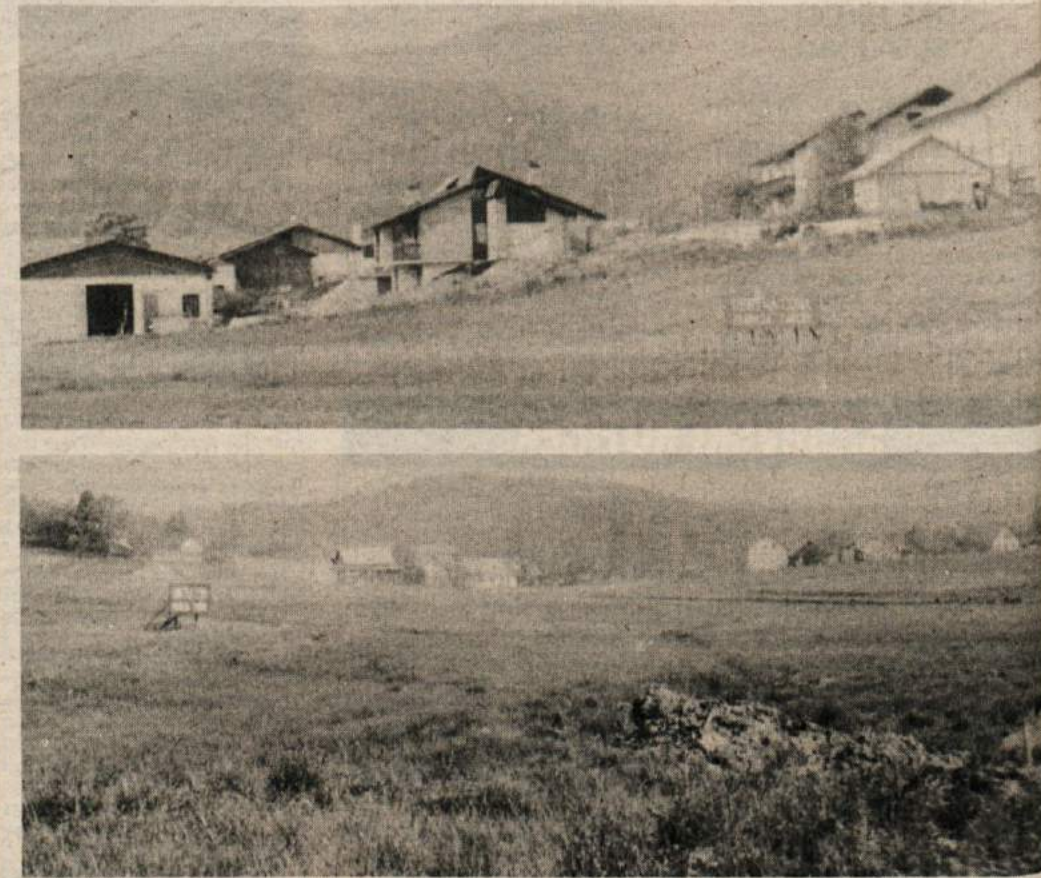

Z Unitehno do obrtne delavnice

Se morda ravno odločate, da boste obrtno dejavnost ali podjetništvo nadaljevali ali začeli v Trebnjem na Dolenjskem? V Unitehni smo vam pripravljene povedati nekaj podrobnosti, s katerimi se boste lažje odločili. V Trebnjem smo poiskali na lepi lokaciji prostor za obrtno cono, v kateri bo v prvi etapi na voljo 28 poslovno-stanovanjskih parcel, velikih od 940 do 2.155 kvadratnih metrov. Unitehna bo še pred poletjem opremila stavbno zemljišče in tako vam bodo na voljo parcele z urejeno kanalizacijo, asfaltno cesto, s telefonom in z električno, poskrbeli pa bomo kajpak tudi za javno razsvetljavo. Da bi lahko uredili območje bodoče obrtne cone, smo že poskrbeli za ureditev struge Kamnega potoka, kar dokazuje, da so zemeljska dela že v teku. Tečejo tudi formalni postopki in naj s tem v zvezi navedemo pomembne podatke, da je pridobljeno lokacijsko dovoljenje za gradnjo poslovno-stanovanjskih in

poslovnih objektov, torej tudi obratovalnic v obrtni coni. To pa že pomeni, da kupci parcel v tem obrtniškem območju Trebnjega že kar takoj lahko začno svoj del upravnega postopka za pridobivanje dokumentacije za neposredno gradnjo objektov. Če menite, da površina zemljišč, lokacija in drugo ustreza vašim poslovnim interesom, vas Unitehna vabi, da se pridružite tistim, ki so že kupili parcelo v trebanjski obrtni coni.

Lokacija obrtne cone je zanimiva tudi po prometni plati. Nedaleč stran je cesta, ki ponuja zvezo s Sevnico in torej Posavjem, z izgradnjo nove avtomobilske ceste pa bo dobila obrtna cona pomembno bližnjico v republiška središče, da ne rečemo skozi evropska vrata. Obrtniški predel nastaja nedaleč od trebanjske železniške postaje, kar tudi govori o tem, da Unitehna pripravlja obrtno cono na ugodni lokaciji.

Živimo z jedrsko elektrarno

Javnost je zelo zaskrbljena za varnost nuklearne energije. Bistven prispevek nuklearne energije svetovni proizvodnji energije v prihodnjih letih terja, da se soočimo s takim mišljenjem javnosti.

(Poročilo INSAG — International Nuclear Safety Advisory Group)

JE Krško je skupaj z uredništvom Dolenjskega lista sklenila dogovor, da v nekaj nadaljevanjih predstavi delovanje elektrarne, predvsem pa ljudi, ki delajo na ključnih mestih v proizvodnji in upravi. S temi prispevki želimo ljudem povedati, da odgovorno in strokovno opravljamo svoje delo. Tak način obveščanja javnosti je v navadi povsod v svetu. Ljudje imajo pravico čimveč vedeti o jedrski energiji. Hkrati pa si tudi strokovnjaki JE Krško želijo delati v okolju, ki jim zaupa.

Ko gre za varnost, ni nič prepuščeno naključjem

Nobeno naključje ni, da je prva tema v novem februarju o JE Krško prav jedrska varnost. Direktor JE Krško inž. Stane Rožman je o tem napisal, »da je v nuklearni energiji varnost svojevrsten nauk, ki ne dopušča kompromisov, temveč zahteva doslednost in discipliniran odnos«. Tak odnos do varnosti pa je prisoten pri vsakem delu v JE Krško. Zato ni mogoče reči, da je v elektrarni odgovornih za varnost pet ali šest ljudi. Načelno so vsi odgovorni zanj. Osebnostno odgovoren za varnost pa je inž. Jože Špiler, vodja službe za reaktorsko tehniko in jedrsko varnost.

• Bi lahko nekaj več povedali o vaši službi?

Špiler: Služba za reaktorsko tehniko in jedrsko varnost šteje v sklop tehničnega sektorja. Je ena izmed sedmih skupin v tem sektorju. Naše naloge so natančno določene. Skrbimo za tehnični del nabave goriva in celoten nadzor nad reaktorjem med obratovanjem. Sem pa šteje tudi delo, katerega skrb je varno obratovanje. Naša naloga je, da opravljamo meritve, ko reaktor po zaustavitvi spet poženemo. Take meritve pa opravljamo tudi tedensko, mesečno itd. Še posebej skrbno analiziramo posebne dogodke. Tu imam v mislih zmanjšanje moči, zaustavitve elektrarne in podobno. O vsem

tem pišemo poročila in z njimi seznanjamo inšpektorje, ki pridejo k nam enkrat na teden.

• Kdo in kje opravlja meritve o vplivih na okolje?

Špiler: Da bi zagotovili resnično kontrolo nad delovanjem elektrarne in njenimi vplivi na okolje, obstaja program meritev, ki je vreden najmanj 2 milijona DEM. Vse to je seveda določeno in predpisano z zveznimi predpisi, ki pa so strožji kot po svetu. Preiskave in meritve zajemajo vodotoke, ozračje, vodo, hrano, kmetijske pridel-

Inž. Jože Špiler

ke. Samo analize savske vode se opravijo 120-krat na leto, in to na treh mestih. Podobno je tudi z zajetji pitne vode, podtalnico. Mleko, denimo, merimo v Pesju, Drnovem in Skopcah. Vsako leto opravimo 96 takih meritev. Tako preiskujemo tudi sadje, zelenjavo, žitarice, stročnice, meso, perutnino, jajca itd. Meritve vpli-

va na okolje do ograje opravljamo sami, ostale meritve na terenu pa opravljajo naše priznane inštitucije: Jožef Stefan, Rudjer Bošković, Institut za medicinsko istraživanje Zagreb, Zavod za varstvo pri delu Ljubljana in druge.

• Ali obstaja kontrola teh meritev?

Špiler: Seveda obstaja. Nekajkrat na leto merimo iste vzorce in potem primerjamo rezultate. Preverjanje instrumentov je potrebno, kajti merimo zelo nizke vsebnosti takih snovi, zato so takšne meritve tehnično zelo zahtevne. Vse te meritve pa se seveda tudi dokumentirajo.

• Kako pa kontrolirate te rezultate, ki jih dobite vi in instituti?

Špiler: Obstaja super kontrola. Naši inštituti s posredovanjem agencije za atomsko energijo dobivajo vzorce v okviru mednarodne interkalibracije. Gre za vzorce, ki so označeni s šifro, prav tako pa so tudi izvajalci meritev označeni s šifro. Le tako se lahko oceni kakovost teh meritev. Doslej na take meritve ni bilo pripomb.

• V poročilih o obratovanju JE Krško pogosto piše, da je jedrska elektrarna zelo varna. Ali obstajajo bolj in manj varne elektrarne?

Špiler: Zanimivo vprašanje. Po mojem mnenju ni bolj in

manj varnih elektrarn. Varna je vsaka elektrarna, ki deluje. To pomeni, da je tedaj pod popolnim nadzorom.

• Švedi so v Krškem govorili o posebnih filtrih, ki naj bi v primeru nesreče preprečili širjenje nevarnih snovi v okolje.

Špiler: Ne gre za noben skrivnostni filter, pa tudi ne za posebnost. Švedi jih dejansko imajo, Francozi se pripravljajo na to, da jih vgradijo, v ZDA se nočejo niti pogovarjati o tem. Mislim, da tudi pri nas ne bo problem vgraditi tak filter, če bo praksa pokazala, da je to potrebno. Gre pa za napravo, ki omogoči sproščanje pritiska v zadrževalnem hramu. Pline in zrak, ki se tam nakopičijo v primeru nezgode, lahko skozi filter spustijo v ozračje.

• Kakšne ukrepe imate predvidene za primer nesreče?

Špiler: Za vsako posamezno stopnjo nezgode imamo točno določeno, kaj naredimo v elektrarni sami, v občinah

Brežice in Krško, na ravni republike.

• Koliko ljudi je predvidenih za delovanje v primeru nezgode?

Špiler: 150.

• Razmišljate o nezgodi kot o realni možnosti?

Špiler: Tako ne razmišljamo, ampak zahteve glede varnosti so vedno večje, zato jim sledimo disciplinirano in dosledno. Vse to smo že večkrat preverili.

• Ali obstaja ekipa na svetu, ki bi priskočila na pomoč v vaši JE? Imate »rdeči telefon« za nujne pozive?

Špiler: Svet se povezuje. Tudi mi smo člani več mednarodnih združenj. Pri Institutu za nuklearno obratovanje obstaja seznam z imeni vseh jedrskih elektrarn, z najbližjim letališčem, potjo do elektrarne, seznamom opreme, ki jo ima posamezna elektrarna. »Rdeči telefon« pa nas povezuje z Westinghousom, ki ima svoj nezgodni center. Ta center deluje noč in dan. V njem

se lahko takoj zberejo projektanti 50 Westinghousovih elektrarn in svetujejo v primeru težav ali nezgode.

• Kakšne so vaše izboljšave glede varnosti obratovanja?

Špiler: Že štiri leta imamo vzgrajeno opremo za ventiliranje reaktorske posode. S tem v primeru nezgode preprečimo, da bi se v reaktorski posodi nabirali plini, ki bi izrivali vodo iz sredice. S to opremo izventiliramo pline v zadrževalni hram in s tem zmanjšamo pritiske. Največja novost v svetu in pri nas pa je nov način obravnavanja nezgode. Po nesreči na Otoku treh milj se je namreč pokazalo, da so se operaterji preveč ubadali z eno samo napako: z ventilom ali črpalko, ki nista delovala. Zdaj pa so postopki pisani tako, da je upoštevanih šest varnostnih funkcij, ki omogočajo celovit vpogled v dogajanje. Tudi mi imamo izdelane te postopke, ki jih je za celo knjigo. Vsako leto pa naše ekipe vse skupaj preverjajo tudi na simulatorju v ZDA.

DA ZRNO LAHKO DOBRO OBRODI

Kot je prav, da znamo zrno dobro shraniti, je tudi prav, da znamo denar prav obrniti.

In zato smo ustanovili SLOVENSKO ZADRUŽNO KMETIJSKO BANKO d. d. s sedežem v Ljubljani, Miklošičeva 4.

Osnovno področje delovanja je združevanje vseh razdrobljenih finančnih tokov in sredstev v agroživilstvu, gozdarstvu in z njimi povezanih dejavnosti.

Banka bo poslovala: s prebivalstvom, posebej s kmeti, s kmetijskimi zadrugami, s podjetji družbenega in zasebnega sektorja, z drugimi bankami, trgov denarja in kapitala ter z vsakim, ki bo našel v tej banki svoj interes, bodisi pri naložbi svojega ali najemu bančnega denarja

BANKA ZA DOBREGA GOSPODARJA

SLOVENSKA ZADRUŽNA KMETIJSKA BANKA, d. d. LJUBLJANA

Ljubljana, Miklošičeva 4

novoles

VAS VABI NA UGODEN NAKUP

V SALON NOVO MESTO IN METLIKA

OD 14. 5. DO 2. 6.

Za ves novolesov program vam nudimo:

20% popust

- Kredit: — 1 + 5 obrokov
- 30% polog
- 8% obresti

novoles

- salon **novoles** Novo mesto 068/25-091
- salon **kolpa-san** Metlika — Rosalnice 068/58-273 ali 58-292

Na podlagi 44. in 70. člena Pravilnika o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil v občini Trebnje (Skupščinski Dolenjski list, št. 4/90) objavlja Odbor za področje stanovanjskega gospodarstva

RAZPIS

za zbiranje vlog za posojila iz združenih sredstev solidarnosti za kreditiranje stanovanjske gradnje v občini Trebnje za leto 1990

Razpisujejo se sredstva za kreditiranje gradnje, nakupa in prenove stanovanj in stanovanjskih hiš v zasebni lasti do skupne vsote 900.000,00 din.

Rok za prijavo na razpis je 30. 5. 1990.

S podrobno vsebino razpisa se prosilci lahko seznanijo pri podjetjih in drugih pravnih osebah, Občinskem združenju obrtnikov, Zvezi društev upokojencev ter Komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo občine Trebnje, kjer so na razpolago tudi ustrezni obrazci.

Predsednik odbora:
JOŽE KASTELIC I. r.

OBVESTILO

Podjetja in druge organizacije, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da so po sklepu skupščine občine Novo mesto, sprejetem na seji vseh zborov dne 19. 4. 1990 (sklep objavljen v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 6/90 z dne 26. 4. 1990) v

JAVNI RAZGRNITVI OSNUTKI PROGRAMSKIH ZASNOV ZA

- ureditvene načrte:
  - peskokopa Klek v Žužemberku,
  - tovarne oblačil Labod Novo mesto,
  - mestnega pokopališča Srebrniče v Novem mestu,
  - agromelioracijskega, hidromelioracijskega območja Šentjerneje — zahod,
  - zgodovinskega jedra Dolenjskih Toplic,
  - regulacije Kobile;
- zazidalne načrte:
  - industrijskega kompleksa Krke, tovarne zdravil v Ločni — severno območje (dopolnitev),
  - industrijskega kompleksa Krke, tovarne zdravil, Novo mesto, v Bršljinu — dopolnitev,
  - turistično-rekreacijske cone Otočec,
  - stanovanjskega naselja Gmajna v Straži pri Novem mestu,
  - CMS (mehaniziranega lesnega skladišča v Zalogu),
  - romskega naselja Dobruška vas;
- lokacijska načrta:
  - vodovoda Stare Žage — Dolenjske Toplice,
  - kanalizacije in čistilne naprave Mirna Peč

kot dopolnitev osnutka sprememb in dopolnitev družbenega plana občine Novo mesto za obdobje od leta 1986 do leta 1990, v času od 26. 4. 1990 do 26. 5. 1990

v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta št. 2 (I. nadstropje), in v krajevnih skupnostih Dolenjske Toplice, Šentjerneje, Straža, Žužemberk, Škocjan, Otočec, Mirna Peč, Drska, Bršljin in Ločna — Mačkovec.

JAVNE OBRAVNAVE

- osnutkov programskih zasnov bodo potekale v krajevnih skupnostih po naslednjem razporedu:
- **ponedeljek, 21. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Straža v prostorih krajevnih skupnosti v Straži;
    - za ZN CMS v Zalogu in
    - ZN stanovanjskega naselja Gmajna v Straži;
  - **torek, 22. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Žužemberk v prostorih krajevnih skupnosti v Žužemberku
    - za URN peskokop Klek v Žužemberku,
    - v KS Drska v prostorih krajevnih skupnosti Drska, Drska št. 9,
    - za URN mestnega pokopališča Srebrniče;
  - **sreda, 23. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Dolenjske Toplice v gasilskem domu v Dolenjskih Toplicah
    - za LN vodovod Stare Žage — Dolenjske Toplice,
    - za URN zgodovinsko jedro Dolenjske Toplice;
    - v KS Šentjerneje v prostorih krajevnih skupnosti v Šentjerneju
    - za URN regulacije Kobile;
    - za URN hidromelioracijsko območje Šentjerneje — zahod;
  - **četrtak, 24. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Ločna — Mačkovec v gasilskem domu v Ločni
    - za URN Krka tovarna zdravil Novo mesto v Ločni — severno območje,
    - za URN tovarne oblačil Labod Novo mesto;
  - **petek, 25. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Bršljin v prostorih obrata družbene prehrane Krke tovarne zdravil v Bršljinu
    - za URN Krka tovarne zdravil Novo mesto — Bršljin;
  - **ponedeljek, 28. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Mirna Peč v osnovni šoli v Mirni Peči,
    - za LN kanalizacije in čistilne naprave v Mirni Peči;
  - **torek, 29. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Otočec v kulturnem domu na Otočcu
    - za ZN turistično rekreacijske cone Otočec;
  - **sreda, 30. 5. 1990, ob 20h:**
    - v KS Škocjan v prostorih krajevnih skupnosti v Škocjanu
    - za ZN Romsko naselje Dobruška gmajna.

Do poteka javne razgrnitve osnutkov programskih zasnov lahko podate pisne pripombe, mnenja in predloge na krajih razgrnitve, na samih javnih obravnavah ali pa jih pošljete Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto, Ljubljanska cesta št. 2. Udeležite se tudi javnih obravnav, kjer vam bomo dali podrobnejše obrazložitve in pojasnila.

Vljudno vabljeni!

Izvršni svet
Skupščine občine Novo mesto

Kmetijska zadruga Krka,
Novo mesto

Agroservis Novo mesto vabi k sodelovanju strokovnjake in podjetnike s področja strojništva in komercialne. V svojem dosedanjem delu in okolju niste mogli uresničiti svojih idej in ambicij, zato poskusite z nami! Informacije dobite pri Agroservisu, Pot na Gorjance 8, Novo mesto, ali po telefonu 21-479 in 21-987.

NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO

TRGOVINA

TRGOVINA

TRGOVINA

MOJSTER STREŠKO MISLI ZA VAŠ DOM

Nova trgovina z gradbenim materialom STREŠNIK Dobruška vas se vam predstavlja in nudi najugodnejši nakup gradbenega materiala do 3. faze in to na enem mestu.

PROIZVODI STREŠNIK:

- barvni betonski strešnik
- betonski bloki
- dimniške kape
- betonske mešanice
- betonske mešanice
- pesek za zidanje in omete

10% znižanje

in

kreditna prodaja na

1 + 6 obrokov

Vse informacije dobite na tel. 068/76-230, 76-502, 76-102.

TRGOVINA

Dobruška vas, 68275 Škocjan

POSEBNA UGODNOST

POSEBNA UGODNOST

POSEBNA UGODNOST

KUPON

za brezplačni prevoz strešne opeke

Dostava na naslov: _____

Konfekcija KOMET Metlika, p.o.
Rosanice 1

Delavski svet
razpisuje prosta dela in naloge

1. direktorja
2. vodja tehnično-proizvodnega sektorja

Kandidati morajo poleg pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1:
- da imajo najmanj višjo izobrazbo,
  - da imajo 5 let delovnih izkušenj v gospodarstvu, od tega vsaj 3 leta na vodilnih mestih,
  - znanje tujega jezika,
  - da imajo sposobnosti za uspešno gospodarjenje in organizacijske sposobnosti, razvidne iz dosedanjih zaposlitev,
  - da predložijo koncept dolgoročne poslovne strategije podjetja.

- pod 2:
- da imajo najmanj višjo izobrazbo tekstilne stroke,
  - da imajo najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 3 leta na zahtevnejših opravilih v industriji konfekcije,
  - da so moralno in politično neoporečni,
  - da imajo organizacijske in druge delovne sposobnosti za opravljanje del in nalog.

Kandidati bodo izbrani za štiri leta. Rok za sprejemanje prijave je 15 dni po dnevu objave razpisa. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih zaposlitev naj kandidati pošljejo na naslov: Konfekcija »KOMET« Metlika, Rosanice 1, 68330 METLIKA. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

INTERMARC

IMPORT — EXPORT d.o.o.

Prodajni oddelek na Zagrebški c. 21 v Novem mestu vam v sodelovanju s firmo TERPIN iz Italije nudi:

- rezervne dele za vso uvozno in domačo kmetijsko in gradbeno mehanizacijo
- gorilce za centralne peči firme ECOFLAM
- nove in rabljene stroje za obdelavo lesa exportanta TECNOMAC

Se priporočamo!

Telefon: 068 24-663

PROIZVODNJA IN TRGOVINA
Agraria

Export — Import
BREŽICE
N. SOL. C.

Komisija za delovna razmerja
tozda AGRO BLAGOVNI PROMET

objavlja prosta dela in naloge

VODJA PE KLAVNICA Z MESNICAMI

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da ima višjo izobrazbo živilske ali agronomske smeri,
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakem ali podobnem delu

Delovno razmerje sklepamo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in poskusno dobo 3 mesecev. Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi KOMISIJI ZA DR TOZD AGRO BLAGOVNI PROMET AGRARIA, BREŽICE, Šentlenart 72. Kandidati bodo o izbiri obveščeni najpozneje v 30 dneh po poteku objavnega roka.

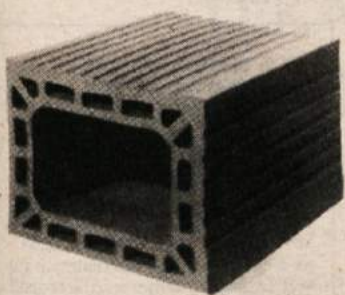
OPEKARNA NOVO MESTO p. o. Zalog 21

OPEKARNA NOVO MESTO p. o. Zalog 21 68000 Novo mesto
Tel. n. c. (068) 21-403, 22-291 • Komerc. vodja 85-644 • Telefax: 068/21-490

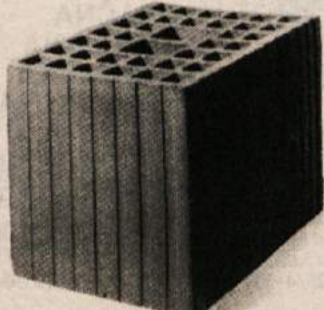
IZREDNO UGODNA PONUDBA

TU SMO IN VAS PRIČAKUJEMO. SVETUJEMO VAM PRI IZBIRI MATERIALOV IN PO PROJEKTU IZRAČUNAMO POTREBNE KOLIČINE. ORGANIZIRAMO DOSTAVO IN RAZKLADANJE PALETIRANIH IZDELKOV.

- 50% ZNIŽANJE CEN STAVBNEGA POHIŠTVA
- 20% POPUST ZA PROIZVODE LASTNE PROIZVODNJE
- 35% POPUST ZA BLOKE BH 7 in BH 8
- 10% POPUST ZA NAKUPE VEČJE OD 10.000 DIN
- 15% POPUST ZA NAKUPE VEČJE OD 20.000 DIN
- 20% POPUST ZA VINOGRADNIŠKE STEBRE
- POPUST VELJA TUDI ZA ČLANE STANOVANJSKIH ZADRUG

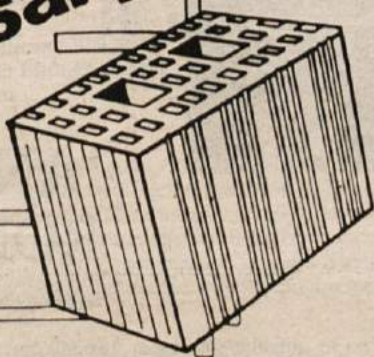
TULJAVA

MODULARNI BLOK 6/1

UGODNE CENE

uresničite svoje sanje...

UGODNE CENE — DOSTAVA NA PARCELO

Z NAŠO KAKOVOSTNO OPEKO!

062/701-211

Mercator - Ograd, Ormož

ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV

Posavska območna skupnost Krško
Trg Matije Gubca 3, Krško

organizira prodajo poškodovanih vozil, ki bo v petek, 25. 5. 1990, ob 13. uri na Roštoharjevi 62 (delavnica) Krško

1. Opel OMEGA GLS J
Letnik 1987, izklicna cena je 120.000,00 din
2. Zastava JUGO 45 KORAL
Letnik 1990, izklicna cena je 30.000,00 din

Ogled vozila bo istega dne od 11. do 12. ure na kraju licitacije. Kavcijo v višini 10% od izklicne cene je treba plačati do pričetka licitacije. Prodaja poteka po načelu »ogledano — kupljeno«, kasnejše reklamacije se ne upoštevajo.

ELITA »ŠŠ«, Novo mesto, d.o.o.
Muzejska 3, tel. (068) 25-506
svetovanje, organizacija in posredovanje pri prometu z nepremičninami

NUDIMO VAM NASLEDNJE STORITVE:

- svetovanje, organizacija in posredovanje pri prometu z nepremičninami (hiše, lokali, stanovanja, zemlja itd.)
- svetovanje in posredovanje pri izbiri in izdelavi gradbenih projektov
- svetovanje in posredovanje pri pridobitvi gradbene dokumentacije

URADNE URE ZA STRANKE:

petek: 16.00 — 19.00
sobota: 9.00 — 12.00

PRIHRANITE ČAS IN DENAR —
PREPUSTITE SKRBI ELITI »ŠŠ«!

SERVIS IN PRODAJA REZERVNIH DELOV ZA KMETIJSKE STROJE

motorne žage, kosilnice, kultivatorji in dieselske BOSCH tlačilke

ROTAR ANTON

61356 Dobrova pri Ljubljani, Podsmreka 7
tel. (061) 262-264, telefax: (061) 272-229

Prodajamo NOVE motorne žage, škropilnice, čistilnice — kose, motokultivatorje in priključke za Goldoni — Labin.

Prodajamo tudi REZERVNE DELE za motorne žage, motokultivatorje, kosilnice z motorjem ACME in LOMBARDINI (pošiljamo tudi po pošti) in opravljamo **SERVISNE STORITVE**.

Motorne žage vam nudimo po naslednjih cenah:

STIHL

STIHL 026	6.250,00 din
STIHL 034	7.180,00 din
STIHL 038	7.270,00 din
STIHL 044	8.610,00 din
STIHL 064	8.840,00 din

HUSQVARNA

Husqvarna 242 SG	6.980,00 din
Husqvarna 61 FF	6.790,00 din
Husqvarna 266 XP	7.530,00 din

ŠKROPILNICE

STIHL SG 17	6.220,00 din
-------------	--------------

MOTORNE KOSE — ČISTILCI

STIHL FS 220 naramna	7.400,00 din
ALPINA 32 FLEX nahrbtna	7.550,00 din
ALPINA VIP 24 naramna	6.550,00 din

MOTOKULTIVATORJI IN PRIKLJUČKI GOLDONI — LABIN

Goldoni super SPECIAL DIESEL (vrtljive ročke) 14 KS	26.950,00 din
Freza za Super Special	8.020,00 din
Kosa za Super Special	8.698,00 din
Prikolica za Super Special	15.650,00 din
Goldoni MONDIAL Junior BENZIN — 8 KS	13.470,00 din
Freza za Mondial	5.799,00 din
Rotacijska kosilnica RK 55 M	2.900,00 din

ZA OBISK SE PRIPOROČAMO!

CVETLIČARNA *Vrtnica*

SONJA GRIL STRAŽA

Po konkurenčnih cenah nudim:
— rezano cvetje, lončnice, vence, Ikebane, poročne šopke
— sadike, sveče in različne pripomočke

Naročeno dostavljam na željen naslov. Aranžmaja za poroke na domu ne računam.

Telefon: 84-547
doma: 27-691

Delavski svet podjetja
LIVARSTVO p.o. DOBOVA
Bratov Gerjovičev 79

razpisuje prosta dela in naloge

— računovodje podjetja — 1 delavec za nedoločen delovni čas

Pogoji:

- končana višja ali visoka šola ekonomske smeri
- reizborno delovno mesto
- poskusno delo v trajanju 6 mesecev
- delovne izkušnje:
- 5 let (za višjo strok. izobr.),
- 3 leta (za visoko strok. izobr.)

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa se sprejemajo v roku 15 dni po objavi na zgoraj omenjeni naslov.

OSNOVNA ŠOLA
GORJANSKEGA
BATALJONA
PODBOČJE

Na osnovi 10. člena zakona o poslovno-stavbnih in poslovnih prostorih (Ur. l. RS 18/74) in 95. člena statuta šole

razpisuje

oddajo šole — poslovnih prostorov na Brezju za trgovinsko dejavnost najboljšemu ponudniku.

Pisne prijave sprejema razpisna komisija na osnovni šoli Podbočje 8 dni po objavi razpisa.

O izbiri kandidata bo odločala razpisna komisija.

OŠ PODBOČJE
JEZE ALEŠ

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

MILAN
ŽOKALJ

upokojeni delovodja
iz Roštoharjeve 6, Krško

Prisrčna hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in vence in pokojnega pospremili na zadnjo pot. Posebna hvala osebju zdravstvenega doma Krško za nego in pomoč.

Žalujoči: vsi njegovi

Skrb za delo in trpljenje —
tvoje je bilo življenje.
Bolečine si prestal,
zdaj boš v grobu mirno spal.

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, svak, tast in stric

MATIJA
BUKOVEC

iz Kota 61 pri Semiču

Zahvaljujemo se vsem, ki ste bili v težkih trenutkih z nami, darovali pokojnemu cvetje in nam izrazili sožalje. Najlepša hvala sodelavcem in sindikatu Iskre Semič, trgovini Čardak, dr. Macanu, gasilskemu društvu Kot-Brezje, gasilskemu društvu Petrova vas, ZZB Kot, čebelarstvu društvu Črnomelj, cerkvenemu pevskemu zboru iz Semiča, duhovnikom za opravljen obred in govornikom za besede slovesa. Vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam bili v pomoč, še enkrat hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

Trpljenje tvoje se je izteklo,
zaprla trudne si oči,
zapustila v našem domu si praznino,
v srcih naših bolečino.

ZAHVALA

V 72. letu starosti je za vedno odšla od nas naša ljuba mama, stara mama, prababica in teta

MARIJA
BUTALA

iz Šipka 3

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter našo drago mamo spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo osebju Zdravstvenega doma Črnomelj, osebju Doma starejših občanov iz Črnomlja, organizaciji ZB Dragatuša, pevcem iz Dragatuša, DO TOK Gozdarstvo Črnomelj, obema govornikom za poslovitne besede ter g. župniku za opravljen obred.

Žalujoči: vsi njeni

tedenski koledar

Četrtek, 17. maja — Mojca Petek, 18. maja — Erika Sobota, 19. maja — Peter Nedelja, 20. maja — Bernard Ponedeljek, 21. maja — Dan letalstva Torek, 22. maja — Renata Sreda, 23. maja — Zeljko

LUNINE MENE
17. maja ob 21.45 — zadnji krajec

kino

BREŽICE: 18. in 19. 5. (ob 20. uri) ameriški vojni film Planota smrti. 20. (ob 18. in 20. uri) in 21. 5. (ob 20. uri) ameriški avanturistični film Druga nacija. 22. in 23. 5. (ob 20. uri) ameriška grozljiva filmi Demoni v omari. **ČRNOMELJ:** 17. 5. (ob 20. uri) ameriški triler Tequila zgodaj zjutraj. 18. 5. (ob 20. uri) ameriška grozljiva Strašne sanje v Ulici brestov. 20. 5. (ob 20. uri) ameriški erotični film Servis za automobile in moške. 22. (ob 20. uri) in 23. 5. (ob 19. uri) ameriška vojna drama Rojen 4. julija.

službo dobi

ZAPOSLIM KV MIZARJA za delovnimi izkušnjami. Mizarstvo Vrhovsek, Otočec, Nad Krko 15, tel. 85-148. (1488-SL-20)
V KAFIČU ZAPOSLIM dve natakari. Tel. (0608) 35-549. (P20-1MO)
KV MEHANIK s prakso (vpeljevanje dela nove delavnice) dobi službo. Možno stanovanje, tudi družinsko. Tel. 44-701. (P20-3MO)
AKVIZITERJI, POZOR! Super zaslužek. Tel. 26-330. (1464-SD-19)
POMOČNICO sprejme frizerski salon »Franja«. Informacije po tel. 25-259. (1545-SD-20)
DELAVCA na kmetiji zaposlujemo. Hrana in stanovanje zagotovljena. Sifra: »DELAVEC«. (1528-SD-20)
HONORARNO DELO ob vikendih. 15.000.000 din mesečno. Lastni prevozi obvezni. Tel. 25-340, popoldne. (1533-SD-20)
V LOKALU v Novem mestu redno zaposlimo dekle in fanta v strežbi. Tel. 28-444. (P20-87MO)
GOSTINKO, z veseljem do tega poklica, vabim k sodelovanju. Hrana in stanovanje preskrbljena. Naslov v upravi lista. (P20-94MO)

službo išče

DEKLE (21 let), po poklicu pletilja, išče kakršnokoli zaposlitev na območju Trebnjega, Ivančne Gorice ali Novega mesta. Tel. (061) 52-239. (P20-86MO)

stanovanja

ENOSOBNO STANOVANJE v Novem mestu, neopremljeno, s telefonom, oddam najboljšemu ponudniku. Tel. (068) 26-941. (P20-62MO)

prodaj

KOZO in mladice srnate pasme poceni prodam. Gradišče 3, Dolenjske Toplice. (1484-PR-20)
MIZO, okroglo, raztegljivo, skoraj novo, prodam za polovično ceno. Tel. 25-687. (ček-PR-20)
STAR HRAM iz brun, pokrit z opeko, prodam. Jože Zorko, Sela 21, Raka. (1490-PR-20)
KOZOLEC (toplar) velikosti 7 x 12 m prodam. Ogled vsak dan popoldne. Drago Turk, Podturn 40, Dolenjske Toplice. (1491-PR-20)
RACUNALNIK EURO PC, deklariran, v garanciji, s programi, ugodno prodam. Tel. 21-254. (1492-PR-20)
PLETILNI STROJ Standard in dva regala (1,80 x 2,30) za dnevno sobo prodam. Tel. 25-801. (1497-PR-20)
NOVA OKNA IN VRATA ter vodno-inštalacijski material prodam. Tel. 23-198, popoldne, ali 55-397, dopoldne. (P20-7MO)
PRODAM nov bojler, kombiniran (drva, elektrika), videorekorder Orion s papirji in sesalec znamke Iskra. Polde Piškur, Rakovnik 29, Šentrupet, tel. 47-560. (1514-PR-20)
PRODAM 3 m² smrekovih plohov (5 cm). Marjan Fink, Roška cesta 22, Dolenjske Toplice. (1512-PR-20)
LETNO ŽREBICO, primerno za vzrejo, prodam. Franc Kocjan, Stopno 10 pri Skočjanu. (1506-PR-20)
JOGI 180 x 190, nov, prodam. Telefon 23-763. (1499-PR-20)
BOBNE TAKTON z oljnimi kožami ter sintisajzer ROLAND D5 prodam, telefon (0608) 43-131. (P20-15MO)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. UREDNISTVO: Urugo Hrustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dusič, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jožica Teppey in Ivan Zoran. TEKUČI RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto). IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 7 din, naročnina za 2. trimesečje 80 din; za delovne in družbene organizacije 160 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto. OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 100 din, na prvi ali zadnji strani 200 din; za razpise, licitacije ipd. 120 din. Mali oglasi do deset besed 80 din, vsaka nadaljnja beseda 8 din. NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006. Nenarocnih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje Republike Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

126 P, letnik 1981, prodam. Brigita Gorenc, Črešnjice pri Otočcu. (1529-MV-20)
R 5, star 5 mesecev, prodam. Tel. 42-119. (P20-55MO)
APN 6, star dve leti, odlično ohranjen, prodam. Tel. (0608) 75-573. (P20-56MO)
R 4 GTL, letnik april 1989, prodam. Tel. 28-320, popoldne. (P20-57MO)
ZASTAVO 750, tomos 15 SLC in ovce prodam. Fink, Smolenja vas 28 a, Novo mesto. (1531-MV-20)
126 P, letnik 1981, registriran do aprila 1991, prodam. Tel. 65-444. (1532-MV-20)
LADO SAMARO, staro leto in pol, zaščiten, garazirano, prodam. Cena po dogovoru. Tel. (0608) 70-395. (P20-24MO)
R 4 GTL, prva registracija 1984, prevoženih 48000 km, prodam. Tel. 52-010, zvečer. (P20-23MO)
Z 128, december 1987, prodam ali zamenjam za golfa, letnik 1985. Slajkovec, Bršljan 65, Novo mesto. (P20-21MO)
WARTBURG, nov, golf motor, li-muzina 1,3, prodam. Tel. (068) 23-048, popoldne. (1510-MV-20)
126 P, letnik 1984, prodam. Tel. 41-087. (P20-10MO)
GOLF diesel, prva registracija 2/84, prodam. Tel. 42-240. (P20-9MO)
ZASTAVO 128, letnik oktober 1988, prodam. Dušan Novak, Dvor 39 a, 68361 Dvor. (1504-MV-20)
ZASTAVO 128, letnik 1987, prodam. Franc Bogovič, Kidričeva 5, Brežice. (1546-MV-20)
PEUGEOT 404, registriran, vozen, ugodno prodam. Tel. 61-083, Brežice. (1549-MV-20)
ZASTAVO 101, letnik 1986, prodam za 40.000 din in VW (hrošč) prodam za 12.000 din. Tel. (0608) 33-228. (ček-MV-20)
JUGO KORAL 45, star 7 mesecev, prodam. Tel. 20-584. (1543-MV-20)
126 P, letnik 1989, ugodno prodam. Žonta, Potov Vrh 4, Novo mesto. (P20-83 MO)
VISO SUPER E, ugodno prodam ali zamenjam za R 4 ali Z 101. Janez Zupet, Škočjan 13, Škočjan. (P20-84 MO)
126 P, star dve leti in pol, prevoženih 14.000 km, prodam za 5.000 DEM. Tel. 25-280. (P20-85 MO)
GOLF DIESEL S PAKET, letnik 1985, prodam. Ogled v četrtek ali petek popoldne. Bevč, Šmalčja vas 7, Šentjernej. (P20-88 MO)
JUGO 55 KORAL, star 8 mesecev, prodam ali zamenjam za GOLF diesel, star do 4 leta. Prednost ima zamenjava z doplačilom. Milanovič, Pod vinogradi 5, Straža. (ček-MV-20)
TOMOS AVTOMATIK, malo rabljen, ugodno prodam. Tel. 25-464. (P20-61 MO)
FIAT 126 PGL, star en mesec, ugodno prodam. Tel. 51-288. (P20-64 MO)
JUGO KORAL 45, junij 1988, registriran do junija 1991, prodam. Tel. 43-877. (P20-68 MO)
126 P, star 9 mesecev, prodam ali zamenjam. Tel. 84-266. (P20-73 MO)
OPEL KADET, letnik 1978, prodam. Renata Pavček, Gor. Karteljevo 1, Novo mesto. (P20-74 MO)
Z 750, letnik 1985, prevoženih 50.000 km, dobro ohranjena, prodam. Tel. 42-415. (P20-75 MO)
JUGO 45, letnik 1986, prevoženih 27.000 km, dobro ohranjen, prodam za 5.300 DEM dinarske protivrednosti. Tel. 51-504. (P20-76 MO)
126 PGL, letnik 1987, registriran do konca leta, ugodno prodam. Tel. 22-584. (P20-77 MO)
FIČKA 850, letnik 1982, prodam. Kermc, Nad mlino 41/20, Novo mesto. (P20-78 MO)
MOPED APN 6, skoraj nevozen, odlično ohranjen, starejše proizvodnje, ugodno prodam. Tel. (068) 25-130, popoldne. (1536-MV-20)
VISO 11 RE, letnik 1987, prodam ali zamenjam. Tel. 65-753. (1537-MV-20)
ZASTAVO 750 LE, letnik 1985, prevoženih 27.000 km, prodam. Tel. (068) 21-204. (1538-MV-20)
GOLF DIESEL, letnik 1985, štiri vrata, ugodno prodam. Tel. 24-026. (1535-MV-20)
SKODO 1100, dobro ohranjeno, poceni prodam. Osolnik, Muhaber 26, Novo mesto. (1527-MV-20)
Z 128, letnik 1985, ugodno prodam. Marjan Radi, Kambičev trg 5, Kostanjevica na Krki. (P20-53 MO)
NOV GOLF DIESEL prodam. Tel. (068) 84-212 po 20. uri. (P20-37 MO)
Z 101 GTL, dobro ohranjeno, prevoženih 31000 km, letnik 1986, prodam. Tel. (068) 23-302. (1522-MV-20)
GOLF, letnik 1979, prodam. Tel. 49-488. (1521-MV-20)
Z 750 LE, dobro ohranjeno, letnik 1984, prodam. Tel. (068) 85-181. (1520-MV-20)
GOLF, letnik 1980, prodam ali zamenjam. Tel. (0608) 82-972, od 16. do 18. ure. (P20-31MO)
Z 101 GTL, letnik 1985, prodam. Staniša, Vihre 15, Mirna Peč. (P20-34MO)
OPEL KADET 1,6 D prodam ali zamenjam za cenejši avto. Surina, Potov Vrh 1 b, Novo mesto. (1518-MV-20)
PUCH 50 motokros prodam ali zamenjam. Tel. 51-326, od 6. do 14. ure, Henigman, Breznik 5, Dragatuš. (P19-46MO)
GOLF letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. Tel. (068) 24-862. (1513-MV-20)
TOMOS avtomatik, star 4 leta, dobro ohranjen. Tel. 21-161. (P20-28MO)
JUGO 101, letnik 1989, prodam. Tel. 44-701. (P20-29MO)
KOMBI IMV 1900 BR, letnik 1984, kason s podaljšano kabino, nosilnost 1 t, cerada, dodatna oprema, dobro ohranjen, prevoženih 68000 km, prodam po ugodni ceni. Tel. (0608) 75-807. (P20-25MO)

motorna vozila

ZASTAVO 101 GTL, letnik 1985, prodam. Tel. 26-598. (1494-MV-20)
MOTORNO KOLO Tomos 90 elektromotor prodam. Stane Arh, Velika vas 59, Leskovec. (P20-3MO)
126 P, letnik 1978, motor, letnik 1983, prodam po ugodni ceni. Anton Zagar, Vrh pri Pahi 22, Otočec. (P20-5MO)
BT 50, registriran marca 1990, prodam po zelo ugodni ceni. Zupančič, Meniška vas 75, Dolenjske Toplice, tel. 65-100. (ček-MV-20)
126 P, letnik 1979, prodam. Šegova 10, Novo mesto, tel. 20-532. (P20-46 MO)
FIAT 126 P, star dve leti in pol, GOLF DIESEL BISTRO, 16.000 km, star leto in pol, prodam. Fabjan, Cesta herojev 33 a, Novo mesto. (1551-MV-20)
Z 750, letnik 1982, dobro ohranjena, prodam. Šmalčja vas 12, Šentjernej, tel. 41-079. (P20-38 MO)
Z 750, letnik 1980, prodam. Tel. 25-574. (P20-39 MO)
Z 128, stara leto in pol, prodam. Tel. 27-297. (P20-40 MO)
UNO, star dve leti, prodam. Tel. 27-297. (P20-41 MO)
R 4 GTL, letnik 1988, prevoženih 12.000 km, prodam. Marjan Cujnik, Groblje 53, Šentjernej. (P20-45 MO)

kupim

HIŠO v Novem mestu kupim. Tel. (068) 24-862. (1513-KU-20)
KOMBINIRANO PEČ za v kopalnico, rabljeno, kupim. Tel. 21-036, Papež. (ček-KU-20)
KMETIJO, manjšo, lahko zapuščeno, kupim. Tel. 20-584. (1543-KU-20)

posest

VINOGRAD z zidanico v Vinjem Vrhu prodam. Tel. (061) 349-130. (P20-89MO)
PARCELO (1,30 ha) med Bednjem in Tribučami, poleg glavne ceste, ugodno prodam. Tel. 57-776. (P20-66MO)
Starejšo zidanico na Trški gori prodam. Rezelj, 28-018. (P20-95-MO)
STAREJŠO HIŠO z gospodarskimi objekti in sadovnjakom v Gornjem Vrhpolju prodam. Tel. 41-022. (1517-PO-20)
HIŠO v Krškem prodam. Informacije na tel. 31-658. (P20-16MO)
PARCELO pri Puli (210 m²) — Rt Kamenjak ugodno prodam. Tel. 27-787. (P20-18MO)
NJIVE, TRAVNIKE, GOZDOVE, (skupaj 8 ha), v Bircni vasi prodam. Tel. (061) 263-993. (P16-50MO)
V OKOLICI BREŽIC prodam gradbeno parcelo v izmeri 26 arov, z gradbenim dovoljenjem. Tel. (0608) 62-631. (P19-42MO)
HIŠO z dvema stanovanjema, centralno kurjavo, telefonom, na zelo lepi legi, z bregom do reke Krke na Otočcu, prodam. Informacije na tel. 07225/4153 Nemčija. (1265-PO-20)
VSELJIVO ENODRUŽINSKO HIŠO s centralno kurjavo, kletjo, garažo, asfaltnim dovozom in dvoriščem ter urejenim vrtom, v mirnem delu Kočevja (center), prodam. Tel. (061) 852-278. (P20-4MO)
KMETIJO v bližini Krmelja zamenjam za dvosobno stanovanje v Ševnici ali Boštanju. Informacije na tel. (0608) 82-839, zvečer. (1487-PO-20)
HIŠO (9 x 12 m) v četrti fazi na Drski prodam. Možna je tudi zamenjava za stanovanje. Ogled v soboto in nedeljo. Tel. 23-198 popoldne, ali 55-397 dopoldne. (P20-6MO)

kmetijski stroji

TRAKTOR TV 418, letnik 1980, dobro ohranjen, prodam. Dragan Matko, Studenc 7, Trebnje, tel. 44-893. (P20-81MO)
KOSILNICO BCS 715 prodam. Petan, Petane 3, Novo mesto, tel. 86-202. (P20-82MO)
FREZO s plugom in prikolico ali brez nje, staro leto dni, ugodno prodam. Stanjo Strazberger, Zloganje 35, Škočjan. (1540-KS-20)
KOSILNICO BCS, obnovljeno, prodam. Tel. 56-612. (P20-60MO)
ROTACIJSKO KOSILNICO BERK 135 prodam. Tel. 73-208. (P20-63MO)
TRAKTORSKO prekučno prikolico ugodno prodam. Tel. (068) 65-557. (P20-65MO)
TRAKTOR TV 523 s priklučki, star tri leta, prodam. Tel. (068) 43-848. (1539-KS-20)
TRAKTORSKO PRIKOLICO — kiperico, nosilnost 4 tone, zelo ugodno prodam. Alojz Škrbina, Vinica 6, Smarješke Toplice, tel. 73-290. (P20-48MO)
MOLZNI STROJ alfa-laval prodam. Tel. 84-331. (P20-50MO)
TRAKTOR KORMIK (36 KS) prodam za 17.000 din. Miran Pisanski, Vrhovska vas 21, Cerklje ob Krki. (P20-51MO)
TRAKTOR ZETOR 2511 prodam. Mirko Fink, Meniška vas 39, Dol. Toplice, tel. (068) 65-568. (1525-KS-20)
KOSO ZA URSUS 335, rabljeno tri sezone, prodam. Trunkelj, Podisec 2, Dobrič. (1485-KS-20)
ŽITNI KOMBAIN Claas Europa širine 2,2 m ugodno prodam. Drago Kramarič, Dragomlja vas 6, Suhor pri Metliki, tel. 58-620 od 6. do 14. ure. (P20-2MO)
KOSILNICO BCS, rabljeno dve sezoni, kamp prikolico Adria 320, malo rabljeno, gumi voz za traktor, nov, prodam po ugodnih cenah. Tel. 44-051. (1496-KS-20)
TRAKTORSKI OBRAČALNIK pannonija ugodno prodam. Andrej Gorenc, Vinice 24, Smarješke Toplice. (P20-44MO)
MOTOKULTIVATOR HONDA SY 600 s priklučki in Ingradovo jadrarno desko z uvoženim jadrom ugodno prodam. Informacije na tel. (0608) 88-840, zvečer. (P20-47MO)
TRAKTOR STORE 402 in traktorsko prikolico, kravo in koruzo, ugodno prodam. Jarc, Ivanja vas 6, 68216 Mirna Peč. (1519-KS-20)
TRAKTOR Kormik (36KS) prodam za 23.000,00 din. Avgust Mavrič, Drožanjska 36 a, Ševnica, tel. (0608) 82-618. (P20-32MO)
KOSILNICO za traktor TV prodam. Tel. (0608) 75-611. (P20-33MO)
TRAKTOR IMT 533, letnik 1977, prodam. Tel. 49-488. (1521-KS-20)
OBRAČALNIK SENTAL prodam. Poljane 1, Mirna Peč, tel. 84-350. (1500-KS-20)
MOTOKULTIVATOR Gorenje — Muta, lahko s koso, in orehove deske, nažagane na 2 cm, prodam. Informacije: Pinterič, tel. (0608) 77-023, zvečer. (1507-KS-20)
TRAKTORSKE GRABLJE širine 2 m in ostreže 6 x 12 m prodam po ugodni ceni. Anton Kobetič, Mali Nerajec 6, 68343 Dragatuš. (P20-14MO)
TRACNI OBRAČALNIK SIP Favorit 220, rabljen, prodam. Ivan Camloh, Gabrje 14, Tržišče, tel. (0608) 88-909. (P20-13MO)

razno

V najem vzamem prostor za lokal v Novem mestu, tel. 28-006.
POSLOVNI PROSTOR (20 m²), namenjen predstavništvu ali trgovini, oddam. Ulica Marjana Kozine 49, Novo mesto, tel. 21-466. (P20-72MO)
IŠČEM starejšo žensko ali upokojenko za varstvo enoletnega sina. Možnost stanovanja. Naslov v upravi lista. (ček-RA-20)
LOKAL v središču Novega mesta, namenjen za trgovino, vzamem v najem. Tel. (061) 314-298 in 445-766. (1502-RA-20)
V NOVEM MESTU, Otočcu ali v širši okolici iščem poslovni prostor za trgovino. V pošte pridejo tudi opuščena gospodarska poslopja (stale) ali podobno. Zaželeno: možnost za parkiranje in dostop s ceste. Poslovni prostor ima lahko najmanj 60 m². Informacije na tel. (0608) 61-437. (ček-RA-19)
INŠTRUIRAM angleški jezik. Tel. 22-428. (P20-12MO)

prekllici

KRANJEC — GOLOB, Vel. Brusnice 84, prepovedujem kakršnokoli vožnjo po dvorišču, št. parcele 1131. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. (1542-PK-20)
MARIJA ŽUŽEK, Gor. Gradišče 10, Šentjernej, opozarjam KARLA ŽUŽKA in njegovo ženo, da nimata kaj iskati po mojem posestvu, ker nimata nobenih pravic do mojih stvari. Če tega ne bosta upoštevala, ju bom sodno preganjal. (1511-PK-20)
IVANKA ŠAŠEK, Gabrje 21, Brusnice, prepovedujem prodajo premičnin in nepremičnin svojemu možu MARTINU ŠAŠKU iz Gabrja. (1523-PK-20)

obvestila

DOBAVA in montaža satelitskih anten. Kvalitetno, hitro, poceni, garancija. Tel. (0608) 70-465. (P20-70MO)
OBVEŠČAM ceneje stranke, da imam na zalogi kombinirane otroške vozičke po zelo ugodni ceni. Informacije na tel. 42-168. (P20-20MO)

TOBAČNA LJUBLJANA KOMISIJSKA PRODAJALNA KRŠKO

Obveščamo cenjene kupce, da smo uvedli nov delovni čas prodajalne:
— ob delavnikih od 6. do 19. ure
— ob sobotah od 6. do 13. ure.
Za komisijsko prodajo tehničnega blaga se priporoča Komisijska prodajalna Tobačna, Ljubljana, Cesta krških žrtev 59 — pri Pizzeriji.
DOBRODOŠLI

IZOLACIJE — SERVIS ZAMRZOVALNIKOV! VIKTOR PAJEK

Popravljam vse vrste zamrzovalnikov, ki točijo, rosijo, od zunaj ledeni ju. Delamo z uvoženimi materiali po vsej Dolenjski, kamor seže Dolenjski list, in to že četrto leto. Za opravljena dela dobite garancijo, kakor za nov izdelek.
Ugodnost: V maju 20% popusta na cene storitev. Se priporočamo! (P19-116MO)

Delo, skromnost in poštenje tvoje je bilo življenje. V domu našem je praznina, v srcih naših bolečina.

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je po kratki in hudi bolezni zapustil naš dragi oče, stari oče in pradedek

ANTON ROMŠEK

iz Kočevja 8 pri Črnomlju

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in vence. Posebna zahvala rudniku Kanižarica, ZB in DU Črnomelj, govnornikom in gospodu župniku za opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojnika pospremili na zadnji poti, še enkrat iskrena hvala

Žalujoči: sin Jože in hčerka Zvonka z družino

Kako zelo nam manjka ti, povsod te iščejo oči. V domovih naših je praznina, spomin na tebe še živi, čeprav te več med nami ni.

ZAHVALA

V 26. letu starosti nas je zapustil naš dragi sin in brat

BRANKO VAVPIČ

iz Herinje vasi 19

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znanecem in prijateljem za podarjeno cvetje ter gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj je odšla iz našega doma nadsvetna skrbna in dobra mama, stara mama in sestra

MARIJA METELKO

roj. ŠTAJNER iz Krškega

Vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje, poklonili cvetje in jo pospremili na zadnji poti, prisrčna hvala. Posebej se zahvaljujemo dr. Sprajcu, dr. Kramerju, dr. Capudru ter osebjem SV Novo mesto. Zahvala tudi g. župniku za opravljen obred ter vsem za zapete žalostinke.

Žalujoči: hčerke Mija, Vitka in Jana z družinami ter brata Marjan in Milan z družinami

POLAGAM vse vrste zidnih in stropnih lesenih oblog z vašim materialom. Tel. 26-927. (P20-35MO)

PRODAM novo enosno kiper prikolico na 4 kolesa, nosilnost neomejena. Delam tudi prikolice po naročilu. Franc Golob, Želimijske 70, 61210 Ig pri Ljubljani, tel. (061) 662-698. (P20-36MO)

NESNICE, mlade jarkice pasme hisex, rjave, stare 12 tednov, iz kooperacijske rejne, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po ugodnih dnevni cenah. Naročila sprejema in daje vse informacije: Jože Prosenik, Gostilna Humek, Dobova, tel. (0608) 67-607. (P8-6MO)

NOVO!

»KLEMEN«

Od četrta, 17. maja, bo v centru Metlike odprta trgovina obutve in videoteke **KLEMEN**. Po konkurenčnih cenah vam nudimo italijansko žensko in moško obutve in širok asortiman otroške obutve. Obenem postanite član videoteke, ki vam ponuja širok izbor najboljših filmov. V času Vinske vigredi bo trgovina odprta neprekinjeno od 7. do 21. ure.

VABIMO VAS!

*Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Bolečine si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je po dolgi in hudi bolezni zapustila naša draga mama, babica in prababica

MARIJA TEKAVEC

iz Straže

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki so nam pomagali, nam v najtežjih trenutkih stali ob strani ter pokojnico tako številno pospremili na zadnji pot. Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, posebno Konciljevim in Ivanetiču. Zahvaljujemo se tudi pevcem iz Šmihela, Slavku Turku za poslovilne besede ob odprtem grobu in gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoci: otroci z družinami

ZAHVALA

V 44. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, sin in brat

JOŽE BOBNAR

Novomeška 55, Straža

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam pomagali, nam v težkih trenutkih stali ob strani ter pokojnega tako številno pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala njegovim sodelavcem pri Mercatorju KZ Krka Novo mesto za izkazano pomoč in sožalje, Vodnogospodarskemu podjetju Novo mesto, godbi, tov. Turku za poslovilne besede in gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Oti, hči Natalija, sin Mitja, mama, sestre in ostalo sorodstvo

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je po težki in kruti bolezni za vedno zapustil naš dobri in skrbni mož, oče, brat, stric, svak in stari oče

KAREL MOHAR

iz Blatnika 1 pri Semiču

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in nam kakorkoli pomagali v naši veliki bolečini. Posebna zahvala družini Štalcar za vsestransko pomoč, kolektivu Iskra-Kondenzatorji Semič, tovarni Sava Kranj, Cestnemu podjetju, dr. Šopovi in dr. Gliksu, vsem sorodnikom in znancem, govornikom za poslovilne besede, pevcem in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem skupaj še enkrat pristrčna hvala!

Žalujoci: žena Nada, sin Drago z družino, sin Brane s hčerko Anjo, hči Vilma z možem, vnuki in ostalo sorodstvo

*Skrb, delo in trpljenje
bilo tvoje je življenje.
Mnogo težkih si bolečin prestal,
a zdaj boš v grobu mirno spal.*

ZAHVALA

Ob mnogo prerani in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

MIHAELA IRTA

Slavka Gruma 44, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom za pomoč, DO Novoteks in Beti Metlika, govornikom za občutne poslovilne besede, pevcem iz Šmihela, sošolcem iz DEŠS Novo mesto, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, pokojnemu darovali cvetje ter ga tako številno pospremili na zadnji poti v mnogo prerani grob. Posebna zahvala vsem zdravnikom in medicinskim sestram splošne ambulante Novo mesto, ki so mu v času bolezni lajšali trpljenje. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Marija, hči Natalija, hčerki Vesna in Jožica z družinama, sestre Štefka in Anica, brat Ivan in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

9. maja nas je zapustila naša

ALOJZIJA GRANDA

upokojena bolničarka

Zahvaljujemo se osebju internega oddelka novomeške bolnišnice, g. proštu Jožetu Lapu za pogrebni obred in besede slovesa in vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

7. maja smo se poslovili od

CECILIJE KACIN

iz Regrče vasi

Iskreno se zahvaljujemo osebju Doma starejših občanov za dolgoletno strežbo, gospodu župniku in krajanom za podarjeno cvetje.

Žalujoci: vsi njeni

*Najraje bil si trden kmet,
oči si imel kot bel komet,
a ko si odšel na oni svet,
živel bi rad še nekaj let,
a prezgodaj moral si umreti!*

V SPOMIN

STANETU SMRKETU

iz Trebajnskega Vrha 12 pri Veliki Loki

13. maja je minilo sedem let, odkar nas je zapustil dragi brat. Vsem prijateljem in znancem, ki se ga spominjate in nosite cvetje na grob, iskrena hvala.

Žalujoci: Miro

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je nenadoma za vedno zapustil naš dobri mož, oče, tast, stari oče, brat in stric

JANEZ KRALJ

iz Krivoglavic 9

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v žalostnih trenutkih pomagali, darovali vence in cvetje, izrekli sožalje ter pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tudi kolektivu Komet Metlika, metliški godbi ter gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Pepca, hčerka Cvetka z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

FRANČIŠKA UCMAN

Vrhe pri Dolžu 6

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali. Iskrena hvala tudi vsem za darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo pokojne.

Žalujoci: sinovi Jože, Lojze, Ivan z družinami in hčerka Milena

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je po kratki bolezni zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

ANGELA JUNC

iz Otočca

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in denar za sv. maše ter našo mamico tako številno spremili na zadnji poti. Iskrena hvala sosedi Justi Iskrovi za pomoč med boleznijo, Petru Bevcu za poslovilne besede, pevcem KUD Otočec in g. župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njeni

*Roko si tisočkrat nam dal,
v tuje kraje se podal,
a zdaj odšel si zadnjikrat
v rodno grudo mirno spat.
Nikdar te ne bomo pozabili,
ker smo te zares ljubili.*

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je po težki bolezni nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in stric

JULIJ MATEKOVIČ

iz Radovice 19

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste našemu dragemu očetu podarili vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebna zahvala osebju Zdravstvenega doma Metlika in Splošne bolnice Novo mesto za ves trud pri zdravljenju. Hvala Jožetu Gosenci in Alojzu Janžekoviču za ganljive poslovilne besede pred domačo hišo in pri odprtem grobu, družini Matekovič in sosedom za nesebično pomoč v težkih trenutkih. Najlepše se zahvaljujemo Gasilskemu društvu Radovica, godbenikom iz Metlike in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ivanka, hčerka Marica, sinovi Julij, Jože in Stanko z družinami ter ostalo sorodstvo

Radovica, 7. maja 1990

*Ljubil si naravo,
dom in zemljo,
trta jokla bo,
ko tebe v vinograd
več ne bo.*

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrti te vzela je prerano,
a v srcih naših boš ostal.*

ZAHVALA

V 68. letu nas je mnogo prezgodaj in nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

SILVO VIDRIH

gradbeni delovodja v pokoju
iz Ločne 40

Z žalostjo v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najbolj težkih trenutkih stali ob strani, nam pisno in ustno izrazili sožalje, poklonili toliko lepega cvetja ter našega Silva tako številno spremili do njegovega zadnjega prežanega doma. Naša topla zahvala velja govornikom LD Gorjanci, KS Ločna Mačkovec, pevskemu zboru Šmihel, LD Otočec, LD Brusnice, ZRVS Ločna Mačkovec, društvu invalidov, društvu upokojencev, SGP Pionirju, Dolenjki, Marketu Drska, vsem zastavonošem, Zvezi borcev Ločna in vaščanom Ločne za vso pomoč. Zahvaljujemo se proštu Lapu za besede ob slovesu in lep pogrebni obred. Še enkrat vsem in vsakemu posebej hvala!

Žalujoci: žena Olga, sin Zdravko z družino, brat Jože, sestre Mari, Iva, Cvetka in Angelca z družinami ter ostalo sorodstvo

Novo mesto, 8. 5. 1990

MARINKA ŠKUFCA

poimenovala prestrukturiranje, kakovost, smotnost. Za boljše delo, je videla pri tem iskanju, morajo biti zaposleni čim bolj poučeni o stroki, s katero se dan z dnem srečujejo med stroji v tovarni. Kot direktorica je tako svoje spoznanje oplemenitila z uvajanjem različnega dopolnilnega izobraževanja za zaposlene. »Pravijo, da je za delo na traku v živilski industriji dober vsakdo, to pa ni res. Delavci morajo poznati čim več tega,« pojasnjuje Marinka Škufca svoje nesimpatije do nedokončane osnovne šole koga. Zato sploh ne zvenijo postavljajo in zvišeno njene besede: »Hodi mo v šolo, da bomo imeli sploh kaj delati, in ne mislimo, kot so rekli včasih: hodi v šolo, da ti ne bo treba delati.« Kvečjemu zvenijo kot dopolnilo k tistemu, kar ima Škufca v mislih glede bodočega dela v Kolinski ali kar so v tovarni za časa njene zaposlitve v njej že dosegli. V nagradjevanje smo vključili tudi delavce izkazani trud za kakovost izdelkov. Poleg tega se trudimo, da bi začeli poimovati kot sestavino vsakršnega dela kontrolo kakovosti, in največ bi v tem pogledu naredili, če bi pri delu zaživela samokontrola, pravi o nagradjevanju že doseženega Marinka Škufca.

Prejela je prvomajsko nagrado dela za leto 1990, ki so jo v Sloveniji letos podelili štirim ljudem. To visoko jugoslovansko zvezo priznanje si je prislužila s požrtvovalnim delom in nadpovprečnimi rezultati, ki so prispevali k prestrukturiranju proizvodnega programa, izboljšanju kakovosti izdelkov in smotnejši organizaciji dela, ter z veliko odgovornostjo pri delu in s prispevkom k razvijanju socialističnih samoupravnih odnosov. Tako vsaj je pojasnil uvrstitve Marinke Škufca med nagrajence zvezni sekretariat za delo, merodajno telo za omenjena prvomajska odličja, ki so jih razdelili dobitnikom 27. aprila letos v Beogradu v palači federacije. Kot sedanji vodilni človek proizvodne enote Kolinske na Mirni Marinka Škufca zavrača mnogo tega, kar spominja na slavo prvega samemu človeku. To je priznanje tudi celotni Kolinski, pravi o nagradi, naslovljeni na svojo osebo. Toda zna biti še bolj določna: »To je nagrada tistim, ki smo vendarle ostali v proizvodnji in ki nismo zbežali v administracijo. To je priznanje tistim, ki se ukvarjajo s temeljnimi problemi.«

Temeljne probleme Kolinske Mirna spoznava od začetka februarja leta 1978, ko je v tovarno prišla iz mirenske Dane. Vse to obdobje je kajpak tudi iskala boljše delovne načine, ki jih je obravnovala za prvomajsko nagrado

M. LUZAR

Straški sv. Tomaž je presenetil

Obnovitvena dela v podružnični cerkvi sv. Tomaža v Gorenji Straži so razkrila nepoznano zgodovino cerkve — Starejša kar za nekaj stoletij

STRAŽA — Obnovitvena dela na podružnični cerkvi sv. Tomaža v Gorenji Straži pri Novem mestu so prinesla vrsto lepih presenečenj. Izkazalo se je, da ima ta doslej neznan cerkva romansko zasnovano, njena starost pa se je

podaljšala za nekaj stoletij. Dolenjska in slovenska kulturna dediščina sta z njo postali bogatejši za doslej skoraj povsem nepoznan kamenček sicer bogatega mozaika stavbne dediščine.

geografsko razširjenost enopsidalnih cerkva, za osrednjo Dolenjsko predstavlja prvi primer take cerkve, saj takih cerkva na tem območju doslej nismo poznali. Straža stopa z njo iz anonimnosti v zgodovino pisje.

Srebrni harmonikar Franc Vegelj iz Boršta

RATEŽ — Tudi letos bo Turistično društvo Ratež priredilo izbirno regijsko tekmovanje harmonikarjev za slovenski vrh — tekmovanje za najboljšo harmoniko Ljubecne. Letos bo tekmovanje v nedeljo, 1. julija, da se ne bo tako kot lani križalo z veliko izseljenjsko prireditvijo v Dolenjskih Toplicah, ki bo letos v nedeljo, 7. julija.

Lani je bil mimo Rateža v Dolenjske Toplice namenjen tudi harmonikar Franc

Franc Vegelj

Vegelj iz Boršta Pri Cerkljah. Opazil je plakate za tekmovanje, in ker je imel harmoniko s sabo, se je ustavljal in se prijavil. Ne zaman, saj je imel zvečer že plaketo s tretjim mestom v žepu. Tako se je uvrstil naprej na izbirno tekmovanje v Gornjo Radgono, tam pa na končno za zlato harmoniko Ljubecne, najvišji slovenski harmonikaški naslov. Na tem tekmovanju je Franc osvojil srebrno plaketo.

Trenutno mu je edini vir preživljanja, poznajo ga na vseh veseljih, tja od Sentjerneja do Dobove. Igra tudi pri ansamblu Dolenjski fantje, za katerega tudi sklada v sodelovanju z vodjo ansambla Rafaelom Škodo iz Prekope. Na kaseti, ki so jo fantje z nekaj sponzorji izdali v samozaložbi, je več njegovih skladb. Kasetna nosi naslov Dolenjski svet, izšla je v 1000 izvodih in gre kar dobro v prodajo.

T. J.

začeli popravljati leta 1988, ker je bila streha močno poškodovana in je stavba hitro propadala. Strokovnjaki novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine so si pred začetkom del stavbo ogledali in dali smernice za obnovo. Pri prvem ogledu niso odkrili nič takega, kar bi kazalo na staro pomeklo cerkve. Tudi lanska sondiranja sten pred beljenjem zunanjsčine niso pokazala starejših stavbnih sestavin. Zato je bilo presenečenje toliko večje, ko so pri odstranitvi tlaka konec prejšnjega meseca naleteli v prezbiteriju na lepo ohranjeno polkrožno apsidno, temelje in kakih 30 cm zida, ter na poslikavo njene zunanje strani z opečno barvo. To je bil nesporan dokaz, da je cerkev mnogo starejša, kot so menili po skopih znanih podatkih. Pod ometom slatoločne stene so odkrili tudi slab ohranjeno stensko poslikavo, črtast ornament in del človeških podob.

»Odkritje romanske stavbne zasnove cerkve v Gorenji Straži je za nas veliko presenečenje,« je povedala Marinka Dražumerič z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto. »Pomembnost odkritja za širši slovenski prostor je v tem, da potrjuje

PRESENETLJIVO ODKRITJE — Pri obnovitvenih delih v cerkvi sv. Tomaža v Gorenji Straži se je pod tlakom prezbiterija pokazala romanska apsidna, ki je zgodovino cerkve podaljšala kar za nekaj stoletij. (Foto: MiM)

OBVESTILO FRAJTONARJEM

Dolenjski in belokranjski frajtonarji, ki se bodo udeležili Vinske vigradi 90 v Metliki, naj se zberejo v nedeljo, 20. maja, ob 9. uri v gostilni Rajmer na Partizanskem trgu. Tam jih bodo počakali organizatorji te prireditve z vsemi pojasnili in navodili.

GRŠKA GLASBA IN ŠE KAJ

OTOČEC — Drevi bodo v tukajšnji diskoteki spet prišli na svoj račun ljubitelji zimbolen, tokrat grških melodij. Prijetna glasba pa ne bo vse, na voljo bo še bogata izbira vrhunskih vin, kandijska trgovina »Zdenka« pa bo pripravila pokušino kraškega pršuta. Jutri in v soboto bodo v diskoteki vrteli najnovejšo disko glasbo, za goste motelske restavracije pa najbrž ni odveč obvestilo, da tamkaj zdaj igra ansambel Foxy, katerega je strokovna žirija najbolje ocenila na nedavni adviciji.

M. B.-J.

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«

Ko se bralci nad čim hudujejo, neradi povedo svoje ime — Poučna zgodba o navivnosti — Ljudi moti ropot tovarne izolacijskih materialov v Bršljinu

NOVO MESTO — Pred tednom dni je bila ura, ki je namenjena klicem bralecev, prekratka: ko je dežurni novinar že po deveti zvečer odhajal iz uredništva, je slišal zvonjenje telefona; vrnil se je prepozno, bralec je prej obupal. Beležka kajpak ni ostala prazna, številni bralci imajo razlog, da se obračajo na Dolenjski list.

Bralci iz Metlike je bilo sporočeno, da njen kritični prispevek o metliški komunali ni romal v koš; da se ni bil objavljeno, gre izključno na račun izjemnega navala pisem; že dlje časa celo dve časopisni strani nista dovolj za sprotno objavo vsega, s čimer bralci hočejo pred javnost. A. Skubic iz Črnomlja smo objubil, da bomo vsekakor poročali, kako se je sodno izteklo izsiljevanje, pri katerem so grozili z ugrabitvijo njenega sina in z zajižom hiše. Tudi A. Jerovešek iz Trstenika ni klical zaman, novinarju bo lahko podrobneje razložil, do kakšnih nesmiselnosti je prihajalo svojčas, ko so na horuk razmejevali in poimenovali občine.

Hudi smo lahko na brezimnega red-

nega braleca iz Posavja, ki nam je očital nič manj ko podkupljivost. Povedal je, da so konec aprila štirje možaki v gostilni Lovec v Kapelah pretepli človeka, ga ranili, Dolenjski list pa da o tem noče pisati, najbrž zaradi ugleda in premočnosti pretepačev. Bralec bo moral oči tek vzeti nazaj, razlog, zakaj dogodek še ni bil opisan, pa mu je bil pojasnen.

Ko se ljudje nad čim hudujejo, jim gre stežka iz ust njihovo ime. Tudi Mirnopočevka ni hotela povedati svojega, ko je pohvalila tamkajšnjo zasebno trgovino »Miljana« in dodala, da bi bila trgovina lahko še veliko bolj založena, ako trgovcu ne bi nagajala sosedja, ki je izsilila odklop telefona in dosegla, da do trgovine ni mogoče z avtom. Odkod so sedeli toliko nagajivosti? Bralka pravi, da gre za nevoščljivost, saj je prej imela slabo založeno trgovino sosedja.

Delavka (ime znano uredništvu) Imvejeve Adrie je v »Dolenjcu« brala, da se bo njena tovarna evropskim tržnim kriterijem približala tudi s po evropsko prilagojenim delovnim časom. O slednjem se v tovarni že dlje časa le šušlja, nanj naj bi v t. i. režiji prešli že 1. junija, delavci pa ne vedo nič točnega. Prizadeh se niso vprašali, ali bodo lahko našli varstvo za otroke, kako bo s prehrano med opoldanskim premorom, s prometnimi zvezami ipd., sploh pa je vprašljivo, ali se bodo z novim delovnim časom res povečali učinkovitost, varčevanje in še kaj. Pa evropske plače?!

Od človeka, ki se mu primeri kaj takega, ni moč pričakovati, da bo povedal ime in se predal posmehu. Štorija o navivnosti pa je vsekakor poučna. Toraj: oglasila se je mlada Novomeščanka in želela naše strinjanje, da je početje ciganke, ki hodi po dolenjskem mestu in ljudem »šloga« iz roke, kaznivo. Kaj se ji obeta v prihodnosti, je s pomočjo cigankine »vsevednosti« razkrila tudi roka bralke in njene prijateljice. Poznava nje usode kajpak ni zastoj, v žep bog vidi katerega cigankinega krila je prišlo na varno pred navivnostjo po 150 din za vsako »šloganje«, bralka in njena prijateljica pa sta se počutili ogoljufani šele, ko sta iz »vsevednih« ust izvedeli, da ju čaka nesreča, ker se nista iznebili vsaj po 300 din.

Ziveti v sosesčini hrupne Krkine iz-

olacijske tovarne vsekakor ni prijetno, to ve povedati tudi B. Kobetič iz Bršljina. Na nenehni običajni ropot se je sicer že navadil, še zmeraj pa ga moti pogosto vključevanje sirene ali tej podobne naprave, ki v tovarni nekaj signalizira, nekoga kliče ali kaj. Zvok je menda neznanško moteč, še zlasti ponoči. Ni pomoči?

(Uredništvu znani) Novomeščan je prepričan, da je novomeška občina dokajkrat v slabem pomenu eksperimentalna že sama po sebi. O tem ga prepričujejo homatije okoli obnove Partizanske ceste, katerih očitno še ne bo konec. Bralec namreč zagotovo ve, da trboveljski IBT spet pripravlja rekonstrukcijo te ceste, in sicer od stavbe SDK prek kandijskega križišča do bolnišnice. Žal pa po bralečevem mnenju ni nikogar, ki bi poskrbel za obnovo Sokoljskega doma, za prvo silo vsaj za pročelje; tega ni načel le zob časa, ampak kaže tudi nečedne sledi posegov, ki jih je odobrila sama samcatata spomeniško-varstvena služba.

Bralka, ki nima telefona, je želela, naj bo njeno opozorilo vseeno zabeleženo v teje rubriki. Za kaj gre? Pred leti so asfaltirali cesto med vinogradi v Novi gori pri Prečni, še zdaj pa na nevarnih krajih niso poskrbeli za zaščitno ograjo. Nesreča je že bila, pred kratkim se je med trtami znašel traktorist z dvema deklama. K sreči hujšega ni bilo. Bo zmeraj tako?

D. R.

- Ko zaženeš kopje resnice, namoči prej konico v med. (Arabski pregovor)
- Kdor govori resnico, mora imeti eno novo že v stremenu. (Armenski pregovor)

kozerija

SAMO ZATO, KER JE KOMUNIST

— Ate, teta Liza pravi, da je bil stric Komolčič predsednik izvršnega sveta samo zato, ker je bil komunist.
— Teta Liza govori včasih velike trparije.
— Teta Liza je rekla, da stric Komolčič ne bi imel nikoli tako velike hiše, če ne bi bil komunist.
— Preirava, da se vse kreše.
— Pa vikend ima tudi.
— Kdo?
— Stric Komolčič.

— Kar naj ga ima.
— Pa veš, zakaj ga ima?
— Sezidal si ga je.
— Teta Liza pravi, da ima vikend samo zato, ker je bil komunist.
— Zdaj reci še, da ima stric Komolčič mercedes zato, ker je bil komunist.
— Teta Liza trdi natanko tako.
— Verjetno mu tudi hčerka študira v Angliji zato, ker je bil stric Komolčič komunist.

— Pa ne samo to, ate.
— Je še kaj drugega vmes.
— Komolčičava žena je naredila šoferski izpit samo zato, ker je bil stric Komolčič komunist.
— To pa presega že vse meje.
— Počakaj, nisem ti povedal vsega.
— Imaš še kaj na zalogi?
— Razumljivo. Poznaš Flokija?
— A Komolčičevega psa?
— Tistega čucka, ja. Dali so ga šolat mlilničnikom in bil je sprejet

samo zato, ker je bil stric Komolčič komunist.
— Kap me bo od teh čenčarij tete Lize.
— Pred kratkim pa se je stric Komolčič prijavil za ravnatelja osnovne šole v Repičevi dragi.
— In teta Liza pravi, da je bil imenovan samo zato ...
— Ni bil imenovan, ne. Pa veš, zakaj ne? Ni bil imenovan samo zato, ker je še vedno komunist.
TONI GAŠPERIČ

LESOTON

lazurni premaz za les
CHEMCOLOR, Sevnica d.o.o.

studio
LEPOTI NAJBOLEŠ

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Zreb je prejšnji teden podelil nagrado za sodelovanje pri oblikovanju lestvice HELENI KALAN z Jame pri Mavčičah. Nagrajenci čestitam! Lestvica najbolj priljubljenih narodnozabavnih melodij pa je za ta teden z eno novostjo takšna:

- 2 (1) Ob reki — SPOMIN
- 4 (2) Raj pod Triglavom — ANSAMBEL L. SLAKA
- 1 (3) S pesmijo na ustih — ANSAMBEL SLOVENIJA
- 6 (4) Za materin praznik — BRATJE IZ OPLOTNICE
- 5 (5) Bela krajina — KVINTET KRES
- 8 (6) Haha, Košir se še ne da — AVSENIK
- 9 (7) Ko je praznovanje — ANSAMBEL M. KLINCA
- 3 (8) MEd temnimi gozdovi — ANSAMBEL L. LESJAKA
- 10 (9) Kakor sedaj cvetel bo maj — ANSAMBEL F. MIHELČIČA
- 7 (—) Ne joči, Slovenija — SLOVENSKI MUZIKANTJE

Predlog za prihodnji teden: Kaj je ljubezen — ANSAMBEL VESNA

Glasujem za: .....

Moj naslov: .....

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto